

▲ KÜRD xalqı mübariz və qəhrəman xalqdır Heydər Əliyev

DIPLOMAT

№ 26 (586) 09 - 15 İyul, Tirmeh sal. il 2024
Ji meha şubatê sala 2003-a tê weşandin

Həftəlik İctimai-siyasi qəzet
Rojnama heftename civakî û siyasî

Qiyməti: 40 qəpik
Hêjaye:

**Bilirsən, nə etmiş kürdlər bir zaman?
Qurtarmış İslamı çox ağır dardan!**

**Qədim Avropanın xaçpərəstləri,
Yüz illər sındırmış göy məşidləri.**

**Müsəlman keçmişin öyrənsə əgər,
Kürdün dərgahına daim baş əvər.**

Səhəddin Elöglü

Səh. 2

Səh. 2

Səh. 2

**Prezident İlham Əliyevin İslamabadda
rəsmi qarşılama mərasimi keçirilib**

**Peyama sersaxiyê ya Nêçîrvan
Barzanî ji bo parêzgarê Duhokê**

**Konsulê nû yê Tirkîyeyê: Em dixwazin peywendiyên
me yên baş bi Herêma Kurdistanê re hebin**

Səh. 15

Səh. 13

Səh. 4-5

Səh. 3

**Serokwezîr Mesrûr Barzanî
pêşwaziya şandekê Amerîkayî dîke**

**Gelo dê nûnerên Tirkîye û
Sûriyeyê li Bexdayê bicivin?**

**“Kürdüstan Bölgesi ilə Azərbaycan
Respublikası arasında əlaqələr yaradılmalıdır”**

**Şaxewan Abdullah:
Kerkük valisi Kürt olacak**

**Prezident İlham Əliyev ATƏT-in
baş katibini qəbul edib**

Səh. 2

**Gavək berbî Zîmanê Kurdî
KURD diline doğru bir addım**

Səh. 6

Zəngilanlıların əcdadları: Tarixi arayış

Səh. 3

**ŞƏRƏF XAN BİDLİSİNİN «ŞƏRƏFNAMƏ»
ƏSƏRİ KÜRD XALQININ TARİXİ MƏNBƏYİ KİMİ**

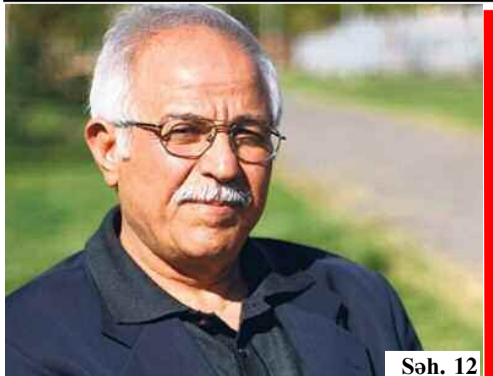
Səh. 6

Qadirê Motî bi helbestên xweva merayê

Səh. 8

**Kürdistan'ı bölen gizli plan:
SYKES-PICOT ANTLAŞMASI**

Səh. 11

Səh. 12

Səh. 3

Səh. 16

Səh. 15

**Li dijî Platforma Ciwanên Serbixwe çima
operasyona emniyê û çima sibê zû?**

**Qartalın zirvə həsrəti sazla sözün
vəhdətindən yaranan nəğmələr**

**Kurdo! Qedera Me Ye
Ku Em Xwe Bikin Yek**

**Wezîrê Pêşmerge: Em gavên cidî ji bo
yekxistina hêzên Pêşmerge davêjin**

Prezident İlham Əliyev ATƏT-in baş katibini qəbul edib

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev iyulun 13-də ATƏT-in baş katibi xanım Helqa Mariya Şmidi qəbul edib.

Görüşdə COP29-un Azərbaycanda keçirilməsi münasibətilə təbriklərini çatdıran və bu tədbirdə iştirak edəcəyini bir daha vurğulayan Helqa Mariya Şmid COP29 çərçivəsində ölkəmizlə ATƏT arasında yaxından əməkdaşlığın həyata keçirildiyini dedi. Dövlətimizin başçısı Azərbaycanın COP29-la bağlı çoxsaylı tədbirlər keçirəcəyini qeyd etdi.

Prezident İlham Əliyev Azərbaycanın Qoşulmama Hərəkatının əvvəlki sədri və hazırda bu təsisatın "Troyka"sında olan, həmçinin Avropa İttifaqı ilə yaxın əlaqələrə malik ölkə kimi müxtəlif tərəflər arasında körpülərin qurulması və ümumi həmrəyliyin gücləndirilməsi istiqamətində söyləyərək davam etdirəcəyini vurğuladı. Dövlətimizin başçısı ölkəmizin yaşıl keçid siyasəti və bu istiqamətdə görülən tədbirlərdən danışdı. Prezident İlham Əliyev inkişaf etməkdə olan kiçik ada dövlətlərinin Azərbaycanın gündəliyində prioritet istiqamətlərdən biri olduğunu dedi və "Commonwealth" təşkilatı ilə birlikdə kiçik ada dövlətləri ilə əlaqədar xüsusi fondun yaradılması istiqamətində iş aparıldığını bildirdi.

Görüşdə regional bağlantılar məsələsi müzakirə olundu. Xəzər dənizi və Qara dəniz yaşıl dəhliz layihəsinin əhəmiyyətinə toxu-

nan Helqa Mariya Şmid ATƏT-in gündəliyində yaşıl limanlar layihəsinin xüsusi əhəmiyyət kəsb etdiyini vurğuladı və ölkəmizə səfəri çərçivəsində Ələt Beynəlxalq Dəniz Ticarət Limanında olacağını bildirdi.

Qonaq regional ətraf mühit monitoring mərkəzinin yaradıldığını dedi və bu çərçivədə əməkdaşlıq məsələlərinə toxundu. Bütövlükdə ATƏT-in gündəliyində iqtisadiyyat və ətraf mühit məsələlərinin önəm kəsb etdiyini və bu layihələrin etimad quruculuğuna töhfə verdiyini vurğuladı.

Söhbət zamanı regional sülh gündəliyi məsələləri ilə bağlı fikir mübadiləsi aparıldı.

Dövlətimizin başçısı Azərbaycanın sülh gündəliyinə sadıqlığını vurğuladı və sülh müqaviləsinin imzalanması üçün Ermənistanın konstitusiyasında dəyişikliklərin aparılmasının, Azərbaycana qarşı ərazi iddialarına konstitusional əsasda son qoyulmasının vacibliyini qeyd etdi.

Helqa Mariya Şmid humanitar minatəmizləmə fəaliyyətlərinə toxundu. Prezident İlham Əliyev Ermənistanın Azərbaycana qarşı hərbi təcavüzü və torpaqlarımızın işğalı nəticəsində ərazilərimizin kütləvi şəkildə minalarla çirkləndiyini deyərək, 370-ə yaxın insidentin baş verdiyini, çoxlu sayda insanın mina partlayışları nəticəsində həlak olduğunu və yaralandığını vurğuladı.

Görüşdə ATƏT-in gündəliyində duran məsələlər barədə fikir mübadiləsi aparıldı.

Prezident İlham Əliyevin İslamabadda rəsmi qarşılanma mərasimi keçirilib

Pakistan İslam Respublikasında dövlət səfərində olan Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin iyulun 11-də İslamabadda rəsmi qarşılanma mərasimi keçirilib.

Hər iki ölkənin Dövlət bayraqlarının dalğalandığı meydanda Azərbaycan Prezidentinin şərəfinə fəxri qarovul dəstəsi düzülüb.

Pakistan İslam Respublikasının Baş naziri Məhəmməd Şahbaz Şerif Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevi qarşıladı.

Əvvəlcə rəsmi foto çəkdirildi.

Azərbaycan Respublikasının və Pakistan İslam Respublikasının Dövlət himnləri səsləndirildi.

Fəxri qarovul dəstəsinin rəisi dövlətimizin başçısına raport verdi.

Azərbaycan Prezidenti fəxri qarovul dəstəsinin qarşısından keçdi.

Pakistan nümayəndə heyəti Prezident İlham Əliyevə, Azərbaycan nümayəndə heyəti isə Baş nazir Məhəmməd Şahbaz Şerifə təqdim olundu.

Konsulê nû yê Tirkîyeyê: Em dixwazin peywendiyên me yên baş bi Herêma Kurdistanê re hebin

Serok Mesûd Barzanî îro 10 Tîrmehê pêşwazî li Konsulê Gîştî yê Tirkîyeyê li Hewlêrê Erman Topcu kir.

Di hevdîtinê de Konsulê nû yê Tirkîyeyê li Hewlêrê silavên Wezîrê Derve yê Tirkîyeyê gihandin Serok Barzanî û tekez li ser wê yekê kir ku welatê wî xwazyar e peywendiyên baş di warên cuda de bi Herêma Kurdistanê re hebin. Di beşeke din a vê hevdîtinê de, her du aliyan behsa serdana Serok Barzanî ya ji bo Bexdayê kirin û Konsulê Tirkîyeyê jî ew

serdan bi dîrokî û bi bandor binav kir.

Her di vê hevdîtinê de, Serok Barzanî behsa sedemên serdana xwe ya heftaya borî ya bo Bexdayê kir û tekez kir ku hevtêgihîştin û diyalog di çarçoveya destûrê de, baştirîn rê ye ji bo çareserkirina pirsgerêkan. Herwiha hêviya serkeftinê ji konsulê nû yê Tirkîyeyê re xwast di erk karên wî de.

Rewşa siyasî û pêşatên dawî yên Iraq û navçeyê, mijarên din ên gotûbêjên hevdîtinê bûn.

Peyama sersaxiyê ya Nêçîrvan Barzanî ji bo parêzgarê Duhokê

Serokê Herêma Kurdistanê Nêçîrvan Barzanî ji ber mirina birayê wî sersaxî ji parêzgarê Duhokê Elî Tatar re xwest.

Serokê Herêma Kurdistanê Nêçîrvan Barzanî ji ber koça dawî ya birayê wî parêzgarê Duhokê Elî Tatar peyameke sersaxiyê şand û sersaxî ji malbata wî re xwest.

Di hevdîtinê de, Xwedê sebrê bide kesûkar û hêviya xwe bi dilovaniya xwe şad bike û aramî û selametiye bide hemû kewan û diyar

kir ku, ew êşa malbatê hevpar e.

Parêzgarê Duhokê Serokê Herêma Kurdistanê ye Di merasîma oxirkirina wî de spasiya peywendî û hevkarîkirina wî û malbata wî kir.

Peyameke serxwaşiyê ji Serokê Hikûmeta Herêma Kurdistanê

Serokê Hikûmeta Herêma Kurdistan Mesrûr Barzanî peyameke serxwaşiyê arasteyî Rêveberê Navenda Fransî Lêkolînan di derbarê Iraqê de, Dr. Adil Baxewan kir.

Di peyama Serokê Hikûmeta Herêma Kurdistan Mesrûr Barzanî de waha hatiye gotin: "Rêveberê Navenda Fransî ya Lêkolînan li Iraqê, ji bo koça dawî ya dayîka we ya birêz, sersaxiyê dixwazim û

şîrkê xema we me."

Herwaha dibêje, "Xwedê mezin canê xwedêjêrazî bi biheştê şa bike û sebir û aramiyê bi we û malbata we bibexşe."

QARTALIN ZİRVƏ HƏSRƏTİ SAZLA SÖZÜN VƏHDƏTİNDƏN YARANAN NƏĞMƏLƏR

Mürvət Qədimova

Yaradıcı aşiq, tanınmış el şairi olan Mehbali Quliyevin (Kürd Mehbalinin) ailəsində doğulub boya-başa çatan, ağıl kəsəndən telli sazın avazıyla, xoş səsiylə yatıb-oyanan, atası Mehbali kişinin ürkəndən çaldığı saz havalarının və yazıb-yaratdığı şeirlərin vəhdətindən aldığı ruhun təsirindən özü də mahir bir aşığa və söz sərrafına, get-gədə ustad bir aşığa və el şairinə çevrilən Aşiq Şakir Quliyevin söz boxçasının ətrinə bələnen «Qartalın zirvə həsrəti» adlı bu kitab bizi neçə illər

yurd həsrətinə, torpaq nisgiline qovuşdurmaq, bir yaradıcı aşığın ürək çırpıntılarının, qəlb göynərtisinin şeirin diliylə oxucuları ilə bölüşməsinin şahidinə çevrilir.

Bu qəlbədən gələn nəğmə çələngini oxuduqca, qoxladıqca, sazla sözün vəhdətindən yaranmış bu söz çələngi, nəğmə buketi ruh oxşayan, qəlb göynədən, həsrət - hicran dolu nəğmələrlə bir ustad aşıq və el şairi olan Aşiq Şakir ömrünün səhifələrindən, yaşantılarından, ömrünün olaylarından xəbər verir bizlərə.

Aşiq Şakirin atası Kürd Mehbali demək olar ki, bütün aşiq havalarının kamil bilicisi və mahir ifaçısı ol-muşdur. Deyilənə görə Kürd Mehbali saz havalarını həm də fitlə çalıb oxuyarmış. O, eyni zamanda mahir elşairi idi. Eldə aşiq-şair kimi tanınan Kürd Mehbalinin «Vətəni tərk etməyəm» adlı şeirlər toplusu da çap olunmuşdur. Bu gün sevilə-sevilə oxunan həmin kita-bın redaktoru mahir söz sərrafı, ustad şair Şamil Dəli-dağ olmuşdur. Bir şeirində:

**Bədənimdən soyulsam da,
Gözlərimdən oyulsam da,
Top ağızına qoyulsam da,
Vətəni tərk etməyəm.**

- deyən Kürd Mehbali Laçın rayonu işğala məruz qalarkən itgin düşmüş, bu gün də onun öldüsündən-qaldısından bir xəbər yoxdur.

Mərdlik, mübarizlik, vətənpərvərlik hissi ilə həmi-şə odlanıb yanan bir ocağın istisində qızınan, odlanan, alovlanan Şakir getdikcə mahir saz sənətkarına, tanınmış aşığa və oxunaqlı şeirlərin müəllifi olan bir söz adamına, el şairinə çevrilə bilir. Beləliklə də, Şakir

Quliyev - Aşiq Şakir, şair Şakir olur...

O, eyni zamanda bir çox müsabiqələrdə iştirak etmiş, 1978-ci ildə 18 rayondan 100 nəfər gənc aşıqların içərisindən Azərbaycan Respublikası Xalq Yaradıcılığı Evinin II dərəcəli (I dərəcəli diplom olma-mışdır) diplomuna layiq görülmüşdür.

Aşiq Şakirin mahir bir aşiq kimi Laçın rayonunda aşığılıq sənətinin inkişafı üçün böyük xidmətləri olmuşdur. Ustad bir aşiq kimi gənc aşıqlara ustadlıq etmiş, onlara aşiq sənətinin sirlərini öyrətmişdir. Yaradıcı aşiq-şair olan Azər Gülləliyev, aşiq Mehbali Quliyev (oğlu), Qulu Quliyev, Zeynalabdin Quliyev və bir çox başqaları onun sənətyolunun davamçılarıdır.

Bütün qeyd etdiklərimiz öz yerində, bu gün el şənliklərinin, toy məclislərinin bəzəyi olan Aşiq Şakirin şeirlərindən, sənətkarlığından danışmaq, aşığın şair-liyinin, mahir söz sənətkarı olmasının bariz nümunələrindən dəyərli oxucularımıza söz açmaq istəyirik.

Aşıqlığın və şairliyin, yəni sazla sözün vəhdətindən yaranmış bu söz çələngi, nəğmə buketi ruh oxşayan, qəlb göynədən, həsrət - hicran dolu nəğmələrlə bir ustad aşıq və el şairi olan Aşiq Şakir ömrünün səhifələrindən, yaşantılarından, ömrünün olaylarından xəbər verir bizlərə.

«Azərbaycanım» şeirində maraqlı bənzətmələr xoş təsirlidir:

Polad «əkib», «qızıl» götürən də sən,
Tarlalarda «qızıl» bitirən də sən,
Xalqı səadətə yetirən də sən,
Tükənmez sərvətli Azərbaycanım.

Torpaq həsrəti, yurd nisgili, ocaq yanğısı Aşiq Şakirin şeirlərinin əsas məzini, suyunu, mayasını təşkil edir. Kürsü davasının, vəzifə oyununun nəticəsi ola-raq düşmənlə tapdağı altına düşən, sızım-sızım sızıldayan, inildəyən doğma yurdun acı feryadı Şakir kişinin şeirlərinin demək olar ki, hamısının canına, qanına ho-pub. Onun Qoşmalarını, gəraylılarını ürək ağrısız, qəlb feryadsız oxumağı mümkün deyildir, onun ah-amanına, ağrı-acılarına qoşulub ahlı Kəlbəcərə, yaralı Laçına, sızılılı Qubadlıya dönmək, o yurdları bir də qucmaq, öpmək, torpağını yalamaq istəyirsən:

Ay ellər, yönümüz düşdü hər yana,
Zəlif olsun belə zəlif zamana!
Allah, bu qansızlar nə vaxt oyana!
Ana-bala qanın gölündə qaldı?!

Telli sazını hər ələ aldıqca xəyalı dolaşan, qartallı qayalara uçub qonan, o toylu-büsatlı çağlardan yana bumunun ucu göynəyən, aranın istisində odlanıb bi-şən bu dağ

adamının taleyinə, həyat tərzinə baxıb odlanırsan, yanırısan sən də!..

Aşiq Şakirin Vətən dərdi, torpaq nisgili başqalarından bir az da kədərli, ağn-acılıdır. Ona görə ki, onun el aşıqçılığı, məclislər yaraşığı olan atası Mehbali kişi ağır müharibə illərində itgin düşmüş, o zamandan xeyli keçsə də, nə öldüsü, nə də qaldısı bilinir. Ata həsrətinin acılığı, bu dərddən sağalmazlığı, onun ürəyini göynədir, onun yazılarını da ağırlı, nisgilli edir:

**İndi bir ah çəkib, qərib ağlaram,
Ahımı eşitmə qulağın, ata!
Səni axtarıram, olmuram aram,
Almadım heç yerdən sorağın, ata!**
-deyib, inləyir...

Aran havasına, istisinə, bürküsünə tablaşmayan şair qəlbə ah-fəğan edir, dağlardan ötrü yanib-yaxılır eləcə:

**Dağların başına bir də dolanam,
Yazda gül-çiçəklə şəhə bulanam.
Qəlbim sınımaz milyon dəfə talanam,
Şakirəm, qaytarsa baxtım dağlara.**

Elin ağrı-acısını, dərdi-qəmini özününkü hesab edən, gecə-gündüz yurda dönmək yol-

larını düşünən, çarəsiz qaldıqda yenə də ürək sızılıtlarını ömür-gün sirdaşı olan sazla, sadıq dostu qələmlə bölüşür, bu qisasın qiyamətə qalması qorxusundan qovrulur, od alıb yanır eləcə:

**Başımızı duman aldı beləcə,
Analar saçını yoldu beləcə.
Qisas qiyamətə qaldı beləcə
Üstümüzde elin töhmət qaldı!**

- deyib, nalə qoparıb, ah-fəğan edir Aşiq Şakir.

Dərdlərin davası, yaralar məlhəmi olan Laçın dağ-larının gülü-çiçəyi, nergizi, bənövşəsi, kəkotusu, qan-təpəri, bağa-yarpağı, quzuqulağı, gicirtkanı, nanəsi,

yarpızı onun bir an belə xəyalından çıxmır, xəstə anlarında onların olmasından, sağalmasına ümid edir, inanır, xəstə canına baş çəkən qardaşına: «Mənə o dağların havasını getir» - deyir, car çəkir, arzularını belə izhar edir:

**Gül-çiçəklə olur dağın baharı,
Göstər o cənnəti, dərd olsun yarı.
Kəkotu, qantəpər, bağayarpağı,
Dərdimin dərmanını, davasını getir.**

Beləcə o yerlərin ab-havası, gülü-çiçəyi üçün qovrulur, yanır Şakir kişi.

Aşiq şeirinin demək olar ki, hər bir formasında mənalı, məzmunlu, maraqlı şeirlər yazan Aşiq Şakirin bu kitabında dostlarla deyişmələr, görüşlərin təəssüratından yaranmış hekayə-dastanları da toplanmışdır ki, bunlar da oxucuların marağına səbəb olacaq, diqqət çəkəcəkdir. Kitabda Aşiq Şakirin «Dastan» adlandırdığı maraqlı sjuet xətti olan dağ qartalı ilə deyişməsi verilmişdir ki, bu «deyişmə» yurd həsrətli, torpaq nisgilli hər bir kəsin qəlbinə od qoyur, canını yandırır.

Deyişmənin məzmunu belədir ki, el-oba həsrətinə dözməyən qartal elin arxasınca dağlardan enib arana gəllir. Qanadı qırılmış qartal təsadüfən aşıqla qarşılaşır. Dağlar həsrətinin, yurd nisgilin acı-ağrısı həm aşığın, həm qartalın dilindən yanğılı dillə qələmə alınmışdır... İnanırıq ki, bu dastan oxucu marağından kənarda qalmayacaqdır.

Dağlırsız qalan dağ qartalı Aşiq Şakirin ürək çir-pıntılarının, torpaq nisgilin, yurd həsrətinin acı nəticəsi kimi qələmə alınmış bu şeirlər söz, şeir sənətinin mahir bilicisi olan, aşıqlığın, yanğılı saz havalarının təsiri ilə qələmə alınaraq oxucu süfrəsinə gətirilmiş lə-ziz, dadlı-ləzzətli elə bir təamdır ki, onlardan bir azca tamsınan hər kəsin damağında dadı əbədi qalacaqdır.

Arzumuz budur ki, tezliklə aşığın həsrətində olduğu Laçın dağları tapdaqlardan azad olsun, aşiq-şairin torpağa, yurda qovuşmaq sevinciylə dolu olan şeirlərini sazın həzin havalarında, qaya başında, yaşıl çəmənlərdə dinləyək, inşaallah!

Bir gün

Xainlə, xəbislə yoldaşlıq etsən,
Qəfildən aranı qatacaq bir gün.
Namərdlə, nadanla səfərə getsən,
Mayan da, nəfin də batacaq bir gün.
Eşqə sadıq sevməz bir özgəsini,
Gözü ac ötürməz bir ovnesini.
Ağılla tökməsən bünövrəsini,
O qurğu, o hasar yatacaq bir gün.
Elini sevməyən eldə yarımaz,
Fağır yarasını zalım sarımaz.
Bu gün Vətəni satan yaramaz,
Doğma anasını satacaq bir gün.
Ay Mürvət, belədir zamanın işi,
Kişiyə sınaqdı zaman gərdisi.
Nahaqdan işləri əylən kişi,
Haqq əliylə kama çatacaq bir gün.

Şaxewan Abdullah: Kerkük valisi Kürt olacak

Irak Parlamentosu Başkan Yardımcısı Şaxewan Abdullah, Kerkük İl Meclisi toplantısının gerçekleştirildiği belirterek, Kerkük'e bir Kürt valinin atanacağını söyledi. Şaxewan Abdullah, basın mensuplarına yaptığı açıklamada, «Kerkük'te yönetim yeniden düzenlenecek, birçok kişi il meclisi seçimlerinin yapılmayacağını düşünüyordu ama yapıldı. Bu Kerkük halkı için hayrın ve mutluluğun başlangıcıdır.» dedi. «Yakın gelecekte gerçekleşecek değişikliklere yönelik il meclisinin atacağı adımlara destek vermek üzere Irak Parlamentosu heyeti olarak Kerkük'e gittiklerini» kaydeden Abdullah, «İl meclisindeki çoğunluğu kazandıkları için kesinlikle bir Kürt vali olacak.» değerlendirmesinde bulundu.

Irak Parlamentosu Başkan Yardımcısı, ildeki tüm bileşenler arasında ilin ortak yönetilmesi konusunda anlaşmaya varıldığını vurguladı.

Kerkük Vali Vekili Rakan Cuburi, 10 Temmuz 2024 Çarşamba günü mahkemede il meclisi üyesi olarak yemin etti ve meclisin en yaşlı üyesi olması nedeniyle toplantıya başkanlık etmesine karar verilmişti.

Zəngilanlıların əcdadları: Tarixi arayış

Xan Arazın o tayında Güdek kəndindən yuxarı Qaradağın zirvəsinə çıxıb bu taya baxan olsa Zəngilan, Qubadlı, Laçın və Cəbrayıl bölgələrinin füsunkar təbiətli, dağlı-aranlı mənzərələri nəzərləri oxşayan, ovqatı sıgallayan bir tablo kimi göz önündə canlanacaq. Bu gözəlliyə baxdıqca baxırsan... Və qeyri iradi düşünürsən ki, İlahi! Ey böyük yaradan, şükür sənə! Sən bu gözəllikləri biz insanlar üçün yaratmışsan ki, biz bu gözəlliklərdən vəcdə gəlib xarüqələr yaradaq, özümüzde, öz qəlbimizdəki istəklərlə, arzularla mətnləşib, kamilləşib, gözəlləşib Sənin yaratdığın gözəlliyə qarışaq.

Bu bölgələrdən biri də başgürləyən başçıların satqınlığı və qeyrətsizliyi ucbatından indi erməni diğalarının «at oynatdığı» Zəngilan bölgəsidir.

Ulu babalarımızdan gəlib bizə çatan sorağa görə, bütün Zəngilan əhalisi öz qoyun sürülərinə otlaq seçsəçə gəlib bu yerlərə çatmış üç qardaşın – Sarı Alonun, Safonun və Dərzilinin törəmələridir.

Bütün Zəngəzur mahalında və Zəngilanda el aşıqçılığı kimi sayılan Güllü baba deyərmiş ki, Xəştəb, Sızək, Oxdar, Xalac, Dərzili, Düşmənlə, Komaran, Can-

bar, Qırqılı, Göyalı, Şatarız, Sobu, Pirveyis, Müşlan, Udgün, Vənətli və Kötəklə kəndlərinin əhalisinin əcdadları Türkiyədən gəlmə kürd Sarı Alo, Safo və Dərzili qardaşları olublar.

Təsadüfi deyil ki, 1926-cı ildə siyahıya alınma zamanı Zəngilanın əhalisinin böyük əksəriyyəti kürd kimi qeydə alınmışdır.

Kürdistandan uzun müddət ayrı düşdüklərinə görə bir çox başqa bölgələrimizdə olduğu kimi Zəngilan kürdləri də öz ana dillərini illər gədikcə unutmuşdur.

Zaman-zaman, əsr-əsr, il-il, gün-gün dilini, donunu dəyişsədə Sarallı, Safolu və Dərzili deyilən ellərin övladları sinəsində ulu babalarının qeyrət və casarət qanı ilə, cəngavər qanı ilə döyünən bir ürək gəzdirirlər.

Qeyrətini pula-paraya dəyişib, ciblərinə təpəşdirən, babalarının qüdrətini, cəsarətini vəzifəyə, kürsüyə dəyişib, dilini-donun dəyişib fısıldaya-fısıldaya kabinetində Allahlıq təmənnasında olanlar unutmaları ki, dinini, dilini, donunu dəyişməyi, ulu babalarının ruhu, bəlkədə onlara bağışlayıb... Amma həyatda hər şeydən müqəddəs olan torpağı dəyişməyi onlara, nə də onların övladlarına bağışlanmayacaqlar.

“Kürdüstan Bölgəsi ilə Azərbaycan Respublikası arasında əlaqələr yaradılmalıdır”

İllərdir İraq Federativ Respublikasının Kürdüstan Bölgəsi ilə Azərbaycan Respublikası arasında dostluq əlaqələri yaratmağa çalışan “Diplomat” qəzetinin təsisçi və baş redaktoru Tahir Süleymanın təşəbbüsü ilə, İraq Federativ Respublikasının Kürdüstan Bölgəsinin Mədəniyyət Nazirinin müavini Doktor Salar Osman, xəstəxanalar üçün laboratoriyalar qurucusu həkim Loğman Həpözadəmir, jurnalist Zana Sezən “Respublika”, “Bakı xəbər” qəzetlərinin qonağı olmuşlar.

Qonaqları çox səmimi qarşılayan “Respublika” qəzetinin rəhbəri, hörmətli Teymur Əhmədov və “Bakı xəbər” qəzetinin redaktoru Aydın müəllim qonaqların gəlişinə çox böyük əhəmiyyət verdiklərini və “Həuler-Bakı-Həuler” təyyarə reysinin açılmasının hər iki ölkə üçün böyük tarixi və mədəni əhəmiyyət kəsb etdiyini bildirdilər.

-Bakıya nə vaxt gəlmisiniz?

İyulun 10-dan Bakıdayıq, təyyarə limanından Azərbaycan xalqının çox qonaqpəver, mehriban olduqlarını gördük. Günlər gözlədiyimizdən də tez keçir. Sağlıq

yayımlamaqla gördüyümüz Azərbaycan həqiqətlərini oxuculara çatdırmaqdır. Həmçinin Doktor Salar Osman Azərbaycan Mədəniyyət Nazirliyi ilə, Kürdüstan Mədəniyyət Nazirliyi arasında qarşılıqlı mədəni əlaqələrin yaranmasını, təsisçi olduğu 24-min

lərin yaranması bizimlə başlasın. İnanıram ki, tarixən sınıanmış və qədim köklərlə biri birinə bağlanan kürd və Azərbaycan xalqları arasında hər zaman qardaşlıq münasibət olub və bundan sonrada olacaqdır.

-Azərbaycan Res-

tirajla nəşr olunan “Həuler” qəzeti ilə “Respublika”, “Bakı xəbər” və digər qəzetlərin qarşılıqlı əməkdaşlığının yaradılması istəyində olduğunu bildirdi.

Mətbuat vasitəsi ilə, Azərbaycanda baş verən

publikası ilə Kürdüstan Bölgəsi arasında hansı rəsmi bağlantıların olmasını istərdiniz?

-Kürdüstan Bölgəsində 50-dən artıq ölkələrin konsulluqları rəsmi fəaliyyət göstərir başda ABŞ-nin və qonşumuz Türkiyə Respublikasının konsulluqları. Niyə Azərbaycan Respublikasının Bağdatda səfirliyi, Həulerdə konsulluğu olmasın?

“Diplomat” qəzetinin baş redaktoru Tahir Süleymanın söylədiyinə görə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyev 2010-cu ilin noyabrın 12-də Azərbaycan Respublikasının Bağdatda səfirliyinin açılması üçün cərəncam imzalayıb, çox maraqlıdır Cənab Prezidentin cərəncamı indiyə qədər nə üçün yerinə yetirilməyib?

İstərdik ki, Kürdüstan Bölgəsinin də başqa ölkələrdə olduğu kimi, Azərbaycan Respublikasında da konsulluğu və nümayəndəliyi açılsın. Çünki Kürdüstan Bölgəsi də Azərbaycan Res-

olsun, ayın 16-da vətənə qayıdacağıq.

-Bakıya gəlişinizin məqsədi nədir?

-Məqsədimiz Bakı ilə tanış olmaq, şəhərin görkəmli və tarixi yerlərini ziyarət etmək, Azərbaycandan aldığımız təəssüratları İraq və Kürdüstan mediasında

ictimai-siyasi hadisələri olduğu kimi “Həuler” qəzetində yayımlamaq və İŞİD-lə qəhrəmancasına döyüşən Kürdüstan və Peşmərgələr haqqında məlumatları “Respublika”, “Bakı xəbər” və digər qəzetlərdə çap olunsun. Xalqlarımız arasında mədəni əlaqə-

“Kürdüstan Bölgəsi ilə Azərbaycan Respublikası arasında əlaqələr yaradılmalıdır”

blikasi kimi neft-qaz çəsidir və biri birinə stək ola bilərlər.

Siz bilirsiniz ki, Kürdistan Bölgəsində 180-0- minə yaxın türkün xalqı yaşayır və İrdüstan Bölgəsinin İbərliyi Kürdüstanda tün azsaylı xalqlara İli mədəni haqları İlibdir. Beləki bölgə-kampaq yaşayan İqların öz İlində İktəbləri, radio və İviziya İli fəaliyyət İstərir. Hətta Kürdü- İn Parlamentində hər İllətin 5-nümayəndəsi İllət vəkili seçilir və İnazirlik İnlara İeri-

İstərdik ki, Azərbaycan Respublikasında da İrdüstan nümayəndə- İi açılınsın, İburda İşayan kürd İxalqına İr İverİlsin. Eşİtdiyimi- İgərə Azərbaycan İrd İMədəmiyyət Mə- İzinin adı İlsa İda, İrmağa İerləri İyoxdur. İzərbaycan İkürdlər” İmai İBirliyi İnə İnsə İtəq İedİlməyİb, Res- İblikada İkürd İdilində İcə “Diplomat” İqəzeti İli İyət İgöstərsədə İİksiyası İz İvində

İgəİlsin, İkürdüstan İböl- İsİndən İAzərbaycan Res- İpublikasına İfestifallara İfolklor İansanıllar İdəvət İolunsun, İkonsertlər İverİlsin.

Kürdüstan Bölgəsin- İdə İAzərbaycan Respub- İlikasındakı İNeft İAkade-

İmkanları İtanımasın?

Bu İgün İkeçmiş İsovet İməkanından İRusiyanın, İUkrainanın, İBelarusiya- İnın, İMoldoviyanın, İQazaxistanın, İGürcüstan- İnın, İErmənistanın İkon- İsulluqları İKürdüstan İBölgəsində İfəaliyyətdə-

İmiyasının İbir İfakültəsi İaçılınsın, İordən İNeft İAka- İdemiyasına İtələbələrin İsevqiyatı İolsun və İəlaqə- İlər İgetdikcə İdərİnləşsin. İTürkiyenin “İşiq”

İdir. İNə İüçün İtarixən İbir İbirinə İqaynayıb İqarışmış İAzərbaycan İRespublika- İsı İlə İKürdüstan İBölgəsi İarasıda İrəsmi İəlaqələr İolmasın?

İMəncə İbu İəlaqələr İçoxdan İyaranmalı İdi, İgecdə İlsa İartıq İvaxt İçatıb, İbəlkə İda İbir İaz İda İkeçİb, İbu İiki İqardaş İxalqların İəlaqələri İmüt- İləq İyaranmalıdır.

-Bakı təəssüratı haqqında nə deyə bilərsiniz?

İTəyyarə İlimanından İbaşlayaraq İinsanların İbizə İqarşı İxoş İmünasibə- İti, İbizdə İelə İbir İtəəssürat İoyatdı İki, İsanki İbiz İillər- İdir İAzərbaycana İgəlib İgedən, İazərbaycanlılarla İhər İzaman İmehriban İmünasibətdə İolmuşuq.

İÖz İadım İdan, İdostla- İrımın İadından İazərbay- İcan İxalqına İbizə İqarşı İdoğma İmünasibət İgö- İstərdİkləri İüçün İtəşəkkür İedİrəm və İazərbaycan İxalqını İKürdüstan İBöl- İgəsində, İHəulərdə İgö- İrək İümidİ İlə İBakı İdan İayrılıraq İazərbaycan İxalqına İuğurlar İarzulay- İram və İbir İdaha İqeyd İedİrəm, İbu İiki İqardaş İxalqların İəlaqələri İmüt- İləq İyaranmalıdır.

Tahir Süleyman

ŞƏRƏF XAN BİDLİSİNİN “ŞƏRƏFNAMƏ” ƏSƏRİ KÜRD XALQININ TARİXİ MƏNBƏYİ KİMİ

Əvvəli ötən sayımızda

Bidlisi Səlahəddin Əyyubi zamanında Dəməşq hökmdarı Məlik Əfsəl tərəfindən Əşqlan (Dəməşqin yaxınlığındadır) şəhərinin dağılması və əhalinin ağır vəziyyətə düşməsinə «Mir'at əl-Canan» tarixinə istinad edərək yazmışdır. O, Kürdüstan coğrafiyasını verərək Həmdullah Qəzvinin 1339-cu ildə yazdığı əsərindən bir mənbə kimi istifadə edir. Həmin əsər Şərəf xan Bidlisinin ən çox istifadə etdiyi mənbələrdən biridir. O, Çingiz xan dövründə kürd əmirliklərindən alınan vergilərin miqdarını da həmin əsərdən götürmüşdür (63, 117-129; 76, 353-356).

«Şərəfnamə» nin müəllifi Sultan Cəlaləddin Xarəzminin öldürülməsi faktını Şeyx Rükəddin Əlaüddövlə Simnaninin «İqabliyyə» əsəri, Həmdullah Qəzvinin «Tarixi qozide» və Dövlətsah Səmərqəndinin «Təzkirət əş-Şüəra» əsərlərinə istinadən yazmışdır. O, Cəlaləddin Xarəzmşahın, Bidlis və digər kürd vilayətlərinə gəlməsini qeyd edərkən yenə də həmin əsərdən istifadə etmişdir (66, 149-163; 76, 352-368).

Müəllif Bidlis vilayəti haqqında danışarkən Firuzabadının «Qamus» əsərindən istifadə edərək yazır: «Bidlis havası və suyu yaxşı olan yerə deyilir» (111, 214; 76, 335).

Bidlisi həmin bölmədə Bidlis vilayətindən çıxan bir sıra elm xadimlərini də göstərir. O, həmin izahında «Nəfəhat əl-Üns» əsərindən bir mənbə kimi istifadə etdiyini və bu əsərin Əbdürrəhman Cami tərəfindən yazıldığını qeyd edir (76, 345). Lakin Katib Çələbi «Nəfəhat» əsərinin müəllifi Cami deyil, Əbutahir əl-Kürdi olduğunu göstərir (103, 15). Bizə görə Bidlisi Əbdürrəhman Caminin «Nəfəhat əl-Üns» əsərindən istifadə etdiyi kimi, Bidlis alimi Əbutahir əl-Kurdinin «Nəfəhat» adlı əsərindən də istifadə etmişdir, lakin o bunu göstərməmişdir. Müəllif Əmir Teymurun 1393-cü ildə Kürdüstanı işğal etməsini XV əsrin bir sıra mənbələrində göstərildiyi kimi verir. Lakin istifadə etdiyi mənbələrdən tək «Zəfərnəmə» nin adını qeyd edir (77, 687; 76, 120).

Bidlisi 1421-ci ildə Şahrux Mirzənin (Əmir Teymurun oğludur) Kürdüstana gəlməsini və bir sıra kürd əmirliklərini öz itaəti altına almasını da XV əsrin digər mənbələrində qeyd edildiyi kimi göstərir. Lakin o, dövrün mənbələrindən yalnız «Mətlə-üs-Sə”dein (108, 449-450; 76, 378) və Məcmə-ül bəhreyin» əsərindən istifadə etdiyini qeyd edir.

Tədqiqat prosesində Bidlisinin izah etdiyi hadisələr dövrün bir sıra mənbələri ilə müqaisə olunurdu, bir çox hadisələr məzmun etibarilə bir-birinə oxşar və yaxud da eyni formada verilmişdir.

Beləliklə, demək olar ki, müəllif mənbələr əsasında tarixi hadisələri izah edərkən təhrifə yol verməmiş və orta əsrin digər müəllifləri kimi, bütün hadisələri nağıl tərzində təkrar etmişdir. Bidlisi əsərinin ikinci cildində Ali Osman sülaləsinin tarixini yazarkən istifadə etdiyi mənbələrdən Qazi Əhməd Qaffari Qəznəvinin «Tarixə cahan ara» əsərinin adını çəkir. O, «Şərəfnamə»nin I cildində Luristanda hökmdarlıq edən kürd tayfalarının tarixini də əsasən «Tarixə cahan ara» əsərinə istinadən yazmış (76, 20-52; 100, 167), lakin əsərdən istifadə etdiyini qeyd etməmişdir. Bidlisi Ali Osman sülaləsinin tarixindən bəhs edərkən, onların yaşadığı ilk şəhəri Mərv olduğunu qeyd edir. Müəllif həmin şəhərdə monqolların törətdikləri cinayətlərdən bəhs edir. O, bu haqda olan faktları Xondəmirin «Həbib əs-Siyar» əsərindən iqtibas etdiyini göstərir.

Bidlisi əsərinin hər iki cildi üzərində işləyərkən tək tarixi mənbələrdən deyil, bədii ədəbiyyatdan da istifadə etmişdir. O, Mərv şəhərində günahsız əhalinin monqollar tərəfindən kütləvi surətdə qırğını təsvir edərkən Ömər Xəyyamın aşağıdakı rübaisini qeyd edir.

ترکیب پیا له ای که در هم پیوست
پشکسن آن روا نمیداند مست
چندین سر و پای نازنینی از سر دست
از مهرکی پیوست و بکینی که شکت

87, 10; 78, 7.

(Tərcüməsi: Piyalənin tərkibi meylə birləşdikdə

məst onun sındırılmasını rəva bilməz.

Kimin məhəbbəti üçün birləşən gözəllərin başı, ayağı və qolları-bax kimin qəzəbilə sındırıldı).

Bidlisi burada monqolların cinayətini humanist bir tarixçi kimi qələmə almışdır. Müəllif bir sıra məşhur şairlərin, o cümlədən Firdövsinin «Şahnamə»sindən, Hafiz Şirazinin «Divan» ından, tacik şairi Əbdürrəhman Caminin «Xirədnəmə»sindən və digər ədiblərin əsərlərindən istifadə edərkən, öz əsərini həm məzmun və həm də bədii cəhətdən zənginləşdirmişdir.

Bidlisi istifadə etdiyi mənbələrdən bəzilərinin müəllifini göstərsə də əsərin adını qeyd etmir və yaxud da əsəri göstərsə də müəllifini qeyd etmir. Tədqiqat zamanı bunlardan bəziləri müəyyənləşdirilib qaydaya salınmışdır. Bununla bərabər, tədqiqat prosesində 1393-cü ildə Teymurləng Cəmlək adlı yerdə (Mardin yaxınlığındadır) düşərgə salması, Kürdüstan əmirliklərindən bəzilərinin böyük tentə ilə onun görüşünə gəlməsi və onların Teymurləng tərəfindən səmimi qəbul edilməsi də məlum oldu. Bir sıra hadisələr XV əsrin mənbələrindən Şərəfəddin Əli Yəzdinin «Zəfərnəmə»sində, Nizaməddin Şaminin «Zəfərnəmə»sində, (77, 372-373; 126, 149-150), Mirxondun «Rövzət əs-Səfa» əsərində və Bidlisinin «Şərəfnamə»sində (112, 35) eyni məzmununda qeyd edilmişdir. Məsələn, Əmir Teymurun həmin düşərgədən sultanıyyədə olan ailəsi üçün göndərdiyi hədiyyənin Şeyx adlı bir şəxs tərəfindən qarət edilməsi o dövrün mənbələrində olduğu kimi qeyd edilir. Təkcə «Şərəfnamə»nin müəllifi həmin şəxsin kürd Bəxti qəbiləsindən olduğunu əlavə etmişdir. Bizcə «Şərəfnamə»nin bu qeydiyyatı doğru deyildir. Çünki Bidlisinin mənsub olduğu Ruzəki tayfası ilə Bəxti tayfası arasında uzun zaman mübarizə və tayfa vuruşması davam etmişdir, ola bilər ki, tək «Şərəfnamə» nin müəllifi o nöqteyi-nəzərdən həmin şəxsin Bəxti kürdlərinə mənsub olduğunu irəli sürmüşdür.

Bidlisinin istifadə etdiyi mənbələr yalnız XIII-XV əsrlərin mənbələri olmuşdur. O, XVI əsrin bir çox hadisələrini özünün şəxsi müşahidəsinə və öz sözü ilə desək «doğru danışan qocaların məlumatına əsasən yazmışdır» (76, 8). Ona görə də Bidlisi öz əsərində XVI əsr mənbələrindən yalnız «Tarixə cahan ara» nın adını qeyd etmişdir.

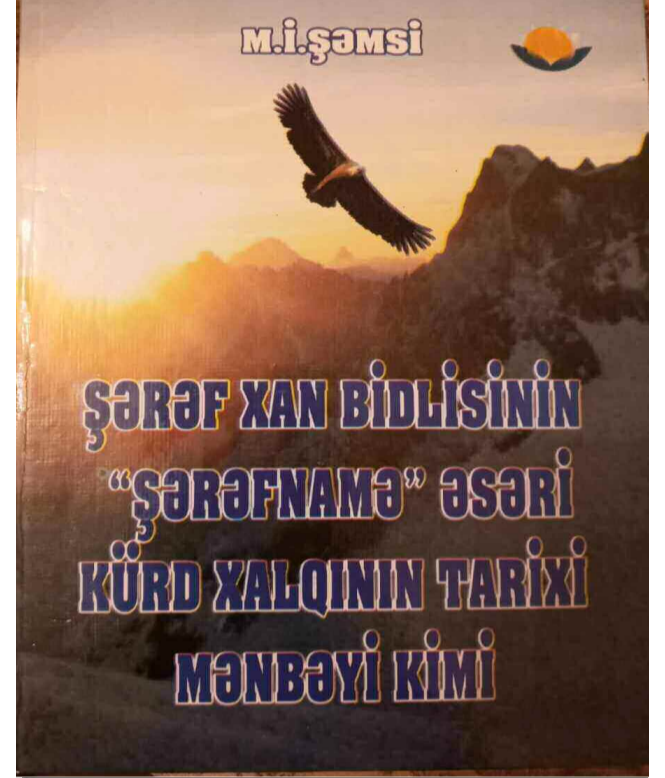
XVI əsr kürd xalqının tarixində xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. Çünki həmin əsrin əvvəllərindən başlayaraq, bir sıra müstəqil kürd əmirlikləri Osmanlı himayəsinə keçməklə öz müstəqilliklərini itirmiş və osmanlıların bir vassalına çevrilmişdir. Təəssüf ki, bu dövrdə Osmanlı sultanlarının təşəbbüsü ilə Kürdüstanda baş verən bəzi dəyişikliklər «Şərəfnamə» də lazımı qədər işıqlandırılmamışdır.

Beləliklə, Bidlisi öz əsəri üzərində işləyərkən bir sıra tarixi mənbələrdən istifadə edir və həmin mənbələri öz əsərində əks etdirir ki, bu da özlüyündə tədqiqat işi üçün çox faydalıdır.

Bidlisinin XVI əsr Azərbaycan və İran tarixinə aid verdiyi məlumatlar çox səciyyəvidir. Çünki bu məlumatlar onun şəxsi müşahidəsinin inikasidir. Bidlisinin əvvəlki mənbələrə istinadən verdiyi məlumatlar nağıl tərzində, keçmiş müəlliflərin yazdıqlarının eyni təkrarı olduğu üçün tənqidə layiqdir. Çünki Bidlisi bir tarixçi olmaq etibarilə əvvəlki mənbələrdən istifadə edərkən onlarda olan nöqsan cəhətləri göstərməli və öz mülahizələri ilə təhlil və tədqiq etməli idi. Bidlisidə olan bu çatışmazlığı orta əsrin bütün tarixçilərində müşahidə etmək mümkündür. Ona görə də «Şərəfnamə» əsərində nəzərə çarpan bu kimi nöqsan cəhətlərin üzərində dayanmağa lüzum yoxdur.

TARİXSÜNASLIQDA «ŞƏRƏFNAMƏ»
DƏN İSTİFADƏ EDƏN TARİXÇİLƏR

Aparığımız tədqiqat və istifadə etdiyimiz mənbə və

ədəbiyyatlardan məlum olur ki, sonrakı müəlliflər XV-XVI əsrin kürd və Kürdüstan tarixinə aid zəngin bir mənbə olan «Şərəfnamə» əsərindən digər mənbələrə nisbətən çox istifadə etmişlər. Lakin onlar Kürd xalqının tarixinə olduqca səthi yanaşmışlar. Çünki Yaxın və Orta Şərq xalqları içərisində Osmanlı sultanlarının və İran şahlarının işğalçılıq siyasətlərinə qarşı kürdlər daha inadçı olmuşlar. Sultanların və şahların işğalçılıq siyasətlərini nəzmə çəkən orta əsr müəlliflərini kürdlərin tarixi bir o qədər də maraqlandırmamışdır. «Şərəfnamə»yə qədər demək olar ki, kürd tarixi haqqında ayrıca bir əsər əldə yoxdur, o dövrün müəllifləri belə bir əsərin yazılmasına həvəs göstərməmişlər. Buna görə də kürdlərin tarixini arayıb, axtarmaq üçün Azərbaycan, İran, türk və ərəb mənbələrinə müraciət etmək lazım gəlirdi (97,82).

«Şərəfnamə» ayrıca kürd tarixini öyrənmək üçün sonrakı tədqiqatçıların əlində faydalı bir mənbə kimi də çox qiymətlidir. Onu ilk dəfə görkəmli türk tarixçisi Katib Çələbi (1591-1656) öz əsərində «Tarix Mir Şərəf xan əl-Bidlisi» adı ilə qeyd etmişdir.

Katib Çələbi Mir Şərəf xanın tarix kitabının iki hissədən ibarət olduğunu göstərərək yazır: «Onlardan biri kürd hökmdarları haqqında məlumat verir, digəri isə xəbərlər məcmuəsidir» (105, 234).

Katib Çələbi «Şərəfnamə»nin yazılmasından 40 il sonra, yəni 1635-ci ildə yazdığı «Cahannüma» əsərində «Şərəfnamə» də daha çox istifadə etmişdir (101, 410-430).

Beləliklə, bir daha aydın olur ki, Katib Çələbi «Şərəfnamə»dən istifadə edən ilk Şərq müəllifidir.

«Şərəfnamə»dən istifadə edən müəlliflərdən biri də Katib Çələbinin müasiri olan türk səyyahı Övliya Çələbidir. O, Tiflis şəhərinin salınması haqqında bəhs edərək yazır: «İranzəmin müvərrixlərindən «Şərəfnamə» sahibinin sözü üzrə bu şəhəri (Tiflis) İskəndər Zülqərneynin xəzinədarı Bitlis bina etdirmişdir ki, Van əyalətindəki Bidlis şəhərini də o yaptırmışdır» (48, 315).

Bidlisi qeyd edir ki, doğru, düzgün rəvayətə görə Bidlis İskəndərin qulamlarından birinin adıdır. O, həm Bidlis qalasının və həm də vilayətin (Bidlisin) banisidir (76, 335).

Sonra Övliya Çələbi əsərinin bir çox yerində «Şərəfnamə» dən faktlar gətirir və ondan tarixi bir mənbə kimi istifadə etdiyini qeyd edir. Bu iki Şərq müəlliflərindən sonra, yəni 1669-cu ildə «Şərəfnamə» ni türk müəllifi Məhəmməd bəy ibn-Əhməd bəy türk dilinə tərcümə etmişdir (133, 70). Bundan sonra «Şərəfnamə» nin Şərqdə uzun zaman bir mənbə kimi istifadəsiz qaldığını güman etmək olar.

(Ardı gələn sayımızda)

(Əvvəli ötən sayımızda)

tək cəm
Ez (Min)xwe –mən özüm
Em (Me) xwe- biz özümüz
Tu (Te) xwe—sən özün H u n
(We)xwe- siz özünüz
Ewî(Ewê) xwe—o özü Ewana
(Wana) xwe- onlar özləri
Məs: Min xwe şand (Mən özüm göndərdim). Me xwe dit (Biz özümüz gördük).

Bu əvəzlik müxtəlif cümlə üzvlərinə aid ola bilər.

Məs: Min xwe (mən özüm), ez xwe (mən özüm), rodera xwe (öz pəncərəm), bajarê xwe (öz şəhəri), pirtûka xwe (öz kitabı) və s.

İsmin ``xwe``əvəzliyi ilə işlənən zaman (mənsubiyyət əvəzliyi və sifətlə oldu- ğu kimi) cinsinə və kəmiyyətinə görə ismə əlavə edilir: rodera xwe, gundê xwe, bajarên xwe (Dərs 1-ə bax).

Təkst

Piştî nîvro ye. Îro zarok li dibistanê nînin. Ewan li mal in. Naha ewana li sivderê ne. Bavê wan û dayîka wan li ser kar in. Karê wan ne hêsa ye. Karê wan giran e. Lê pîrka wan li mal e. Naha ewa li kulînê ye.

Nûr biçûk e, lê ewa jî xwendevan e. Nûrê pirtûka xwe hilda û xwend. Ewê zû-zû xwend, lê baş ne xwend. Zinêr got:

- Te lezand û te baş nexwend. Te zû-zû xwend û şaşî berda.

Vê care Nûrê pirtûk hilda, hêdî-hêdî û bi fesal çîroka xwe xwend. Ewê tu şaşî

berda. Zinar hez ji çîroka Nûrê kir. Ewî got:

--Ewê carê te nelezand û te baş xwend. Nûra me jîr û êgine.

Birayê Nûrê jî pirtûka xwe xwend. Paşê pîrka wan hat, serê Nûrê tîmar kir û pirsî:

-We çi kir? We xwend?

-Erê, me xwend.

-Naha firavîna we amade ye.

Dû ra wana firavîna xwe xwarin. Ferheng 10

1. paqış kirin- təmizləmək
2. ders (f,-a)- dərs
3. amade kirin-hazırlamaq
4. tîmar kirin-tumarlamaq
5. hêdî-hêdî—yavaş- yavaş
6. şaşî (f,-ya)- səhv
7. berdan-buraxmaq
8. zarok(m,-ê)- uşaq
9. piştî nîvro – günortadan sonra
10. nîvro- günorta
11. kulîn (f-a)- mətbəx
12. şiv (f-a)- şam yeməyi
13. çîrok(f,-a)- nağıl
14. hez jê kirin – sevmək, xoşlamaq

15. firavîn (f- a)- nahar
16. fesal- ehtiyatla
17. hildan- götürmək
18. zarokên din- o biri uşaqlar
19. tu şaşî- heç bir səhv
20. serî(m,-yê) - baş
21. (e)vê carê- bu dəfə
22. pirsîn-soruşmaq
23. nêr- erkək
- Çalışmalar
24. Ker(m,f)- eşşək, uzunqulaq
24. dû ra – sonra
25. lezandin –tələsmək

1. Ş û ştin , dirûn, kolan ,kirin, sitiran, lezandin, berdan, xwarin təsirli feilləri- nin keçmiş zaman kökünü tapın.

Məsder Şuştin Dirûn

Kolan Kirin Stiran
LezandinBerdan Dayîn
Keçmiş
zaman Şuşt

2. Cədvəldə verilən təsirli feillərdən dördünü keçmiş sadə zamanda şəxslər üzrə dəyişin:

Min dirû Min kola Min...

Min ...

Te... Te...

3. Verilən hatin, mayîn, rûniştin, ketin təsirsiz feillərini keçmiş sadə zamanda təsrif edin.

Ez hatim Ez mam E z
rûniştim Ez ketim
Tu hatî Tu... Tu... T u . . .

Ew hat

Em hat... Hûn Ewana.....

4. Verilmiş feilləri tərcümə edib təsirli və ya təsirsiz olduqlarını müəy- yənləşdirin.

Kirin, revîn, lipitîn, çuyîn, rûniştin, birrîn, petin, çandin, xwastin, sitiran, gotin, dirûn, rabûn, xwendin, mayîn, hatin, hildan, kirin, pirsîn.

Təsirli feillər: Kirin

Təsirsiz feillər: Revîn

5. 4-cü çalışmada verilən məs- dərələrdən iki təsirli və iki təsirsiz feil seçin, sonra onları keçmiş sadə zamanda təsrif edin.

Min birrî Min... Ez çûm

Ez...

Te birr... Te... Tu çû...

Tu ...

Ewî(ê) birr... Ewî(ê)... E w

çû... Ew...

Me birr... Em ... Em...

We birr... Hûn ... Hûn...

Ewana birr... Ewana... Ewana

çû...

6. Tərcümə edin. ``Xwe``əvə- zliyinin tərcüməsinə fikir verin.

1. Ew çû oda xwe.-----

2. Ew xwe çû gund. -----

3. Ewana xwe ji bajêr revîn. ---

4. Ewana ji bajarê xwe revîn. --

5. Min xwe ew li wir dit.-----

6. Ewê xwe ji min pirsî.-----

Təkrar üçün çalışmalar

1. ``Mamoste bûyîn``ifadəsini nümunəyə uyğun keçmiş zamanda dəyişin.

A. Ez mamoste bûm E m

mamoste bûn

Tu mamoste...Hûn mamoste...

Ew mamoste ... Ewana

mamoste...

B. Ez bûm mamoste E m

bûn mamoste

Tu bû... Hûn ...

Ew bû Ewana...

2. Lazım olan sonluqlar yazın.

1. Kulîna min. Kulîna mezin.

Kulîna min mezin e.

2. Eva kulîn... Kulîn... min. Eva

kulîna min...

3. Çîrok... wî. Çîrok... xweş.

Çîroka wî xweş....

4. Eva çîrok... Çîrok... dirêj. Eva

çîroka dirêj...

5. Ewa sal... Sal... par. Sala par

sar bû.

6. Ewa roj... Roj... duh . Roja

duh xweş b....

7. Evan zarok.... Zarok... êgin.

Evan zarokana êgin...

3. Cümlələrin düzəldilməsinə fikir verib onları tərcümə edin.

1. Ewî xwend (bi fesal xwendin). -Ewî bi fesal xwand.

2. Ewê xwend (hedî-hedî xwendin) - .Ewê hedî hedî xwend.

3. Min ew dit (li mal ditin).- Min ew li malê dit.

4. Ewê pet. (li sivderê petin). Ewê li sivderê pet.

5. Me xwar.-(li wir xwarin). Me li wir xwar.

Bi kurdî biaxifin

Suallara mətnə uyğun cavab verib dialoqlar qurun.

1. Kijan dem e? 2. Zarok li ku ne? 3. Ewana çi kirin? 4. Kî hat? 5. Pîrika wan li ku

ye? 6. Nûr xwendevane , yanê na? 7. Nûrê çi kir? 8. Nûrê çi xwend? 9. Ewê çawa

xwend? 10. Zinar çi got? 11. Nûrê bo ci şaşî berda? 12. Zarokên

din çi kirin?

A? otina J?e iyn (Atalar sozii)

Gavek berbi Zimanê Kurdî KURD dilinə doğru bir addım

kitablar oxudular).

Başqa bir nümunəyə baxaq: Bir- inci sütunda tamamlıq yoxdur. İkinci sütunda tamamlıq təkdədir (alma), üçüncü sütunda tamamlıq cəmdədir (almaları).

Min dît Min sêv dit.

Min sêv dîtın.

(Mən alma gördüm) (M ə n

almaları gördüm) M i n

sêv dîtın.

Ewî(ê) dît Ewî(ê) sêv dit

Ewî(ê) sêv dîtın.

Me dît Me sêv dît

Me sêv dîtın.

We dît We sêv dît

We sêv dîtın.

Ewana dît Ewana sêv dît

Ewana sêv dîtın.

Tamamlıq əvəzliklə ifadə edilərsə, tamamlıqın (ez, tu, ew, em, hûn, ewana) şəxs və kəmiyyət- inə uyğun yenə də xəbərə təsirsiz feillərə əlavə edilən keçmiş sadə zaman sonluqları (-m, -î(-yî), ---; - (i)n, -(i)n, - (i)n). (9-cu dərsə bax). Mübtədə (həm isim, həm də əvəzlik) obyekt halda olur və kê? çi? Sua- lına cavab verir.

Aşağıdakı nümunələrdə tamamlıqın təkdə və ya cəmdə olmasını xəbərə əlavə edilən cəm sonluğu göstərir.

Min pirtûk xwend. M i n

pirtûk xwendin. (Mən kitab oxudum). (Mən kitabları oxudum). Te pirtûk xwend. T e

pirtûk xwendin. (Sən kitab oxudun). (Sən kitabları oxudun).

Ewî(ewê) pirtûk xwend. Ewî(ewê) pirtûk xwendin. (O, kitab oxudu). (O, kitabları oxudu).

Me pirtûk xwend. M e

pirtûk xwendin. (Biz kitab oxuduq). (Biz kitabları oxuduq). We pirtûk xwend. We pirtûk xwendin. (Siz kitab oxudunuz). (Siz kitabları oxudunuz)

Ewana pirtûk xwend Ewana

pirtûk xwendin (Onlar kitab oxudu). (Onlar

Esmerê em dîtın (Əsmər bizi gördü) Esmerê hûn dîtın Esmerê ewana dîtın

7. Müəyyən və qeyri-müəyyən isimlər (isimlərdə artıqlıq effekti).

A) Tək halda olan isimlərin qeyri-müəyyənliyini ifadə etmək üçün onların sonuna cinsindən asılı olmayaq-ek (sonu saitlə bitənlərə -k) sonluğu əlavə edilir. Bu sonluğun ``yek`` (bir) sayından əmələ gəldiyi düşünüülür və o, tərcümədə ``bir`` sözünü ifadə edir. Məs:

Pirtûk (kitab)- pirtûkek (bir kitab)

Ewr (bulud)- ewrek (bir bulud)

Dar (ağac)- darek (bir ağac) Gund (kənd)- gundek (bir kənd)

Mənsubiyyət əvəzliyi və sifətlə söz birləşmələri yaradan zaman, kişi cinsinə aid tək qeyri-müəyyən isimlərə -î, qadın cinsinə məxsus tək qeyri-müəyyən isim- lərə isə - e şəkilçisi əlavə edilir.

Kur- kurek- kurekî cîwan (oğlan- bir oğlan- cavan bir oğlan)

Gul- gulek- guleke sor (çiçək- bir çiçək - bir qırmızı çiçək)

Diyarî - diyarîk - diyarîke biçûk (hədiyyə- bir hədiyyə- kiçik bir hədiyyə)

Xanî- xanîk- xanîkî bedew (ev- bir ev- qəşəng bir ev)

Müəyyən və qeyri- müəyyən isimlərin təyinlə işlənməsinə fikir verin.

Sêva sor (qırmızı alma) - sêveke sor (bir qırmızı alma)

Sêva min (mənim almam) - Sêveke min (almalarımdan biri)

Ewrê reş (qara bulud) - ewrekî reş (qara bir bulud)

Dara bilind (hündür ağac) - dareke bilind (bir hündür ağac)

Keça bedew (gözəl qız) - keçeke bedew (gözəl bir qız) Gundê şên (abad kənd) - gundekî şên (abad bir kənd)

Arđı var

Mesud Barzani, İngiltere'nin Irak Büyükelçisini kabul etti

Başkan Mesud Barzani, İngiltere'nin Irak Büyükelçisi Stephen Hitchen ile bölgesel

gelişmeler, terör tehdidi ve Irak'ta koalisyon güçlerinin varlığının geleceği konularını görüştü. Mesud Barzani, İngiltere'nin Irak Büyükelçisi Stephen Hitchen'i Salahaddin'de kabul etti.

İngiltere'nin Erbil Başkonsolosu Andrew Beasley'nin de katıldığı toplantıda İngiltere'nin Irak Büyükelçisi, Başkan Barzani'nin Bağdat ziyareti ve taraflarla yaptığı görüşmelerden duyduğu memnuniyeti dile getirerek, ziyaretin olumlu bir siyasi atmosfer yarattığını söyledi.

Başkan Barzani'nin Bağdat ziyaretinin sonuçlarının ele alındığı görüşmede, Kürdistan Bölgesi'ndeki siyasi sürece ilişkin Başkan Barzani, Kürdistan parlamento seçimlerinin zamanında yapılması gerektiğini vurguladı.

Bölgesel olaylar ve gelişmeler, terör tehdidi Irak'ta koalisyon güçlerinin varlığının geleceği toplantı da ele alınan diğer konular oldu.

Diyarbakır ile Cizre'de Kürtçe trafik uyarıları yazıldı

Diyarbakır ile Cizre'de yol ve kavşaklarda Türkçe'nin yanında Kürtçe uyarı yazıları yazıldı.

Dem Parti yönetimindeki Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi, caddelere Kürtçe trafik uyarıları yazmaya başladı.

Diyarbakır'ın, Ofis semtindeki Gevran Caddesinde "önce yaya" anlamına gelen "Pêşî Peya" ve "yavaş" anlamına gelen "Hêdî" yazıları yazıldı.

Cizre'de de Kürtçe uyarılar yazıldı

Dem Partili Cizre Belediyesi Ulaşım Daire Başkanlığı da yaya bulvar, cadde ve sokaklarda daha güvenli ulaşım sağlayabilmesi için yol ve kavşaklarda çizgi çizme ve trafik işareti çalışması başlattı.

Cizre Belediye Başkanlığı tarafından yapılan açıklamada ilçe genelinde yaya güvenliğinin artırılması ve trafik akışının düzenli bir şekilde sürmesi amacıyla yapılan çalışmalar kapsamında deforme olan yaya çizgileri ekipler tarafından boyanacağı belirtildi.

Belediye Türkçe trafik yazılarının yanında Kürtçe yazılara da yer verdi.

Qadirê Motî bi helbestên xweva meraye

"Kî ku pey mirinêra nayê bîrkirinê, ew her tim zindîye". Ev nêta ulumdarê Çînê Lao Dzî seranser li helbestvan Qadir Motî tê.

Qadir Motî sala 1938-a li Nexçivanê-Rêspûblîka Xwemûxtar, nehîya Şerûrê gundê Derekendê tê dunyayê. Vira mekteba navîn kuta dike. Sala 1960-î bi malbetêva koçbetî Ermenîstanê dibin.

Emê jêrê bona heqîya Xwedê bi kurt ser efrandarîya helbestvanê hêja rawestî û bila xwendevan bi xwe hafiyê derxe.

Helbestên, ku ser sewt-awaz-miqamên gel têne efrandinê, ew rê dibînin û dilê her mirovekîra derbaz dibin. Eva destanîn, serfirazîke bilinde. Lê ew nabe qismetê her efrandarekî. Ji ber ku, gotî ew kes ji roja ku, bi şidîyayî-şidîyayî rê diçe, jîyanêda hey bi dil û hesten xweva gelra gavde. Şayî-şîna wê, qencî-xirabîya wê, derd-kul, jan-êşa wê ya xwe bihesîne û wan gişkan nava xwîna dilê xwera derbazke, wê demê çavkanîya efrandar bi paqîş û zelal dibe.

Ev yek helbestvan Qadir Motîra li hev hatîbû. Rastî jî gava seranser dikevî nava efrandarîya helbestvan dixûnî, tê derdixî, wekî ewî karîbûye têkeve nava rewşa gel. Zulm-sîtem, neheqiyên dijî gelra kewgirîye, serketin-rizgarîya wêra şa bûye.

Qadir Motî salên 70-î, ya sed-salîya derbazbûyîda tê nava wêje-edebîyatê. Lê qewlên heyîye dijwar nahêlin ew pirtûkan bide weşandinê. Ew tu dema qelama xwe danayne, dinivîse, diefrîne.

Malbeta Qadir Motî bi zorê ji Ermenîstanê sala 1988 koçberî Azerbaycanê dibe, bajarê Bakûyêda cîwar dibe.

Sala 1990-î hej hilweşandina Yekîtiya Sovêtê ketinê, li Azerbaycanê bona gel-netewîyên hindikjimar êpêce mecalên qenc têne sazîkirinê. Di alîyê ronahî dîtinê pirtûka da rê-dirbeke fire bona nivîskar, helestvanan ve dibe.

Dilê meda ma hesret,

Bi fermî destûr dan, wekî bi zimanê netewîyên hîndik jimar, yên ku, Azerbaycanêda dijîn, pirtûk, roj-name bêne weşandin. Weşenîka Dewletê ya bi navê "Azerneşr"-ê di alîyê weşandina pirtûkên bi zimanê lezgîkî, talişî, kurdî, tatan û yên mayînda dest bi çalekiyên xwe kir.

Sala 1993-a bi rêdaktorîya Şamîlê Selîm pirtûka helbestvan Qadir Motî ya bi navê "Bi gazinim, dunya" ronahî dibîne. Dema baxçê herî bi gul-sosin û bi pergar bê xweyî dimîne, diçilmise, hilwedîşe. Xweyî li wî derketinê, ew avdanê, nihêrinê gulvedide; pey pirtûka yekemînra di nava efrandarîya Qadir Motîda guhastinên pîrr-pîrr mezin derketine holê. Helbestên helbestvan mîna deste kulîlkên bi bîn, bi bîn bûn. Goveka mijarên helbestvan fire bû. Wanda nitrandina erf-edet, wetenhizî, şerkarîya rîya gel ya bi sîyanet-serfinîyaz, hub-hizkirin û bawerîya roja sibêye geş bask veda!

Qadir Motî çarenûsa xwe bi şewat digihîne xwendevana, dibêje:

Rozgar xerab, bext razaye,

Mital xar kir vê dewranê.

Rev-bez, ax-zar bû para min,

Dilê sar kir vê dewranê.

Ew xwe ji gel dûr nagire, helbestvan qewmandinên gerdûnê, rewşa gelê xwe, kirina neyaran rind derz dike, rind dibîne û birîna dilê xwe dide kîvîşê:

Dilê meda ma hesret,

"Diplomat"ın arxivinden

Wek xulamê bê rûmet,

Ji sed parî parek dan,

Ew jî bi rik, bi kudret.

Helbestvan û nivîskar wê demê dibin hizkirîyê xwendevana, dema ew bi zimanekî zelal dinivîse û qewmandina dewrêra dide girêdanê.

Ev herdu bilindayî helbestvan Qadir Motîra li hev tên. Bedewnivîsara helbestên helbestvan bona wê yekê zelale, wekî wî hê biçûktiyêda ji çavkanîya zargotina gel av wexwarîye.

Pirtûka bi dorê Qadir Motî nav dike-"Bê parim, dunya". Ew pirtûk sala 1999-a ji alîyê weşenîka Dewleta Azerbaycanêda tê weşandinê.

Qadir Motî jîyanêda daha pîrr şa dibe gava sala 2005-a nivîskar Ahmedê Hepo bi dewetname diçe Kurdistana Başûr û ew romana xwe "Birîn"-êra tevayî, berevoka helbestên helbestvanê hêja, ya bi navê "Bi gazinim, dunya" bi guhêrbarîyên (varîyant) nûhva, li bajarê Hewlêrê, bi hîvîkirin dide weşandinê.

Pêwîste destanîn, bilindayîke helbestvan Qadir Motî bînine holê. Ewî him jî bi azerbaycanî helbest dinivîsî. Ew hebestên wî ji alîyê xwendevanên Azerbaycanîada bilind dihatine hêjandinê.

Bi dilêşî bêjin, wekî pirtûka wîye dawîyê ya bi nave "Menal, dilo" dîsa bi pêşgotin û rêdaktorîya nivîskar Ahmedê Hepo sala 2007-a ronahî dibîne.

Dawîyêda ewê yekê bînine serzara, wekî her ku, wede derbazbe helbestên dengbêj, helbestvan Qadir Motî wê hêjaya xweye heq di nava wêjeya gelê kurd da bigire.

Helbestvanê di alîyê welatda miraz çavada mayî, 7 tebaxê sala 2009-a li bajarê Bakûyê dunya xwe guhast.

Em bawerin navê helbestvan Qadir Motî wê timê di nava wêjeya gelê kurdada bê kişandinê. Ewê bibe yekî timê bîranî!

Rehma xwedê li wî be!

Ahmedê Hepo

PWK: Zilan Soykırımı'nı Unutmadık, Unutmayacağız

Ağrı Dağı başkaldırısından sonra Zilan Vadisi'ne sığınan Kürtlere, dönemin Kolordu Komutanı Salih Paşa tarafından yürütülen askeri hareketle tam bir soykırım uygulanır.

13 Temmuz 1930 günü, Türk Devleti'nin uçakları tarafından Zilan bölgesi bombalanır, dağlar ve dereler ateş altına alınır. Bölgenin giriş ve çıkışları tutulur ve bölge on binlerce asker tarafından kuşatılır, katliam başlar. Yeni doğmuş bebekten, 90'lık ihtiyara kadar her yaş ve cinsiyetten insan; mitralyöze tutularak, süngülenerek, buğday başağı biçilircesine yok edilir. Toplam 44 köy ateşe verilir ve yaklaşık 15 bin kişi vadede, birbirlerine bağlanarak toplu bir şekilde vahşice katledilir.

Bu toplu kıyıma katılan erlerden biri olayı şöyle anlatır:

'Kadın, çocuk ve bebeler dahil herkesi, bölgedeki bütün köylerin halkını, binlerce insanı, Zilan Deresine doldurdular.

Etraflarını makineli tüfeklerle çevirdiler. makineli tüfeklerin başında bizler, yani erler vardı. Ellerimiz tetikteydi ve namlular topluluğa dönüktü. Bizim arkamızda erbaşlar sıralanmıştı. Elleri tüfeklerin tetiğinde namluyu bize yöneltmişlerdi. onların arkasında, üçüncü sırada subaylar tabancaların namlusuna mermiyi sürmüş bekliyorlardı.

Biz ateş etmesek erbaşlar bizi vuracaklardı. onlar bizi vurmazsa subaylar onları ve bizi vuracaklardı. Tetiğe bastık. Binlerce mermi deredeki insan topluluğunun üzerine ateş kustu. Kadınların, çocukların, yaşlı, genç erkeklerin korkunç çığlıkları dereyi sardı. Bir süre sonra çığlıklar iniltiye dönüştü ve sonra inilti de kesildi. Yaşlı ve genç erkeklerin yanında, binlerce kadının, çocuğun, kundaktaki bebeklerin cesetleri bir kan gölü içinde bırakıldı. Kurda, kuşa yem edildi. Bir süre sonra cesetler koktu, çürümeye terk edildi.'

94.yıldönümünde Zilan Soykırımı'nı unutmadık, unutmayacağız.

Zilan Soykırımı'nı gerçekleştirenleri lanetliyor, tüm Kürdistan şehitlerini saygıyla anıyoruz.

Başbakan Mesrur Barzani, ABD'li heyeti kabul etti

Başbakan Mesrur Barzani, ABD'nin Orta Doğu İşlerinden Sorumlu Savunma Bakan Yardımcısı Daniel Shapiro başkanlığındaki heyeti kabul etti.

Kürdistan Bölgesi Başbakanı Mesrur Barzani, ABD'nin Orta Doğu İşlerinden Sorumlu Savunma Bakan Yardımcısı Daniel Shapiro başkan-

lığındaki heyeti kabul etti.

ABD'nin Irak Büyükelçisi Alina Romanowski, Irak ve Suriye Koalisyon Güçleri Başkomutanı General Joel Vaul ve ABD Ulusal Güvenlik Konseyi Irak ve Suriye İşleri Direktörü Nicole Softness'in hazır bulunduğu toplantı, bugün gerçekleştirildi.

Irak ve bölgedeki son gelişmelerin

ele alındığı toplantıda Daniel Shapiro, ABD'nin Kürdistan Bölgesi ve Peşmerge güçlerine desteğini yineleyerek, Kürdistan Bölgesi'nin ABD'nin önemli ve stratejik ortağı olduğunu, var olan güvenlik ve askeri alandaki iş birliğinin daha da geliştirme arzusunun dile getirdi.

Peşmerge Bakanlığı reformlarındaki ilerlemenin ele alındığı toplantıda, ABD'nin Orta Doğu İşlerinden Sorumlu Savunma Bakan Yardımcısı, Başbakan'a reformlar gerçekleştirme ve Peşmerge güçlerini birleştirme yönündeki devam eden çabalarından dolayı teşekkür ederek, ABD ve uluslararası koalisyonun terör tehdidiyle mücadelede Peşmerge güçlerini desteklemeye devam edeceğinin altını çizdi.

Başbakan Barzani'de ABD'nin sürekli desteğinden dolayı Kürdistan Bölgesi'nin minnettarlığını dile getirerek, çeşitli alanlarda ikili ilişkileri güçlendirme ihtiyacını vurguladı.

Başbakan Barzani: IŞİD hala tehdit oluşturuyor

Kürdistan Bölgesi Başbakanı Mesrur Barzani, Karahencir'de terör örgütü

IŞİD'e karşı yürütülen mücadelede şehit olan güvenlik görevlisinin ailesine başsağlığı dileyerek, terör örgütü IŞİD'in hala tehdit ve korku oluşturmaya devam ettiğini belirtti.

Başbakan Barzani Karahencir'de IŞİD teröristlerinin saldırısında şehit olan şehit Ciwamer Aziz Raşid'in ailesine "en derin" taziye dileklerine yer verdiği bir mesaj gönderdi. Şehit Raşid'e cennet mekan, ailesine başsağlığı ve sabır dileyen Başbakan Barzani, saldırıda yaralananlara acil şifalar diledi.

"IŞİD'lilerin gerçekleştirdiği bu saldırı, terör örgütünün hala tehdit oluşturduğunu teyit ediyor." diyen Başbakan, "Uluslararası toplum, teröristlerle mücadelede Irak ve Kürdistan Bölgesi'ne yardım etmeye devam etmelidir." ifadesini kullandı.

Kürdistan Bölgesi Güvenlik Teşkilatı tarafından yapılan açıklamada, emniyet güçleri ile iki IŞİD'li arasında bugün saat 8.00 sularında Kerkük'ün Qerehencir kasabasında çıkan çatışmada bir teröristin öldürüldüğü, bir diğeri de yaralı olarak tutuklandığı duyuruldu.

Çatışmada Ciwamer Aziz Raşid adlı bir güvenlik görevlisinin şehit olduğu, bir güvenlik görevlisinin de yaralandığı aktarıldı.

Kürdistan Bölgesindeki seçmen sayısı açıklandı

Irak Bağımsız Yüksek Seçim Komisyonu Sözcüsü Cumana Galayi, parlamen-

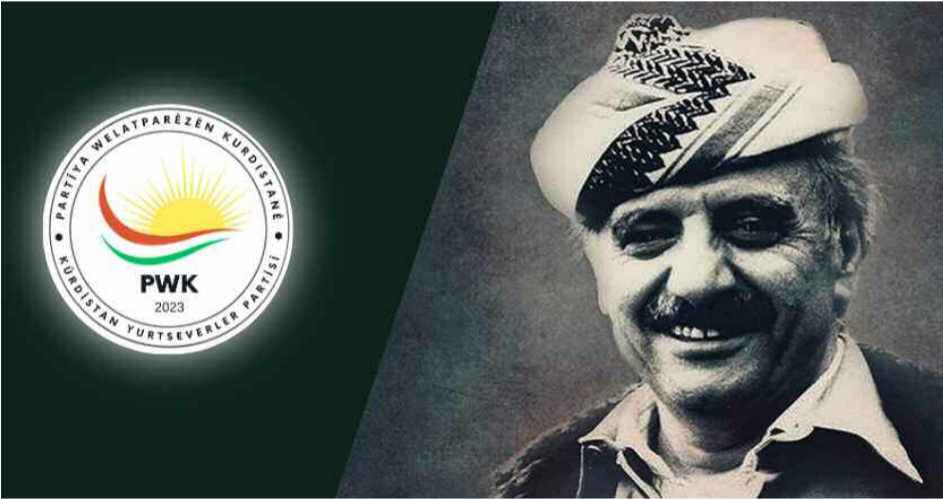
to seçimlerine katılacak seçmen sayısını açıkladı. Galayi, Kürdistan Bölgesi yaklaşık 3,8 milyon seçmen bulunduğunu ancak altıncı tur parlamento seçimlerine yalnızca 2 milyon 901 bin seçmenin kaydolduğunu bildirdi. Söz konusu sayıdan 2 milyon 672 bin kişinin genel seçimlerde, 239 bin kişinin ise özel seçimlerde oy kullanacağını belirten Galayi, illerdeki seçmen katılımını şöyle sıraladı:

"Erbil'de 1 milyon 16 bin 357 seçmen bulunuyor ve bunların 928 bin 823'ü genel seçimde, 82 bin 525'i özel seçimde oy kullanacak. Süleymaniye'de seçmen sayısı 1 milyon 3 bin 772 seçmen olurken 1 milyon 146 bin 530 genel seçimde, özel seçimde ise 74 bin 915 seçmen oy kullanabiliyor. Duhok'ta 738 bin 193 seçmen bulunuyor; bunların 680 bin 443'ü genel seçmen, 55 bin 100'ü ise özel seçmen."

PWK: Dr. Abdurrahman Qasimlo'yu Saygıyla Anıyoruz

Kürdistan Yurtseverler Partisi (PWK), şahadetinin 35'üncü yıl

Dr. Abdurrahman Qasimlo Kürdistan sorununun görüşmeler yoluyla

dönümünde Dr. Abdurrahman Qasimlo ve arkadaşlarını, bir mesaj yayınlarak saygıyla andı.

"Dr. Abdurrahman Qasimlo'yu Saygıyla Anıyoruz

PDK(Kürdistan Demokrat Partisi-İran) Genel Sekreteri Dr. Abdurrahman Qasimlo 13.07.1989 tarihinde, Avusturya'nın başkenti Viyana'da PDK Yurtdışı Temsilcisi Ebdulla Qadirzade ve Güney Kürdistanlı Dr.Fazıl Resul ile birlikte İran Devleti'nin istihbarat elemanları tarafından bir otel odasında katledildiler.

çözülebilmesi için İran Devleti ile diyalog içindeydi. Bu diyalog sürecinin bir parçası olarak Viyana'da İran İslam Cumhuriyeti'nin temsilcileriyle görüşme halindeyken, arkadaşlarıyla birlikte İran Devleti'nin istihbarat örgütü ajanlarınca katledildiler.

Ne yazık ki eldeki bir çok belge ve görgü tanığına rağmen, bugüne kadar bu olayın faileri ve planlayıcıları hakkında herhangi bir dava Avusturya Devleti tarafından açılmamıştır.

Dr. Abdurrahman Qasimlo yurtsever bir siyasetçi, saygın bir diplomat ve

aydıdı.

Engin tecrübesiyle değerli bir lider, bir komutan ve pêşmerge olan Dr. Abdurrahman Qasimlo sadece PDK için değil; tüm dünya Kürtleri ve Kürdistanlılar için büyük bir kayıptır.

İran Devleti, Qazi Muhamed, Dr. Abdurrahman Qasimlo ve Dr. Sadiq Şerefkendi'nin katledilmesinden önce de sonra da sayısız komplo ve katliamlarla Doğu Kürdistan'da halkımızın özgürlük mücadelesini boğmaya çalışmıştır. Ama hiç bir komplo ve katliam, halkımızın özgürlük mücadelesini durduramamıştır.

Kürdistan Cumhuriyet Cumhurbaşkanı Qazi Muhamed'in Çarçıra Meydanı'nda dalgalandırdığı Kürdistan Bayrağı, Kürdistan'ın dört parçasında da, kahraman pêşmergelerin, özgürlük için mücadele eden insanların ellerinde dalgalanmaktadır.

Dr. Abdurrahman Qasimlo ve tüm Kürdistan şehitleri, kahraman savaşımların, özgürlük davası emektaşlarının mücadelesinde ölümsüzleşmektedirler. Şehadetlerinin 35. yıldönümünde, Dr. Abdurrahman Qasimlo ve arkadaşlarını saygıyla anıyor, bu münasebetle İran Devleti'ni bir kez daha lanetliyoruz."

TSK operasyonları sonrası 182 aile göç etti, 8 köy tamamen boşaltıldı

Türk Silahlı Kuvvetleri'nin (TSK) 27 gündür Kürdistan Bölgesi topraklarında düzenlediği operasyonlar nedeniyle Duhok'ta 182 aile göç etti. Çatışmaların yaşandığı bölgelerde de 602 köyün boşaltılma tehlikesi bulunuyor.

Türkiye'nin Kürdistan Bölgesi'nde yaptığı operasyonlar devam ediyor.

Operasyonlarda TSK ile PKK arasında sık sık çatışmalar yaşanırken bölge halkı ve köy sakinleri zor günler yaşıyor.

Rûdaw'a konuşan İnsan hakları örgütü ve çatışma gözlemcisi olan Toplumsal Barış Timleri (Community Peacemaker Teams-CPT) Sorumlusu Kamran Osman, Türkiye'nin 15 Haziran ile 11 Temmuz arasında Kürdistan Bölgesi'ni 285 kere bombaladığını ve bombalanan yerlerin çoğunlukla Duhok'ta olduğunu bildirdi.

Osman, Duhok'un Amedi ilçesine bağlı 8 köyün tamamen boşaltıldığını ve 602 köyün de boşaltılma tehlikesi ile karşı karşıya olduğunu belirtti.

182 ailenin yerinden edildiğinin altını çizen Osman,

"Miska köyü tamamen boşaltıldı, daha önce köyde 26 aile vardı" dedi.

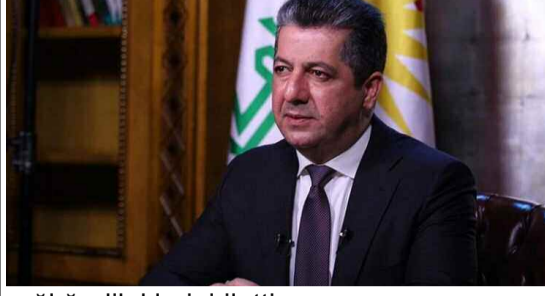
Öte yandan CPT'nin verilerine göre TSK operasyonları nedeniyle Duhok'ta 65 bin dönüm ekili arazi yandı.

Son 7 aylık süreçte çatışmalardan dolayı 8 sivil hayatını kaybederken Duhok'ta 4, Soran'da 3, Süleymaniye'de 1 kişi yaralandı.

Türkiye'nin bombardımanlarında 1991'den bu yana 344 sivil hayatını kaybederken 358 sivil yaralandı.

Mesrur Barzani'den Duhok Valisi Tatar'a başsağlığı telefonu

Başbakanı Mesrur Barzani, Duhok Valisi Ali Tatar'a kardeşinin vefatı dolayısıyla baş

sağlığı dileklerini iletti.

Kürdistan Bölgesi Başbakanı Mesrur Barzani, telefonla aradığı Duhok Valisi Tatar'a kardeşi Rezdar'ın vefatı dolayısıyla başsağlığı diledi.

Başsağlığı dileklerini ileten Başbakan, Ali Tatar ve ailesine Rezdar'ın vefatı dolayısıyla sabır diledi.

Duhok Valisi Tatar da temaslarından ve başsağlığı dileklerinden dolayı Başbakan Barzani'ye şükranlarını sundu.

PKK Kürdistan Bölgesi'nin 'baş belası' haline geldi

KDP Politbüro Üyesi Serbest Lezgin, KDP'nin Kürdistan Bölgesi Parlamento seçim-

lerine katılmaya hazır olduğunu yinelerken, PKK'nin Kürdistan Bölgesi'nin "baş belası" haline geldiğini ve "bölgeye sorun yaratmayı amaçladığını" söyledi.

Kürdistan24'e konuk olan Serbest Lezgin, Duhok'taki çarşıda çıkan yangına değinerek, "Duhok'taki Çelê Çarşısı yandığında Ramazan ayıydı, olay sabah ezanınin ardından yaşandı, o dönemde elektriğin ön ödemeli olması ve kablolarda herhangi bir karışıklık veya dökülme olmaması nedeniyle yangının kısa devreden kaynaklandığından şüpheleniyorduk." diye konuştu. Esnafın geçimini sağladığı dükkanların yakılmasının insanlık dışı bir davranış olduğunu belirten Serbest Lezgin, "Soruşturmaya göre marketin yakılmasının arkasında PKK vardı. PKK, Kürdistan Bölgesi'ne ve onun deneyimine karşı çıkan aşırı bir örgüt olup, bölgedeki durumu karmaşıklaştırmayı amaçlamaktadır." dedi.

"Çarşıların yakılması olayında birçok Kürdistan Yurtseverler Birliği üyesinin katkısı oldu ama bu partinin politikası değil." diyen KDP Politbüro Üyesi Lezgin, "Çarşı ve pazarların PKK tarafından yakılması normal, çünkü PKK Kürdistan Bölgesi'ne karşı. Aynı zamanda Kürdistan Bölgesi'nin ilerlemesini istemeyen kişi ve partiler de PKK'nin dostudur." değerlendirmesinde bulundu.

KDP Politbüro Üyesi Lezgin, "PKK, Kürdistan Bölgesi için baş belası haline gelmiş, Türkiye ile olan savaşını Kürdistan Bölgesi'ne taşımıştır. PKK, Kürdistan Bölgesi'ndeki durumu dikkate almayarak büyük zarara yol açtı. Bölgede yaklaşık 400 köy boşaltıldı ve sakinleri kentlere göç etti." ifadelerini kullandı.

Şengal'deki silahlı grupların PKK'nin politikasını uyguladığını vurgulayan Lezgin, "Şengal'in özgürleştirilmesinde de PKK'nin hiçbir rolü olmadı." dedi.

Kürdistan Bölgesi Parlamento seçimlerine de değinen KDP Politbüro Üyesi Lezgin, seçimlere hazır olduklarını ve seçimlerin ertelenmesi gibi bir planları olmadığını dile getirdi.

Kubad Talabani: Terör Kürdistan ve Irak için hâlâ ciddi bir tehdit

Kubad Talabani, Kürdistan'ın güvenlik ve istikrarının sağlandığını ancak terörün Kürdistan ve Irak için hala ciddi bir tehdit olduğunu söyledi.

Kubad Talabani, Kürdistan'ın güvenlik ve istikrarının sağlandığını ancak terörün Kürdistan ve Irak için hala ciddi bir tehdit olduğunu söyledi.

Kubad Talabani, Karahencir'de IŞİD ile çatışmada bir güvenlik görevlisinin şehit olması ve bir çalışanın da yaralanması hakkında bir mesaj yayınladı ve güvenlik güçlerinin ve Kürdistan'ın tüm güvenlik güçlerinin farkındalığı ve sürekli çabaları sayesinde Kürdistan'ın güvenlik ve istikrarının son birkaç yılda çok iyi bir seviyede tutulmasına rağmen, terörizmin Kürdistan ve Irak için hala ciddi bir tehdit olduğunu söyledi.

"Tüm taraflara, son terörist adalete teslim edilene kadar güçlerimizin çabalarını sürdürüleceğine dair güvence veriyoruz" dedi.

Talabani, "Güvenlik güçlerinde şehit Cevrim Reşid'in ailesine ve dostlarına en derin taziyelerimi sunuyorum ve üzüntülerini paylaşıyorum.

Kürdistan Bölgesel Güvenlik Ajansı yaptığı açıklamada, bugün saat 08:00'de, 14 Temmuz 2024'de

Kerkük Güvenlik Müdürlüğü güçlerinin, iki IŞİD savaşçısını tutuklamak amacıyla önceden bilgi edinme, dikkatli izleme ve takip sonucunda Kerkük Güvenlik Müdürlüğü ile çatıştığını, bunun sonucunda bir teröristin öldürüldüğünü, diğerinin yaralandığını söyledi.

"Karahencir'deki çatışma sonucunda Sayın Aziz Rashid adlı bir güvenlik görevlisi şehit edildi ve bir çalışmamız da yaralandı.

Fuad Hüseyin: Irak ve Kürdistan Bölgesi operasyon için Türkiye'ye yeşil ışık yakmadı

Irak Başbakanı Yardımcısı ve Dışişleri Bakanı Fuad Hüseyin, Türkiye'nin sınır bölgelerde operasyon düzenlemek için Irak ve Kürdistan Bölgesi hükümetlerinden yeşil ışık aldığı haberlerini reddederken, "PKK meselesi Türkiye meselesidir ama Irak'ta çözülmesi gerekiyor." dedi.

Resmi bir ziyaret çerçevesinde ABD'de bulunan Dışişleri Bakanı Hüseyin, El-Hurra TV'ye verdiği özel bir röportajda, ABD Dışişleri Bakanı Antony Blinken'in davetiyle NATO zirvesine katılmak üzere Washington'da bulunduğunu ve orada üst düzey yetkililerle çeşitli görüşmelerde bulunacağını belirtilirken, 12 Temmuz Cuma günü ABD Hazine Bakanı ile Janet Yellen ile bir araya geleceğini bildirdi.

Fuad Hüseyin, Janet Yellen ile yapılacak toplantıda, ABD-İrak ilişkileri ve Irak'ta ekonomi, para birimi ve mali durum başta olmak üzere merkez bankası ile Maliye Bakanlığı arasındaki sorunların ve çözüm yollarının ele alınacağını aktardı.

NATO elçisinin Irak'taki varlığının önemli olduğunu ve Irak Savunma Bakanlığı ile elçi arasında ciddi bir koordinasyon olduğunu kaydeden Hüseyin, "Irak'ın ABD ile güvenlik durumuna ilişkin bir güvenlik anlaşması var. Irak aynı zamanda Irak'ın ve diğerlerinin bir bütün olarak bölgenin güvenliğini korumasına yardımcı olacak bölgesel bir güvenlik kurumu kurmaya çalışıyor. Bu arada Irak, güvenlik ve askeri ilişkilerin bir sonraki aşamasını ve ABD kuvvetlerinin Irak'taki varlığını görüşmek üzere ABD ile görüşmelerini sürdürüyor. Iraklı bir askeri heyet önümüzdeki haftalarda, tam olarak 22 Temmuz'da Washington'u ziyaret edecek." dedi.

Var olan sorunların çözülmesinin dış politika üzerinde etkisi olacağından, iç sorunların çözülmesinin Irak Hükümetinin önceliği olması gerektiğini savunan Fuad Hüseyin, "Aynı zamanda sınırda olan Irak dışındaki sorunların çözülmesi de Irak'ın iç politikasına özellikle de bölge ülkelerinin Irak siyasetine olumlu etki yapacaktır ki bu tersiyle de doğrudur. Bu bağlamda hem birbirleri hem de Irak üzerinde nüfuz sahibi olan Türkiye ile Suriye'yi birbirine yakınlaştırma ve Bağdat'ta buluşturmaya yönelik Irak'ın bir girişimi var. ABD de Irak'ın çıkarları ve istikrarı yararına olacak bu girişimden haberdar." diye konuştu.

Irak'tan bir heyetin su, güvenlik ve askeri konuları görüşmek üzere ağustos ortasında Ankara'yı

ziyaret edeceğini, çalışmalarını devam eden ve sürekli iletişimde olan ortak heyetin de konuyla ilgili değerlendirmelerde bulunacağını aktaran Hüseyin, "Suriye'deki Hol Kampı, hassas bir konu olması, aşırı cılızlık ile terörizmin geliştirilmesi için ideolojik bir okul haline gelmesi nedeniyle Türk yetkililerle güvenlik görüşmelerinin konusu olacak. Dolayısıyla Irak, bu sorunun çözülmesinin bölgedeki güvenlik düğümünün de çözümü olduğuna inanıyor. Bu bağlamda Irak-Türkiye-Suriye üçlü toplantısı olasılığına daha fazla önem verilecektir." ifadelerini kullandı.

Türk ordusu tarafından şimdilerde sınır bölgelerde PKK'ye karşı gerçekleştirilen operasyonlara ilişkin Hüseyin, Türkiye'nin söz konusu operasyonlar için Irak ve Kürdistan Bölgesi hükümetlerinden yeşil ışık aldığı haberlerini reddetti.

Görüşmelerin bir diğer konusunun ise Türk ordusunun sınır bölgelerdeki varlığı olacağını altını çizen Hüseyin, "Türk ordusunun sınır bölgelerindeki varlığı, PKK savaşçılarının bu bölgelerdeki varlığı ve faaliyetleriyle bağlantılıdır." derken, Türkiye'nin sınır bölgelerinde 30 ila 40 kilometre derinliğinde bir güvenlik koridoru inşa etmeyi planladığına dair herhangi bir resmi bilginin bulunmadığını altını çizerek, haberleri yalanladı.

"PKK meselesi Türkiye meselesidir ama Irak'ta çözülmesi gerekiyor. Bu amaçla, çoğu mülteci olarak kamplara yerleştirilen İranlı muhalif güçlerin Kürdistan Bölgesi'ndeki varlığı sorunu nasıl çözülebiliyorsa, PKK sorunu da öyle çözülebilir." açıklamasını yapan Fuad Hüseyin, "PKK'nin ideolojisi, düşünce tarzı ve faaliyetlerinin Kürdistan Bölgesi'ndeki İranlı Kürt muhalif güçlerinkinden farklı" olduğu değerlendirmesinde bulundu.

Kürdistan'ı bölen gizli plan: SYKES-PICOT ANTLAŞMASI

Gizli Sykes-Picot Anlaşması ile başlayıp Lozan ile bağitlanan ve Kürt halkını "ülkesi ve milletiyle" dörde bölen menfaat temelli bu uğursuz mutabakat, aynı zamanda her parçada bir Kürt sorununa da kapı açıyor.

Sykes-Picot Antlaşması'na giden tarihi süreç

Bundan 100 yıl önce, 1916 yılında, yani Birinci Dünya Harbi'nin tam ortalarında İngiltere'den Sir Mark Sykes ve Fransa'dan M. George Picot tarafından hazırlanıp o günden bugüne kendilerinin ismiyle anılan ve Ortadoğu'nun yeniden şekillenmesiyle sonuçlanan bir anlaşmaya varılmıştı.

Aslında konuya ilişkin ilk gizli görüşmeler 1915'te başlamıştı. Ancak bu sürece nasıl gelindiğini doğru anlamak için çok daha eskilere gitmek ve bu süreci belki Batı'nın reform ve rönesansını yaptığı 16. yüzyıla götürmek gerekiyor. Çünkü Osmanlı, daha 400 yıl önce reform ve rönesansını yapan Batı karşısında tutunamıyor ve sürekli geriliyordu. Osmanlı'nın imparatorluğa dönüştüğü 16. yüzyılın son dönemleri, aynı zamanda duraklama ve gerileme sürecine de tanıklık ediyordu.

Nitekim 19. yüzyıla gelindiğinde artık Batı karşısında tutunamayacağını anlayan Osmanlı Devleti, çağa ayak uydurabilmek için Tanzimat Hareketi adıyla bazı yenilenme hareketlerine girişiyor ve Alman müşavir subaylarının gözetiminde ordusunu modernleştirmeye çalışıyordu. Yüzyılın ortalarına gelindiğinde ise Fransa ve İngiltere ile birlikte ortak cepheye Rusya'ya karşı savaşmak durumunda kalıyordu. Dahası, savaşı finanse edebilmek için de bu ülkelerden borç para almak zorunda kalıyor ve böylece 100 yıl sürecek bir borçlanmaya giriyordu. Düyun-u Umumiye denilen devlet borçlanması süreci de böylece başlıyor ve Osmanlı'yı yarı-bağımlı duruma getiriyordu.

19. yüzyılın son çeyreğinde, kendisini sömürgelerin paylaşılmasında geri kalmış gören Almanya, dönemin ilerici aydınlarının deyişle "tıpkı etobur bir hayvan gibi" Osmanlı'ya yöneliyor; II. Wilhelm ile II. Abdülhamid arasında bir dostluk kuruluyor ve Anadolu-Bağdat Demiryolu'nun imtiyazı Almanya'ya veriliyordu. Batılı emperyalist devletlerin bu canhıraş rekabeti, 1914- 1918 yılları arasında cereyan eden Birinci Dünya Harbi'nde Alman-

Osmanlı ve İngiliz-Fransız ittifakıyla bu ülkeleri karşı karşıya getiriyordu.

Bu, aslında sonucu belli bir mücadele idi. İttihat ve Terakki yönetimi, Hz. Muhammed'in Sancak-ı Şerif'ini ortaya çıkarıp bunu bir Harb-ı Mukaddes yani Kutsal Savaş ilan etse de, sonranın galip devletleri olan diğer müttefik güçler, daha 1915'ten başlayarak Uzak Doğu'nun ardından Yakın ve Orta Doğu'nun paylaşılması konusunda görüşmeler yürütüyorlardı. Bu gizli paylaşım planına 1916 yılından itibaren Ruslar da müdahil oluyordu.

Kürdistan'ı ve Arabistan'ı bölen plan

Buna göre; tüm Arap Yarımadası İngiliz ve Fransızlar arasında nüfuz bölgelerine ayrılıyor; Lübnan ve Suriye Fransa'ya; Bağdat dahil Güney Mezopotamya İngiltere'ye bırakılıyordu. Akdeniz'de İngiltere'ye Hayfa ve Akra gibi bazı limanlar verilirken; İskenderun serbest liman olarak bırakılıyordu. Daha Abdülhamid döneminde kimi toprakları Yahudi zenginlere satılmış olan Filistin, kimi kutsal yerler barındırdığı gerekçesiyle uluslararası bir yönetim altına sokulacaktı.

Kürdistan ise bu üç büyük devlet arasında paylaşılıyordu. Kuzey kesimi Rusya'ya, Doğu Kürdistan'ın bazı kesimleri ile Rojava Fransızlara, Güney Kürdistan ise ağırlıklı İngilizlere bırakılıyordu. Antalya başta olmak üzere Güneybatı Anadolu'nun bazı yerleri ise, sonradan savaşa katılan İtalya'ya vaat ediliyordu.

İşte, daha sonraki Sevr ve Lozan Antlaşmaları'na temel teşkil eden tüm bu gizli paylaşım planları, sonradan bu iki diplomatın adına izafeten "Sykes-Picot Anlaşması" olarak tarihe geçti.

1917 Ekim Devrimi üzerine, sonradan Sovyetler Birliği adını alacak olan Rusya, işgal ettiği toprakların önemli bir bölümünden çekiliyor ancak 1920'de Ankara'da işbaşına geçen Kemalist hükümetin 1921-22'de Fransızlar ve İngilizlerle yaptığı gizli Ankara Antlaşmaları ile güneydeki İtalyanlar ve Ege'deki Yunanlıların "ipi çekilerek" Türk toprakları güvenceye alınıyor; Kürdistan gizlice ve hileyle moda deyimle "ülkesi ve milletiyle" dörde bölünüyordu. Efrîn bölgesindeki Kürt Dağı Kürtlerinin 1922'de Ankara'ya gelip bir "muhtıra" vermeleri de sonucu fazla değiştirmiyor ve Lozan'a bu gizli mutabakat üzerinden gidiliyordu. 1923 Lozan Antlaşması ile tam

çözüme ulaşmayan Musul-Kerkük petroleri sorunu, Musul Komisyonu'na havale ediliyor; Komisyon'un raporu doğrultusunda Milletler Cemiyeti'nce İngiltere'ye bırakılıyordu. Türkiye, kendisine verilen yüzde 10'luk hisseyi de 500 bin sterlin karşılığında İngiltere'ye satı-

or ve işin içinden çıkıyordu.

İşgalcilerle Kemalistler arasında sıkışan Kürtler

Yüzde 90'ı eski İttihatçı kadrolardan gelen yeni Kemalist yönetim, bir yandan Kuzey Kürtlerini ittifak içinde tutup "ortak ve eşit gelecek" vaat ederken, bir yandan da Güney Kürtlerini Şêx Mahmud Berzenci öncülüğünde, muhtariyet öneren İngilizlere karşı kışkırtıyor ve bu ikili politikada maalesef başarılı oluyordu. Kemalistler, daha 1921/22'de Fransız ve İngilizlerle Ankara'da gizlice görüşüp Türk topraklarını güvenceye alırken; Berzenci Hindistan'a sürgüne yollanıyordu. M. Kemal'in "büyük politikacı" olarak sunulması da herhalde buradan kaynaklanıyordu!

Aslında Güney ve Batı Kürtlerinin yönü her zaman Kuzey'e dönüktü. Zaten 90 yıl önceye kadar da tümünün kader birliği söz konusuydu. Ancak işgalci devletlerin sömürgeci uygulamalarına daha sonra yerli işbirlikçi hakim devletler de eklenecek ve Lozan'la başlayıp yakın dönemdeki Merkezi Antlaşma Teşkilatı'yla (CENTO) devam eden Kürt karşıtı bir sömürgeci politika hüküm sürecekti.

Nitekim gizli Sykes-Picot Antlaşması ile başlayıp Lozan ile bağitlanan ve Kürt halkını "ülkesi ve milletiyle" dörde bölen menfaat temelli bu uğursuz mutabakat, aynı zamanda her parçada bir Kürt sorununa da kapı açıyordu. Her parçada, bu bölünmüş halka tahakküm eden egemen sömürgeci devletler de, bu sistemin devam etmesi için ellerinden geleni yapmaktan geri durmuyorlardı. Türkiye'nin sözde "demokrasi", İran'ın "monarşi", Irak ve Suriye'nin sözde "cumhuriyet" olmasına bakılmaksızın tüm bu devletler, önce Bağdat Pakti

ile daha sonraysa merkezi Ankara'da bulunan CENTO ile Kürtlere karşı bir araya geliyor; ABD ve İngiltere ise "hami devlet" sıfatıyla koruyucu görev üstleniyordu.

1979'daki İran İslam İhtilali ile bu ittifak resmîyette sonlanıyor ama yeri geldikçe gizlice yürütülüyordu. Bu

sürece karşı en amansız mücadele ise Güney Kürdistan'da veriliyordu. 19. yüzyıldaki mücadele bir yana, 20. yüzyıl başlarında Şêx Abdus-salam Barzani ile başlayıp günümüze kadar uzanan bir süreçtir bu.

Kürt trajedisinde bir milat: Enfal Soykırımı

Kuzey Kürdistan'da yürütülen silahlı, silahsız/demokratik ve yeniden silahlı mücadele ise yakından bilinmektedir. Ancak bana göre Sykes-Picot Antlaşması ile başlayan talih-siz süreçte "sonun başlangıcına" gelmesi asıl, ırkçı-faşist Saddam yönetiminin 1988'de gerçekleştirdiği kimyasal Halepçe Katliamı'nın akabinde, referansını Kur'an'dan aldığı söylenen ve 200 bine yakın Kürt'ün katledilmesiyle sonuçlanan Enfal Soykırımı'dır. 20. yüzyılın sonlarına doğru gerçekleştirilen bu "kimyasal soykırım", Kürt sorununun dünya gündemine ve çözüm sürecine girmesinde bir milattır...

İşin ilginç yanı, yeri geldikçe NATO'ya karşı çıkan Türkiye sol akımları, hiçbir zaman CENTO'yu sorgulama ihtiyacı duymadıkları gibi, kimi -sözde- solcu yazarlar da Saddam'ın davetine icabet ederek ırkçı Arap Baas yönetimine övgü kitapları yazıyordu.

Öte yandan, büyük bölümü Kürt kökenli gençlerden oluşan kimi solcu gruplar, bilmem 20 kaçıncı Arap devletinin kuruluşuna katkı sunmak üzere onların safında İsrail'e karşı mücadele ederken; Filistin yetkilileri de dahil hiçbir Arap yöneticisi, 20. yüzyılın son büyük kimyasal katliamından dolayı ırkçı-katliamcı Saddam yönetimini eleştirmeye yanaşmıyordu.

Hiç unutmam, 1988-89 yıllarında Ankara'da çıkardığım Özgür Gelecek Dergisi için

Filistin Kurtuluş Örgütü Ankara Temsilcisi Ebu Firaz'la Halepçe Katliamı sonrası röportaj yapmaya gittiğimde, ısrarlı sorularıma rağmen bu kişinin ırkçı Saddam yönetimine hiçbir eleştiri yapmamasını hayretle izlemiştik.

Kaniyla Kur'an yazdırmakla övünen ırkçı Saddam başta olmak üzere İslamcı-Arap yönetimlerinin neredeyse birleştikleri başlıca hedef İsrail varlığını tanımamak ve bu topluma aman vermemektir. Oysa bilindiği gibi İsrailoğulları bu toprakların en kadim halklarından biri olduğu gibi en eski semavi dinin mensubudur. 1000 yıl içinde, milattan 300 yıl önce tamamlanan Tevrat'ta Yahudi çıkarlarına vurgu yapılırken bundan yaklaşık 900 yıl sonra ortaya çıkan Kur'an'da ise İsrailoğulları kötülenir, Arap çıkarları öne çıkarılır. Musevilik bir dönem o toprakların en yaygın diniyken, o topraklardan zorbalıkla çıkarılır...

Zorbalıkta ve insan düşmanlığında son durak: DAİŞ

Saddam türü ırkçı-faşist Arap yönetimlerinin döl yatağından beslenen 20. ve belki de 21. yüzyılın en karanlık ve insanlık düşmanı yapılanmalarından biri olarak gördüğüm DAİŞ'in, gerek mazlum halklar ve gerekse insanlık mirası Mezopotamya tarihine yaptığı kötülük, kanımca hiçbir zaman silinmemek üzere insanlığın hafızasına kazınmıştır. "Mazlumiyet" iddiasıyla ortaya çıkan bu "zalim sopası"nın yüzündeki kirli örtü yırtılmıştır. Keza, Irak'ın ikinci büyük şehri konumundayken çeşitli sömürgeci menfaat güçlerinin açık ya da örtülü desteğiyle Musul'u ele geçiren ve mazlum halklara, topluluklara saldıran bu insanlık düşmanı çeteyi, kimlerin gerilediği ve darbelediği ise ortadadır.

Eğer Türkiye'nin de çok yönlü ve çok boyutlu desteğinin ardından son müdahalesi olmasa, bugün Rojava'nın tümü ve Suriye, bu işgalci çetelerden tamamıyla arındırılmış olacak ve belki kırılacaktı. Açıktır ki, her şeye rağmen bu süreç ilerlemekte ve büyük hasarlar verilse de aydınlık bir geleceğe doğru yürünmektedir. Çünkü unutmamak gerekir ki, hak ve haklılık her şeyin üzerinde olduğu gibi toplumsal gelişme kanunları da, şeriat kanunları dahil, insanlık düşmanlarının çıkardığı tüm kanunların üzerindedir.

Mehmet Bayrak
Yeni Özgür Politika

Serok Barzanî li gel beşek ji rêxistinên navxwe yên PDKê civiya

Di civînê de Serok Barzanî gotarek pêşkeşî amadebûyan kir û spasiya xebat û westandina endam û kadroyên partiyê kir ku di qonaxên cuda de bi berxwedanî bûne hêvîyê ji bo gelê Kurdistanê.

Serok Barzanî amaje bi dîroka PDKê kir û teqez kir ku PDK ji bo zindîhiştina hêvî û bawerîbixweanîna gelê Kurdistanê ava bûye û amûrek e ji bo xizmeta gelê Kurdistanê û her demekî ku PDK bihêz bibe Kurdistan jî bihêz bûye.

Di beşek dinî gotara xwe de Serok Barzanî ronahî xist ser serdana heftiya borî ya ji bo Bexdayê û sedemên wê serdanê û civînên li gel aliyên Iraqê ji amadebûyan re aşkera kir.

Di wê dîdarê de derbarê rêxistinên navxwe yên PDKê de jî Serok Barzanî rênîşanî û berçavronî yên pêwîst ji bo amadebûyan aşkera kirin.

Mesrûr Barzanî êrîşa Trump şermezar kir

Serokwezîrê Herêma Kurdistanê Mesrûr Barzanî êrîşa li dijî Serokê berê yê

Amerîkayê Donald Trump bi tundî şermezar kir. Serokwezîr Mesrûr Barzanî îro (14.07.2024) di nivîsa xwe ya li ser platforma medyaya civakî X de êrîşa li dijî Trump şermezar kir.

Di daxuyaniya xwe de Mesrûr Barzanî got, "Ez bi tundî êrîşa li dijî Serok Donald Trump şermezar dikim û hêviya başbûnê ji bo wî dixwazim. Mexdûrên vê êrîşa terorîstî ne û hevgeriya xwe bi DYE'yê re diyar dikin." Gotinên xwe bi nav kir.

PWK: Em Dr. Abdurahman Qasimlo Bi Rêzdarî Bi Bîr Tînin

Di 35emîn salvegera şehadeta wan de em Dr. Abdurahman Qasimlo û hevalên wî bi

giramî bibîr tînin û bi vê minasebetê careke din jî em Dewleta Îranê rûreş dikin.

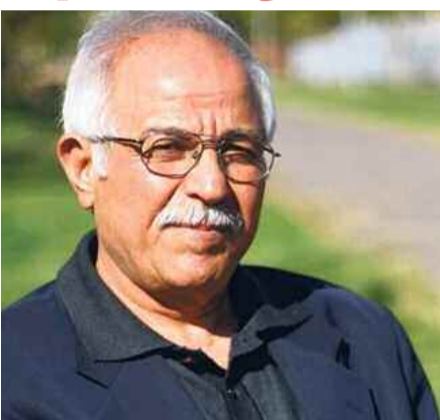
Sekreterê Giştî yê PDKî (Partiya Demokrat a Kurdistan a Îranê) Dr. Abdurahman Qasimlo di 13yê Tîrmeha 1989an de li Wiyeneya paytextê Awûsturyayê li gel Berpirsyarê Derveyî Welêt yê PDKî yê Ebdulla Qadirzade û Dr. Fazil Resûl ê ji başûrê Kurdistanê, ji aliyê îstîxbarata Îranê ve di otelê de hatin qetilkirin. Dr. Abdurahman Qasimlo û hevalên xwe gava civîna goftûgoyan ya bi dîplomatan Dewleta Îranê re lidaxistin, ji aliyê sîxurên Dewleta Îranê ve tûşî vê komployê bûn. Mixabin, Dewleta Awûsturyayê, di derbarê qesas û plangerên vê qetlîamê de tu doz venekirîye.

Dr. Abdurahman Qasimlo, siyasetmedar, rewşenbîr û dîplomatekî welatperwer bû.

Dr. Abdurahman Qasimlo herweha pêşmerge, fermanar û rêberekî bi tecrube û hêja bû ku, ne bes ji kîsê PDKîyê, lê belê ji kîsê hemû Kurd û Kurdistanîyên cîhanê çû.

Dewleta Îranê berîya qetilkirina Qazî Muhammed, Dr. Abdurahman Qasimlo û Dr. Sadiq Şerefkendî jî, piştî wan jî gelek caran bi rêyên komplô û kuştinan xwestîye têkoşîna azadîya gelê me ya li Rojhilatê Kurdistanê bifetisîne. Lê belê tu komplô û qetlîaman nikaribûye rê li ber têkoşîna azadîya gelê me bigire. Ew alaya ku Pêşewa Qazî Muhammed li Meydana Çarçirayê hildabû, îro li her çar perçeyên Kurdistanê jî, di destên pêşmerge û têkoşer û kedkarên qehreman de, ji bo azadîya Kurdistanê li ba dibe. Dr. Abdurahman Qasimlo û hemû şehîdên Kurdistanê, di têkoşîna hemû şervanên qehreman û kedkarên doza azadîyê de dijîn. Di 35emîn salvegera şehadeta wan de em Dr. Abdurahman Qasimlo û hevalên wî bi giramî bibîr tînin û bi vê minasebetê careke din jî em Dewleta Îranê rûreş dikin.

Li dijî Platforma Ciwanên Serbixwe çima operasyona emniyetê û çima sibê zû?

Ibrahim Guçlu

Platforma Ciwanên Serbixwe, ji grûbek Kurdên kurdperwer pêk hatiye. Ji bona mafên neteweyî yên neteweya Kurd tevdigerin. Bi taybetî jî di xebata wan ya neteweyî de xebata zimanê kurdî ciyekî gelek girîng digre.

Beriya demekê beşekî endamên Platforma Ciwanên Serbixwe biryar dan û sond xwarin ku di jiyana xwe ya civakî, siyasî, aborî, xebata xwe ya tevgera neteweyî de bes kurdî qise bikin; bi tirkî qise nekin.

Şik tune ye ku avabûna Platforma Ciwanên Serbixwe di peyama û deglerasyonên wan de jî gelek diyar e ku bi vê armancê hatiye ava kirin.

Platforma Ciwanên Kurdistanê, şik tune ye ku ji bona ku ev helwesta xwe di nav hemû kurdan de û di nav rêxistin û malbatên Kurdistanê de, di bajar û bajarok û gûndên Kurdistanê de, di bazarê de di nav esnafan de, di kirin û firotinê de jî bibe helwestek, daxwazkar in. Loma jî vekirî tevdigerin û çalakîyan bi dar dixin.

Ev helwesta şik tune ye helwestek xwezayî ye. Lewra zimanê neteweya kurd, kurdî ye. Wek her neteweyekî divê kurd jî bi zimanê xwe qise bikin. Qisekirina kurdan bi kurdî jî gelek xwezayî ye.

Hezar mixabin di Dewleta Tirk a Kolonyalîst de axivtina kurdan kurdî ne xwezayî ye. Lewra dema Kemalîstan Dewleta xwe ava kirin, neteweya kurd tune qebûl kirin. Neteweya Kurd, wek Tirkan qebûl kirin. Ji bona ku Kurdan bikin Tirk, Zimanê kurdî

axevtin ji bona kurdan qedexekirin. Stratejiyeke nijadperest ya hişk ya asîmîlekirina kurdan wek îdeolojî û felsefeya dewletê peji-randin.

Dema kurdekî jî kurdî axivtin kir bi hepis û bi peran ciza kirin. Loma bi hezaran kurd ji bona kurdî qise kirin, hatin ciza kirin.

Dikarimm bibêjim ku ji bona kurdî qise kirin, têkoşîna neteweyî bi qetlîaman encam dan. Lewra yek sedema serhildanên şoreşê neteweyî yên li Bakurê Kurdistanê jî qedexekirin û cizakirina zimanê kurdî bû.

Loma jî Platforma Ciwanên Kurdistanê, jî sed sal e ku kurd û rêxistinên Kurdistanê ji bona zimanê kurdî bibe zimanê perwerdeyî û fermî; kurdî ji ji bin xeteriya asîmîlasyonê derkeve, xebat ji bona xwe kirine armanç.

Platforma Ciwanên Serbixwe, ji bona ku armanca xwe pêk bînin semîneran li dar dixin. Li Bajar û bajarokan qempenyayê axivtina zimanê kurdî dimeşînin.

Ez jî û gelek kurdperwer jî di xebatên wan de, ji wan re piştgir in. Ez jî beşdarî Nerwroza wan ya li Bazîdê û qempayaya ziman ya bajarê Diyarbekirê bûm.

Xebata wan gelek aşkere û şeffaf e. Ew ji armanc û xebata xwe re bi awayekî gelek rewa û demokratîk û aşîtiyane xwedî derdikevin.

Karên dikin karekî gelek xwezayî, gor hiqûqa navneteweyî ye. Di pratîkê de jî di Dewleta Tirk de jî ne qedexe ye.

Wek tê zanîn, li gelek zanîngehan di beşa ziman û edebiyatê de kurdî azad e.

Di hilbijartinan de bi kurdî qempenyay siyasî meşandin serbest e.

Çapemeniya kurdî û telewîzyonên kurdî û perwerde dersên hilbijartî yên kurdî serbest in.

Di Dewleta Tirk de 24 seatan di telewîzyona kurdî TRT KURDÎ de bernameyên bi kurdî tînin meşandin.

Loma operasyona li dijî Platforma Ciwanên Serbixwe, ji aliye

hiqûqa xwezayî, hiqûqa demokratîk û mafparêz, gor jiyana pratîk jî ne di cî de ye.

Ev operasyona encama hişmendîya nijadperest û dij-kurd-bûnê û zimanê kurdî û hemû nixrên neteweyî yên neteweya kurd in.

Ev operasyona nabe sedem ku di derbarê Platforma Ciwanên Serbixwe de doz vebe. Doz vebe jî, encam vala ye.

Ji aliye din de girtina endamên Platforma Ciwanên Serbixwe, wan natirsîne. Lewra ew li pişt gotin û peyama û xçalakiyên xwe ne. Li her dere amade ne ku armanca xwe, çalakiyên xwe, qempenyayên xwe biparêzin.

Di heman dem de jî gelek bi awayekî lehengî diparêzin

Armanca dewlet û emniyete ew e ku kurdperweran û gel bitirsînin. Ceribandina neteweya Kurd jî nişan dide ku gel jî û kurdperwer jî natirsin. Dê ji zimanê xwe û ji hemû hêjayî û nixrên xwe yên neteweyî re xwedî derkevin.

Platforma Ciwanên Serbixwe di heman dem de ji bona ku ew çalakiyên xwe û armanca xwe diparêzin, dema ji wan bê xwestin her deme dikarin bînin nêrînen xwe pêşkeşî berpirsên dewletê, polîsan, dozgeran bikin.

Lewra her karekî wan aşkere û şeffafê jî.

Delîlekî ji holê rakin jî tune ye. Loma binçavkirina endamên Platforma Ciwanên Serbixwe keyfî ye û ne hiqûqî ye. Li dijî qanûnên merî ya Dewleta Tirk e jî.

Bi taybetî sibê zû operasyon pêk anîn, ji bona çavtirsandinê ye. Lê endamên Platformê jî û kurdperwer jî ji vê yeke natirsin. Dîroka Têvgera Neteweyî ya Bakurê Kurdistanê jî vê yeke aşkere û diyar dike.

Wek tê zanîn û aşkere bûye ku ji bona ku Dewleta Tirk ya Kolonyalîst fahm kir ku kurdperwer natirsin, Loma PKKê wek rêxistineke operasyonel derxistin pêş kurdperweran û rêxistinên Kurdistanê û gele kurd.

Tetwan, 10. 07. 2024

Mesrûr Barzanî: Hikûmeta Herêma Kurdistanê gelek baş xizmeta koçber û penaberan kiriye

Bi amadebûna Serokwezîrê Herêma Kurdistanê, merasîma ragihandina rênmaya rêxistina karûbarên

penaxwazan li Herêma Kurdistanê hat lidarxistin.

Serokwezîr Mesrûr Barzanî di merasîmê de gotarek pêşkêş kir û tê de ragihand, "Hikûmeta Herêma Kurdistanê bêyî cudahiya olî, nijadî û neteweyî, mbandariya bi sedhezaran penaxwaz û penaberên ji welatên cîran û her weha kesên koçberên ji Iraqê kiriye. Bi taybetî di destpêka êrişên terorîstên DAIŞê de, bi hezaran kes koçberî Herêma Kurdistanê bûn. Ev di demekê de bû ku em wê qonaxê, rûbirûyî rewşeke dijwar û kirzî darayî bûbûn. Lê tevî wê rewşa dijwar jî, Hikûmeta Herêma Kurdistanê berpirsiyariya sereke ya mêvandariya bi dehan kampên penaberan girt ser milê xwe û piraniya barê giran li ser milê Hikûmeta Herêma Kurdistanê maye."

Herwiha got: "Îro jî Herêma Kurdistanê berdewam e di parastin û hewandina bi sedhezaran koçber û penaberan de, ku ji ber tirs û nebûna ewlekarî û aramiya navçeyên xwe reviyane Herêma Kurdistanê. Mixabin rewşa welat û herêmên wan hîna venegeriyaye rewşa asayî, ta ku ew vegehin."

Serokwezîr Mesrûr Barzanî amaje bi wê wê kir, "Bêguman, ti kes hez nake ku di koçberiyê de bijî û Hikûmeta Herêma Kurdistanê hertim li gel wê yekê ye ku hemû penaber bi awayekî xwebexş vegehin, bi rêya asayîkirina rewşa navçeyên wan, da ku bi serbilindî vegehin malên xwe." Da zanin jî, "Wezareta Navxwe ya Hikûmeta Herêma Kurdistanê bi hevkarîya Komîseriya Bilind a Penaberan a Neteweyên Yekgirtî (UNHCR) mijûlî amadekirin û dariştina rênmayên îdarî bû, li ser rewşa penaxwazan li Herêma Kurdistanê."

Diyar kir jî: "Ev rênma, beşek ji bernameyên îdarî û yasayî yê Hikûmeta Herêma Kurdistanê bo parastina mafên penaxwaz û penaberan û diyarkirina erkên wan e. Bi taybetî di warê rêxistin û yekxistinê rêkarên hatin û pêşwazîkirina penaxwazan û çibicîkirina maf û erkên wan li Herêma Kurdistanê."

Serokwezîr Mesrûr Barzanî got: "Destxweşî li Wezareta Navxwe ya Hikûmeta Herêma Kurdistanê û tîma ku bi hevkarîya Komîseriya Bilind a Penaberan a Neteweyên Yekgirtî ev rênima amade kirine, dikim."

Amaje bi wê jî kir: "Em dubare dikin ku Herêma Kurdistanê dê her tim wek nimûneyeke geş a mêvanperweriyê û penageheke ewle bimîne, ji bo hemû kesên ku ji tirsê zilm, teror û çewisandinê serî li Herêma Kurdistanê didin."

Serokwezîr Mesrûr Barzanî got: "Me hewl da ku li gorî karîna dawrî û li ber destê me penaber, penaber û penaxwaz ji xizmetên giştî yê bîngehî ên wekî perwerdehî, lênihêrîna tenduristî, ewlehî û aramiyê sûd werbigirin. Em hêvîdar in ku hikûmeta federal û civaka navdewletî alîkariya Herêma Kurdistanê bikin, ji bo pêşkêşkirina xizmetguzariyên zêdetir bo wan koçber û penaberan, heta dema ku rewşa navçeyên wan alîkar dibe ku bi daxwaza xwe û bi serbilindî vegere cihên xwe."

Şaxewan Ebdula: Kurdek dibe Parêzgerê Kerkûkê

Cîgirê Serokê Civata Nûnerên Iraqê radigehîne, "Civîna Encûmena Parêzgeha Kerkûkê hat kirin û bendamana xelkê wê parêzgehê bidawî hat. Ev destpêka xêr û xweşiyane e û bi piştrastî ve Kurdek dibe Parêzgerê Kerkûkê." Cîgirê Serokê Civata Nûnerên Iraqê Şaxewan Ebdula di konferanseke rojnamevanî de got, "Guhertin di îdareya Kerkûkê de tîn kirin, gelek kesan wesa hizir dikir ku hilbijartinên Encûmena Parêzgeha Kerkûkê nayên kirin, lê vaye hilbijartin jî hatin kirin. Ev destpêka xêr û xweşiyane e ji bo parêzgeha Kerkûkê." Şaxewan Ebdula amaje jî da, "Em wekî şandekê Civata Nûnerên Iraqê hatine Kerkûkê, ji bo ku piştewaniya pêngavên Encûmena Parêzgeha Kerkûkê bikin, ji bo wan guhertinan ên ku dê li paşerojê nêzîk çê bibin." Navbirî di derheqa hilbijartinên parêzgeha Kerkûkê de eşkere kir, "Bi piştrastî ve Kurdek Kurdek dibe Parêzgerê Kerkûkê ji ber ku Kurdan piraniya kursiyên encûmenê bi dest xistine."

Cîgirê Serokê Civata Nûnerên Iraqê tekez jî kir, "lihevkin di navbera hemî pêkhatyên parêzgehê de hatiye kirin ku pêkve bi hevparî îdareya parêzgehê bikin."

Serok Barzanî û Konsulê Tirkîyê pêşxistina peywendiyên gotûbêj kirin

Serok Mesûd Barzanî pêşwazîya Konsulê nû yê Tirkîyê li Hewlêrê kir û di wê hevdîtinê de herdu aliyên pêşxistina peywendiyên Herêma Kurdistanê û Tirkîyê gotûbêj kirin.

Îro Çarşema 10ê temmûza 2024 li Selaheddîn Serok Mesûd Barzanî pêşwazîya Erman Topçu Konsulê nû yê Tirkîyê li Hewlêrê kir. Li hevdîtinê de Konsulê nû yê Tirkîyê li Hewlêrê silav û rêzên Wezîrê Derveyê Tirkîyê bi Serok Barzanî gihand û tekez li wê yekê kir ku welatê wan xwaziyarê eweye baştirîn peywendî li warên cûr bi cûr de li gel Herêma Kurdistanê da hebê. Li beşekî dinê wê hevdîtinê de di derbarê serdana Serok Barzanî ya Bexdayê de danustandina bîr û ramanan kirin û Konsulê Tirkîyê wê serdanê bi dîrokî û bi

bandor wesif kir.

Her li wê hevdîtinê de Serok

bo çareserkirina kêşeyan. Her wiha li erk û karên wî yê nû da

Barzanî ji bilî behskirina sedemên serdana heftiya derbasbûyî ya Bexdayê ewe jî dîpat kir ku hevtêgihîştin û diyalog li çarçêweya destûrê baştirîn rêye ji

hêviya serkeftinê ji bo Konsulê nû yê Tirkîyê xwest.

Rewşa siyasî û pêşatên dawî yê Iraq û navçeyê mijareke dinê wê hevdîtinê bû.

Gelo dê nûnerên Tirkîyê û Sûriyeyê li Bexdayê bicivin?

Wezîrê Karên Karên Derve yê Iraqê Fuad Husên diyar kir ku hikûmeta Iraqê bo ku berpirsên Tirkîyê û Sûriyeyê li Bexdayê bicivin û asayîkirina peywendiyên gotûbêj bikin însiyatif wergirtiye.

Fuad Husên duh li Washingtona paytexta Amerîkayê di konferansa rojnamegeriyê de axivî.

Fuad Husên li ser pîrsa nûçegihanê Rûdawê yê Washington got:

"Hikûmeta Iraqê ji bo berpirsên Tirkîyê û Sûriyeyê li Bexdayê bicivin û asayîkirina pêwendiyên her du welatan gotûbêj bikin însiy-

atîf wergirtiye.

Lihevkirineke destpêkî li ser civînê hatiye kirin lê dîrok nehatiye diyar kirin. Ez vegehiyam Bexdayê, em dê rojekê diyar bikin."

Me bi Wezîrê Karên Derve yê Sûriyê û Wezîrê Karên Derve yê Tirkîyê re jî hevdîtin pêk anî.

Serokkomarê Tirkîyeyê Recep Tayyîp Erdogan di lûtkeya NATOyê de li Washingtonê eşkere kiribû ku wî berî du hefteyan ji Beşar Esed xwestibû ku bi wî re hevdîtinê bike. "Min Esed dawet kir"

Her wiha Erdogan di berde-

wamiya axaftina xwe jî de wisa gotibû:

"Min ji birêz Esed re got, 'yan were welatê me, yan jî li welatekî sêyem em hevdîtinê bikin' min ev bangawazîya xwe beriya du hefteyan kiribû û li ser wê mijarê min Wezîrê Karên Derve yê welatê xwe erkdar kiriye.

Ew jî ligel aliyên berpirsiyar gotûbêjan dike. Bi hêviya Xwedê, em dê wê rewşa derbas bikin û em dixwazin qonaxeke nû dest pê bikin." Divê were gotin piştî şerê navxweyî yê Sûriyeyê yê sala 2011an, Tirkîyeyê piştgirî da komên çekdar ên mixalefeta Sûriyeyê ku hewl didin dawiyê li desthilata Beşad Esed bînin.

Leşkerên Tirkîyeyê û çekdarên mixalefeta Sûriyeyê herêm û bajarên wekî, Efrîn, Serê Kaniyê, Girê Spî yem Rojavayê Kurdistanê û El Bab, Ezaz û Idlibê yê Sûriyê xwedî hêz in. Serokê Sûriyeyê Beşar Esed beriya bi demekê eşkere kiribû ku eger Tirkîyê ji nav xaka Sûriyeyê vekişe û rêzê li serweriya Şamê bigire dê dest bi danustandinan bikin.

PWK: Em Elîşêr Beg û Zerîfe Xanimê Bi Rêzdarî Bi Bîr Tînin

Îro 87yemîn salvegera qetil kirina serok û rêberê netewî yê Tevgera Netewî ya Kurd a Koçgîrîyê Elîşêr Beg û hevjîna wî Zerîfe Xanimê ye.

Îro 87yemîn salvegera qetil kirina serok û rêberê netewî yê Tevgera Netewî ya Kurd a Koçgîrîyê Elîşêr Beg û hevjîna wî Zerîfe Xanimê ye.

Serokê Tevgera Netewî ya Kurd a Koçgîrîyê Elîşêr Beg û Zerîfe Xanim hevjîna wî ya têkoşer û kadroyeke rêber a Tevgera Netewî ya Kurd a Koçgîrîyê, piştî şikestxwarina Tevgera Koçgîrîyê, teslîmî Dewleta Tirkîyeyê nebûn, bi salan li çiyayên Dêrsimê jîyan.

Dewleta Tirkîyeyê li Dêrsimê amadekarîya jenosîdeke berfireh dikir. Û gava ewil jî dixwest Elîşêr Beg û Zerîfe Xanimê bikujin.

Kesekî bi navê Zeynel ê ku

Advertisement for the PWK (Partîya Welatparêzên Kurdistanê) featuring a portrait of Elîşêr Beg and Zerîfe Xanim, a map of Kurdistan, and a lit candle. Text includes: "Em Elîşêr Beg û Zerîfe Xanimê Bi Rêzdarî Bi Bîr Tînin", "Ma Elîşêr Beg û Zerîfe Xanimê Bi Hurmed Yad Kenê", "Alîşer Bey ve Zarife Hanımı Saygıyla Anıyoruz", and "PARTÎYA WELATPARÊZÊN KURDISTANÊ (PWK)".

kirivê Elîşêr Beg bû, herweha sîxur û nokerê Dewleta Tirkîyeyê bû, roja 09.07.1937an, serê Elîşêr Beg û Zerîfe Xanimê jêkir û bir teslîmî Dewleta Tirkîyeyê kir. Heta nuha jî kes nizane ka termên

Elîşêr Beg û Zerîfe Xanimê li ku derê ne.

Em di 87emîn salvegera şehadeta wan de Elîşêr Beg û Zerîfe Xanimê û hemû şehîdên Kurdistanê bi giramî bibîr tînin.

Serok Barzanî: Endam û kadroyên PDK'ê bi xweragiriya xwe bûne hêviyên gelê Kurd

Serok Mesûd Barzanî îro 11ê Tîrmehê bi beşek ji astên cuda yê rêxistina Liq û

Navçeyên Partiya Demokrat a Kurdistanê (PDK) re civiya.

Baregeha Barzanî belav kir, Serok Barzanî di civînê de spasiya ked û xebata endam û kadroyên PDK'ê kir ku di qonaxên curbicur de bi xweragiriya xwe, bûne hêviyên gelê Kurd.

Serok Barzanî amaje bi dîroka PDK'ê kir û tekezî li ser wê yekê ku PDK ji bo vejandina hêvî û xwebaweriya gelê Kurd dirust bûye û amûrek e ji bo xizmetkirina gelê Kurdistanê û her dema PDK'ê bihêz bûbe, Kurdistan jî bihêz bûye.

Serok Barzanî di beşeke din gotara xwe de, ronahî xiste ser serdana xwe ya hefteya borî bo Bexdayê û hokarên serdan û hevdiinên xwe yê bi aliyên Iraqî re eşkere kirin.

Her di vê hevdiinê de, Serok Barzanî derbarê rewşa rêxistinên navxwe yê PDK'ê de ronî û rênimayiyên pêwîst ji beşdaran re pêşkêşî kirin.

Şirovekarekî siyasî: Amerîka ji Iraqê dernakeve

Şirovekarekî siyasî dibêje, Amerîkayê bi ti awayî pirsra vekişîna hêzên xwe ji Iraqê

gotûbêj nekiriye û plan dike ku hêzên xwe mîna Japonê, li Iraqê jî bihêle.

Mijara vekişîna hêzên Amerîkayê di qada siyasî ya Iraqê de cihê nakokiyê ye, piştî sê gerên danûstandinan, hîn jî ji tiştê ku jê tê hêvîkirin, ne bi dilê Iraqîyan e. Rayedarên Amerîkî tekez dikin ku ew mijûlî nixandina metirsiya DAIŞê ne, da ku careke din metirsiya DAIŞê dernekeve holê.

Piştî çendîn civîn û danûstandinên di navbera şanda bilind a leşkerî ya Iraq û Amerîkayê de, kar ji aliyê sê komîteyên bo nixandina rewşa ewlehiyê, sînor û şiyarên hêzên ewlehiyê yê Iraqê hat kirin. Serokwezîrê Iraqê û Cîgirê Alîkarê Wezîrê Berevaniya Amerîkayê ji bo karûbarên Rojhilata Navîn civiyan. Sûdanî tekezî li ser pêwîstiya bidawînanê erkê Hevpeymanîya Navdewletî ya li dijî DAIŞê kir, lê ligel wê jî daxwaza welatê xwe ji bo bihêzkirina pêwendiyên dualî jî dubare kir. Li hemberê, şanda Berevaniya Amerîkayê got, ew dê zêdetir warên çekdarkirin, ewlehî û bihêzkirina hêzên şerker ên Iraqê bi pêş bixin û herwiha piştewaniya ewlehî, serweriya Iraqê, geşepêdana aborî û pêşvebirina hemû di waran de bikin.

Li ser egera mayîna demdirêj a hêzên Amerîkayê li Iraqê, şirovekarê siyasî yê Iraqî Seîd Bedrî di wê baweriyê de ye, Amerîka plan dike ku senaryoya leşkerî xwe yê li Japonyayê dubare bike û leşkerên xwe li Iraqê bihêle.

Nêçîrvan Barzanî bi telefonê ligel Serokomarê nû yê Îranê axivî û pîrozbahî lê kir

Nêçîrvan Barzanî Serokê Herêma Kurdistanê, bi helkefta hîlbijartina Mesûd Pizîşkiyan wek Serokomara Îslamî ya Îranê pîrozbahiyê lê kir û di kar û erkên wî da hêviya serkeftinê jê ra xwest.

Nêçîrvan Barzanî amadeyî û xwesteka Herêma Kurdistanê û gelê wê ji bo pêşxistina peywendiyên dostane yê demdirêj û hevkarîyên hevbeş di hemû waran de bi Komara Îslamî ya Îranê re li ser esasê rêzgirtin û berjewendiyê hevbeş û cînariya baş ku bibe sedema geşepêdana her du gel û welatan dûpat kir.

Serokê Herêma Kurdistanê ev yek jî piştrast kir ku serkirdayetiya Serok Pizîşkiyan dê dostaniya di navbera herdu aliyên de kûrtir bike, her wek di civîna dawî ya digel cenabê Rêberê Şoreşa Îslamî û berpirsên payebilind yê Komara Îslamî ya Îranê xwesteka Herêma Kurdistanê ya ji bo hema-

hengiyê nîşan da û ji bo paşerojeke baştir ya her du welatan herwesa ji bo aştî û aramiya li navçeyê.

Ji aliyê xwe ve, Mesûd Pizîşkiyan, Serokê hîlbijartî yê Komara Îslamî ya Îranê, xweşaliya xwe bi peywendî û pîrozbahiyên Serok Nêçîrvan Barzanî

nîşan da û tekezî li ser xwesteka Komara Îslamî ya Îranê ji bo pêşdabirina têkeliyan digel Iraq û Herêma Kurdistanê kir û balkişand li ser peywendiyên dostane yê dêrîn yê gelên Îran û Komara Îslamî ya Îranê bi Herêma Kurdistanê re kir.

Amêdî: Ji ber şerê PKK û Tirkîyeyê bi hezaran donim zevî şewitîn

Ji ber şerê gerîlayên PKK'yê û Artêşa Tirkîyeyê top li dorûberê gundên navçeya Amêdiyê dikevin û bi hezaran donim zevî, rez û bîstanên xelkê şewitîn. Li herêma Amediyê nêzikî 2 hefteyan e şer û pevçûnên dijwar di navbera PKK û Tirkîyeyê de hene.

Ji ber şer agir bi daristanên herêmê ketiye û agir derbasî nava zeviyên cotkarên herêmê jî bûye.

Tahîr Sadiq xelkê gundê Kevinemjê ye û bi çavekî tije hêsiar wiha got:

"Ez mafdar im yan na? 10 şehîdên min hene. Tevî vê jî kes nizane bê anîha mala min li kû derê ye. Ez mafdar im yan na?"

Çend gundên dorûberê yê wekî Mijê, Dêreşê, Girgaşê, Sipîndarê û Kevinemjê ji ber şerê PKK û Tirkîyeyê dişewitin.

Muxtarê gundê Mijê Azad Hemzû eşkere kir nêzikî 2 hezar û 500 kes li 4-5 gundên herêmê hene.

"Gundî xwedî zevî û rez in"

Muxtar Azad Hemzû behsa şewatê kir û wiha got:

"Her kes xwediyê mal û milk û zeviyan in. Hin kes xwediyê 10, 20 yan 30 donim zeviyên in. Hinek kesan simaq çandiye.

Hinek kesan fistiq çandiye hinek kesan darên wan ên behîvan hene."

Li gorî zanyariyên ajanasa Rûdawê, her çend metirsî li ser jiyana xelkê hebe jî gundiyan herêmê ji bo vemirandina agir çûne nava rez û zeviyên xwe.

Ter û hişk çî dikeve ber agir dişewitîne, topbaran û şerê berdewam wisa kiriye ku agir her li herêmê berdewam bike.

Li gundê Dêreşê 3 mal mane û yek ji wan jî ya Xurşîd Şêro ye.

"Her tişt şewitî çî tiştêk nema"

Xurşîd Şêro behsa behsa jiyana xwe ya li gund kir û wiha got:

"Em nikarin karekî bikin û em nikarin ji malên derkevin nikarin ti tiştêkî bikin.

Li aliyekî agir e li aliyê din gulebaran e û li aliyê din topbaran e û vê yekê wisa kiriye ku em di malê de asê bimînin.

Ti berhemeke me ya cotkariyê nemaye hemû şewitiye bîstanên me rêzên me şewitîn. Ne giwîj û kizwan

maye ne jî tiştêkî din ti tiştêkî me nemaye."

Li çiyayên Metîn û Gareyê yê Amêdiyê nêzikî 2 hefteyan e şer û pevçûnên dijwar di navbera PKK û Artêşa Tirkîyeyê de heye.

Ji ber şer 162 gund vala bûne

Ji ber şerê li herêmê bi hezaran donim zevî şewitîne û şewat li nava hin zeviyan berdewam dike û dûxan ji herêmê bilind dibe.

Berpirsê Tîmên Aştîyê yê Civakî (CPT) Kameran Usman; ji ber şerê Tirkîye û gerîlayên PKK'yê 162 gundên li ser sînor ên Herêma Kurdistanê hatine valakirin.

Li gorî gotina Kameran Usman, metirsî heye 602 gundên din ên li herêmê jî vala bibin.

Serokomarê nû yê Îranê Mesûd Pizîşkiyan peyamek ji cîhanê re şand: Stratejiya berevaniya Îranê çekên Etomî tê de nîne

Îro 13.07.2024, Serokomarê Îranê yê nû peyamek bi navnîşana "Peyama min bo Cîhana nû" bi zimanê Înglîzî belav kiriye û tede pesna siyaseta dostane a li gel Çîn û Rûsyayê dike û nivisiye: "Çîn û Rûsya di demên zor û zehmet de herdem li gel me bûn. Rûsya hevpeymaneke girîng û stratejî û cîranekî Îranê ye û wê kabîneya min pêbendbe bi berfireh kirin û xurtkirina hevkarîyên di navbera me de." Mesûd Pizîşkiyan di peyamekî ku rojnameya Tehran Times belav kiriye de renxe li siyaseta Amerîkayê digre û dibêje: "Hikûmeta wî amadeye ji bo gotûbêja avaker a li gel walatên Ewropî, herwaha rexna jî li amerîka girt û daxwaz kir ku li hember Îranê siyaseteke nû bigre dest."

Herwaha dibêje: "Pêwîste Amerîka rastiyê bizane û têbigêje, Îran bersiva zext nade û di rêbaza berevaniya Îranê de çekê nukleer nîne."

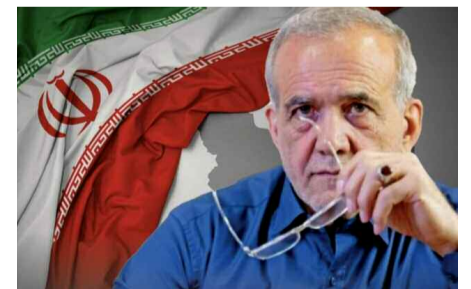
Pizîşkiyan di hîlbijartinên Îranê de li

ser namzedekî tundrew serkeftin bi dest anî û tekezî li wê kiriye ku Îran hewla bidestxistina çekên Etomî nade û dibêje, "Tehran pêwendiyên xwe li gel cîranên xwe berfireh dike û li gel Ewropayê gotûbêjan dike."

Herwaha di wê peyamê de, kelecana xwe bo hemahengiya li gel Tirkîye, Siûdiye, Oman, Iraq, Behrên, Qeter, Kwêyt, Îmarat û welatên din yê herêmê aniyê ziman ji bo kûrkirina pêwendiyên aborî û bi hêzkirina pêwendiyên bazirganî û pêşvebirina veberhênanên hevbeş, rûbirûbûna pîrsgrêkên hevpar û ber bi diyalog, avakirina bawerî û pêşveçûnê.

Herwaha got: "Gelê Îranê bawerîya xwe bi min da ku ji bo peywendiyên avaker di asta cîhanî de bêwestan bixebitim û li ser maf, rûmet û rola xwe ya layîq li navçe û cîhanê de israr bikim."

Herwaha dibêje, "Ez bang li hemû kesên ku dixwazin tevî me bibin û beşdarî

vê arka dîrokî bibin dikim."

Pizîşkiyan 69 saliye, bijîşkê emelyatên dile, soza teşvîqkirina siyaseteke derve ya piratîk daye, herwaha soza daye tengezariya li ser gotûbêjên derbarê zindî kirina rêkeftinê Etomîyan yê sala 2015 kêm bike ku demeke asê meye, herwaha-soz daye ku azadiya civakî û hêjahiya siyasî baştir bike. Lê gelek Îranî bi şiyana doktorê xwe ji bo cîbicîkirina sozên ku wî di dema kampanyaya hîlbijartinê de dabûn welatîyên xwe, guman dikin.

Serokwezîr Mesrûr Barzanî pêşwaziya şandekê Amerîkayî dike

Serokê Hikûmeta Herêma Kurdistanê pêşwaziya şandekê Karûbarên Rojhilata Navîn Daniel Shapiro kir.

Amerîkayî dike. Cîgirê Alîkarê Wezîrê Bergiriyê yê Amerîkayê, ku serokatiya wê şandê dike, spasiya bizav û xebatên Serokwezîr Mesrûr Barzanî yên berdeyam ji bo biserxistina çaksaziyan û yekkirina hêzên Pêşmergeyan dike.

Serokê Hikûmeta Herêma Kurdistanê Mesrûr Barzanî îro pêşwaziya şandekê Amerîkayî bi serokatiya Cîgirê Alîkarê Wezîrê Bergiriyê yê Amerîkayê ji bo

Di wê civînê de ku Balyoza Amerîkayê li Îraqê Alina Romanowski û Fermandeyê Giştî yê Hêzên Hevpeymanan li Îraq û Sûriyeyê General Joel Vowel û Birêveberê Karûbarên Îraq û Sûriyeyê li Civata Ewlehiya Niştîmanî ya Amerîkayê Nichol Softness jî tê de berhev bûbûn, danûstandin li ser dawî guhertin û pêşhatên Îraq û deverê hatin kirin.

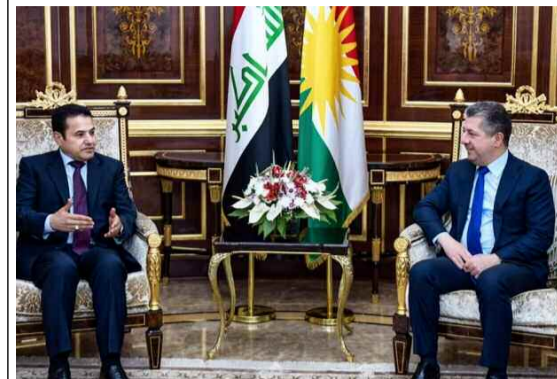
Cîgirê Alîkarê Wezîrê Bergiriyê

yê Amerîkayê piştevaniya welatê xwe ji bo Herêma Kurdistanê û hêza Pêşmergeyan tekez kir, amaje da ku Herêma Kurdistanê hevpareke giring û stratejî ya Amerîkayê ye û herwesa xwasteka welatê xwe ji bo zêdetir pêşxistina alîkarî û hevahengiya ewlehî û serbazî bi Hikûmeta Herêma Kurdistanê re jî diyar kir.

Mijara tewerekî serekî yê wê civînê danûstandinên li ser pêşkeftinên girêdayî çaksaziyan Wezareta Pêşmerge bû. Di vî warî de Cîgirê Alîkarê Wezîrê Bergiriyê yê Amerîkayê spasiya bizav û xebatên berdeyam ên Serokwezîr Mesrûr Barzanî ji bo biserxistina çaksaziyan û yekkirina hêzên Pêşmergeyan kir. Amaje jî da ku Amerîka û Hevpeymaniya Navdewletî dê li ser piştevanîkirina hêza Pêşmergeyan ji bo rûbirûbûna gefên terorê û xasma yên terorîstên DAIŞê berdeyam bin. Serokwezîr Mesrûr Barzanî spasî û rêzên Herêma Kurdistanê ji bo piştevaniya berdeyam a Amerîkayê diyar kirin, herwesa tekez li ser mukomkirina peywendiyên dualî di warên cuda cuda de jî kir.

Serokê Hikûmeta Herêma Kurdistanê pêşwaziya Şewirmendê Ewlehiya Niştîmanî ya Îraqê dike

Serokê Hikûmeta Herêma Kurdistanê û Şewirmendê Ewlehiya Niştîmanî ya Îraqê

danûstandinan li ser dawî guhertin û pêşveçûnên rewşa ewlehiyê ya Îraqê bi giştî dikin û tekezê li ser giringiya bicihanîna lihevkerina Şingalê û asayîkirina rewşa wê deverê dikin.

Serokê Hikûmeta Herêma Kurdistanê Mesrûr Barzanî îro pêşwaziya Şewirmendê Ewlehiya Niştîmanî ya Îraqê Qasim Arcî kir.

Di wê civînê de, her du aliyan dîtin û nerînên xwe li ser dawî guhertin û pêşveçûnên rewşa ewlehiyê ya Îraqê bi giştî li hev guhertin, herwesa tekez li ser pêşxistina alîkarî û hevahengiya navbera Hikûmeta Herêma Kurdistanê û Hikûmeta Îraqê ji bo rûbirûbûna metirsî û gefên terorê û parastina ewlehî û seqamgiriya deverên sinorî kir.

Di tewerekî din wê civînê de, her du alî li ser giringiya bicihanîna lihevkerina Şingalê û asayîkirina rewşa wê deverê hevnerîn bûn.

Wezîrê Navxwe: PKK sedema nearamiya navçeyên sinorî yên Herêma Kurdistanê ye

Wezîrê Navxwe yê Hikûmeta Herêma Kurdistanê ragihand, Hewlêr û Bexda li ser

bidawîkirina nearamiya navçeyên sinorî yên Herêma Kurdistanê li hev kirine.

Wezîrê Navxwe yê Hikûmeta Herêma Kurdistanê Rêber Ehmed îro 13ê Tîrmehê derbarê serdana dawî ya Şewirmendê Asayîşa Niştîmanî ya Îraqê Qasim El-Arcî bo Hewlêrê û aloziyên di navbera artêşa Tirkîyeyê û Partiya Karkerên Kurdistanê (PKK) de li navçeyên sinorî, bersiva pirsên peyamnêrê Kurdistanê dan.

Şewirmendê Asayîşa Niştîmanî ya Îraqê Qasim El-Arcî roja 11ê Tîrmehê li Hewlêrê ligel Serokwezîr Mesrûr Barzanî civiya û derbarê zêdebûna aloziyan li navçeyên sinorî yên Herêma Kurdistanê, cîbicîkirina rêkeftina Şingalê û çend mijarên din gotûbêj kirin.

Rêber Ehmed li ser naveroka hevdîtina Mesrûr Barzanî û Qasim El-Arcî got, "Civîna baş û berhemdar bû. Herduyan li hev kir ku divê nearamiya ku li ser sinoran heye, bi dawî bibe. Herwiha biryar hat dayîn ku em sedemên nearamiyê bikolin, ne encaman."

Li gorî Wezîrê Navxwe, sedema nearamiya navçeyên sinorî yên Herêma Kurdistanê, hebûna PKKê ye û pêwîstî bi wê yekê heye, ku divê li Îraqê siyaseteke niştîmanî ya yekgirtî bigire. Da ku her kes di bin sîwana ve siyaseta giştî û niştîmanî de, bi vî pirsê re mijûl bibe û derbarê vî mijarê de çend nerînên cuda çênabin." Rêber Ehmed got jî: "Hebûna PKKê hincetan zêdetir dide Tirkîyeyê ku zêdetir baregehên leşkerî li Herêma Kurdistanê bi cih bike."

Wezîrê Pêşmerge: Em gavên cidî ji bo yekxistina hêzên Pêşmerge davêjin

Wezîrê Pêşmerge dibêje, pêwendiyên wan bi Wezareta Berevaniya Îraqê re baş in û ew gavên cidî jî ji bo rêxistin û

yekxistina hêzên Pêşmerge davêjin.

Wezîrê Pêşmerge yê Hikûmeta Herêma Kurdistanê Şoreş Îsmail di merasima derçûna hijmarek efsereyan wezaretê ji xula heştam a Koleja Erkanê ya li bajarê Çwarqurna got, derçûna van efsereyan dê hêzeke zêdetir bide Wezareta Pêşmerge di şerê li dijî terorê û gefên wê de.

Şoreş Îsmail diyar kir: "Di qonaxa niha de, Wezareta Pêşmerge ji bo çaksazî, rêxistin û yekxistina hêzên Pêşmergeyan Kurdistanê gavên cidî diavêje."

Derbarê hevahengiya wan ligel hêzên ewlekariya Îraqê de, Wezîrê Pêşmerge tekez kir: "Pêwendiyêke dirust a Wezareta Pêşmerge ligel Wezareta Berevaniya Îraqê heye."

Herwiha eşkere kir, salane bi dehan efsereyan Pêşmerge bi hevahengî li gel hevpeymanên Hikûmeta Herêma Kurdistanê ji bo beşdariya di kursên leşkerî de bo derve tîn şandin. Li navxwe jî, efsereyan Wezareta Pêşmerge li Kolêja Erkana Bexdayê û kolêjên din ên leşkerî beşdarî kursan dibin."

Rojnameya El-Ereb: YNK û Bafil Talebanî li Bexdayê hatiye marjînalîzekirin

Rojnameya El-Ereb di raportekî de behsa pêwendiyên di navbera Hewlêr û Bexdayê û Enqerê dike û amaje bi serdana Serok Barzanî ya bo Bexdayê dike, ku bi awayekî bûye, hemû aliyan hewila nîzîkbûnê dane. Di hemandemê de behsa wê jî kiriye ku YNK û Bafil Talebanî li Bexdayê hes bi marjînalîkirinê dikin. Rojnamê behsa wê kiriye ku dema ku Serok Barzanî li Bexdayê bûye, Bafil Talebanî Çûye Bexdayê, lê marjînalî kirina wî bi awayekî bûye ku nekariye beşdarî civînên rêveberiya dewletê bibe, ku di heman demê de YNK di avakirina hikûmeta Îraqê de, di nav aliyan beşdar di hevpeymaniya rêveberiya dewletê de beşdar dibin. Rojnameyê diyar kiriye, Partiya Demokrat a Kurdistan di navxwe û derve de ji bo damezrandina pêwendiyekî siyasî kar dike, ew jî bi rêya nîzîkbûna li gel Partî û hêzên desthilatdar ên Îraqê yên herî dîyar, ji aliyekî din ve rêkeftina ligel Tirkîyeyê û bihêzîkirina peywendiyên ligel Îranê bûye sedema nîgeraniya YNKê, ku di wê baweriyê de ye, ku wan peywendiyên helwesta wan daxistiye û berovajî berjewendiyên wan in. "YNK bi tevahî xwe wek marjînalî hîs dike, di heman demê de Tirkîyeyê piştî xwe bi YNKê digre û bi wê yekê tohmetbar dike ku li Silêmaniyê hembêz bo PKKê vekiriyê û asankariyê dide çekdarên PKKê. Herwaha guhetina helwesta Îraqê a li hember PKKê, ku çend meh beriya niha hikûmeta Îraqê bersiva daxwaza Tirkîyeyê daye û PKKê weke "Rêxistîneke Terorîstî" binav kiriye.

Rojnameyê behsa serdana vî dawiyê a Serok

Barzanî ya bo Bexdayê kiriye û bi qonaxêke nû, ji bo baştirkirina peywendiyên di navbera Herêma Kurdistanê û piraniya hêz û aliyan ereb ên şîte yên Îraqê nirxandiyê. Rojnamê herwaha gotiyê, di demekî de ku Serok Barzanî li Bexda bûye ji bo hevdîtin û civînên li ser hev li gel hejmareke zêde ji berpirsên Dewleta Îraqa Federal û rêvebirên hêzên siyasî, ku serdaneke gelek gerim bûye, di heman demê de Serokê YNKê Bafil Talebanî, bi serdanekî li Bexda bûye û li gel hejmareke kêr û sînardar ên rêveberên Erebên Şîte civînên wî hebûye, bi taybetî li gel serokê Milîsên Esaîba Ehlê Heq Qeys Xez Elî bûye.

Çavkaniyên iraqî jî behsa derxistina Bafil Talebanî ji rojeva civîna rêveberiya dewletê kirin, tevî ku YNK jî beşek ji wê hevpeymaniyê ye.

Kurdo! Qedera Me Ye Ku Em Xwe Bikin Yek

K o n ê R e ş

Kurdo! Qey qedera te ye tu di welatê Mezopotamiya de hatiye çandin..! Li ser peravên herdu çemên bêrawestan; Dicle û Ferat hatiye danîn... Di navbera herdu çiyayên bi heybet û saw; Zagros û Toros de mezin bûye.. Di hêrik, newal û deştên te de genim hatiye çandin, sewal hatine xwedîkirin, tekellên erebeyan hatine çêkirin, şaristanî, lê hatine avakirin.. Nûh pêxember bi keleka xwe ji geliyê Laliş destpê kiriye, di ser çiyayê Şingalê re derbasî çiyayê Cûdî bûye û lê rawestiya ye.. Pêxember di nav xaka te re derbas bûne û jiyane ji xaka welatê te destpê kiriye..

Lê îro tu xemgînî Kurdo..! Ji çarhawêr ve tebayên daristanê êrîşî keriyên sewalên te dikin; kar û berxên te dikujin û dibêjin; şivan ew kujtine û xwarine..! Mezopotamiya bêje! Kî wan kar û berxan dikujî?! Kî wan keriyên di govê de kom û dîl

dikî..?!

Şivan bêrî ye, wek ku çawa gur ji xwîna Yûsiv bêrî ye.. Qey qedera te ye Kurdo ku roja îro tu şivan û kerî be..?!

Qedera te ye ku tu bi tena xwe, ala welatê Mezopotamiya bilind bikî.. Ma ne tu neviyê Waşokanî, Orkêş, Kewkebê Millan, Kepezê Kîkan û Qereçoxê Mosîsana ye.. Ma ne tu neviyê Mîr Bedirxan, şêx Ubêdellahê Nehrî, Şêx Abdulselamê Barzanî, Mele Selîmê Bedlîsî, Şêx Seîdê Pîran û Barzaniyê nemire.. Bêje, bê tê çilo wê alê di ser welatê xwe Mezopotamiya re bilind bike?

Erê, wek ku sofîyên kurdan dibêjin; qedera mirov li ser eniya wî hatiye nivîsandin.. Gelo li ser eniya me jî hatiye nivîsandin ku, em berpirsyarên bilindkirina ala welatê xwe bin..? Erê li ser eniya me hatiye nivîsandin ku, bilindkirina ala welatê me, perpisyariya me be.. Al, ala Mezopotamiya ye, ala xakê ye, ala zimanê Kurdî ye, ala biratî, wekhevî û mirovahiyê ye.. Ala hezkirin û lêborînê ye.. Û ev al nayê bilindkirin ku ne bi yekbûn û yekîtiya gotina kurdî be.. Nexasim di wiha qûnax û rojên dîrokî de, ku em tev di ber bilindkirina ala welatê xwe û hebûna xwe de berpirsyarin.. Û di rojên ayînde de, wê pirsyan ji me tevan bêne kirin, em ê tev di bin zêrevaniya dadgeha gelê xwe re derbas bibin..

Xuya ye hêjî pêdiviya me bi

Şêx Ehmedê Xanî heye, yê ku ji berî 350 salî ve li dor yekîtiya Kurdan wiha gotiye:

Ger dê hebiwa me itîfaqek, vêkra bikira me inqiyadek

Rûm û ereb û ecem tamamî, hemiyên ji me re dikir xulamî

Tekmîl dikir me dîn û dewlet, tehsîl dikir me ilim û hikmet

Temyîz dibûn ji hev meqalat, mîmtaz dibûn xwedan kemalat..

Kurdo! çima em fêr nabin?! Gelo raste em fêrî koletiyê bûne..?!

Şiyar be Kurdo, hay be Kurdo! Yekîti kilîta azadiyê ye, yekîti serxwebûn e, yekîti pêşketin û rûmet e.. Yekîti, hebûna Kurdên Rojava ye..

Qedera me ye Kurdo ku em bira bin; tu birayê min be, ez birayê te bim û ewên xiristyan (Siryani, Ermeni, Aşûrî û Kildanî) û ereb hevalên me bin û em tev zarokên Mezopotamiya bin, Mezopotamiya dayika me be, hêlîna me be û welatê me be..

Qedera me ye Kurdo ku em bê bê elektrîk, bê Petrol (gaz, mazot û benzîn) bijîn û rojên xwe derbas bikin, xwe li ber ronahiya çirayên Nisêbînê gerim bikin..! Qedera me ye Kurdo ku em xwe ji berjewendiyên xwe yên kesayeti dawêşîn û xwe bikin yek, gotina xwe bikin yek û li ber xwe bidin, di ber hebûna xwe de li Rojava pîkol û berxwedanê bikin, ji ber ku dîrok dilovaniyê nake û bela zarokên me gazin û loman ji me nekin.

Serok Barzanî û Mihemed Hacî Mehmûd pêşatan gotûbêj dikin

Serok Barzanî û Serokê Partiya Sosyalîst Demokrat a Kurdistanê pêşatên dawî yên li

Herêma Kurdistanê û Iraqê gotûbêj dikin.

Baregehe Barzanî belav kir, Serok Mesûd Barzanî îro 9ê Tîrmehê pêşwazî li Serokê Partiya Sosyalîst Demokrat a Kurdistanê Mihemed Hacî Mehmûd kir.

Diyar kir jî, di hevdîtinê de rewşa siyasî ya Iraqê û pêşatên dawî yên li Herêma Kurdistanê û Iraqê hatin gotûbêj kirin.

Di ser Komkujiya Geliyê Zîlanê re 94 sal derbas bûn

Îro di ser Komkujiya Geliyê Zîlanê re 94 sal derbas dibin ku di rojên 12-13ê Tîrmeha

1930î de ji alyê artêşa Tirkîyeyê ve hat kirin.

Sala 1930î, di Komkujiya Geliyê Zîlanê de ku di belgenamêyên Komara Tirkîyeyê de wekî "Bûyera Geliyê Zîlan" hatiye tomarkirin, bi destê leşkerên artêşa Tirkîyeyê 44 gund hatin şewitandin û wêrankirin. Li gorî amarên fermî yên Tirkîyeyê, 15 hezar mirov hatin kuştin û bi sedan mal û gund hatin şewitandin û rûxandin. Pertax, Newala Kuştiya, Hesenvedal, Adaxeybê, Milk, Newala Fedê, Newala Bebo û Çaqirbeg navendên komkujiyê bûn.

15 hezar Kurd hatin kuştin

Li gorî amarên fermî yên Tirkîyeyê, 15 hezar mirov hatin kuştin û bi sedan mal û gund hatin şewitandin û rûxandin.

Lê şahidhalên wan rojan dibêjin, zarok û jin, kal û pîr bi giştî 45 hezar kes bûne qurbanî. Bi Qanûna Îskanê a 5ê Gulana sala 1932yan, çûn û hatina wan gundan heta 20 salan hat qedexekirin û bû destpêka mişextîkirina Zîlanîyan. Piraniya kesên hatin mişextîkirin di zindanan de canê xwe ji dest da. Hinek jî bi destê dewleta Tirkîyeyê hatin kuştin. Ligel qedexeyê Geliyê Zîlanê êdî bû tewla dewletê.

Qirxizên hawirde li gundên Geliyê Zîlanê hatin bicîhkirin

Di sala 1980yî de jî bi biryara Kenan Evren (7emîn Serokkomarê Tirkîyeyê), Qirxizên hawirde li gundên Geliyê Zîlanê hatin bicîhkirin.

Tevî tapoyan jî nikarin veşerin ser axa xwe Welatîyên Geliyê Zîlanê ligel ku tapoyên wan ên serdema Osmanîyan jî hene nikarin zewiyên xwe wergirin û veşerin ser axa xwe ku dewletê dest daniye ser.

Komkujiya Geliyê Zîlanê, piştî damezrandina Komara Tirkîyeyê duyemîn komkujiya mezin a li hemberî Kurdan bû ku ya yekem sala 1921ê li Qoçgirî hatibû kirin.

CPT: Ji ber şerê PKK û Tirkîyeyê 162 gund hatine valakirin

Berpîrsê Tîmên Aştiyê yên Civakî (CPT) Kameran Usman

bombebaranên Tirkîyeyê û li parêzgeha Dihokê bûne.

êrişan hatine valakirin.

Ew gundên hatine valakirin ên li dorûbera Metînê ev in, Mijê, Kevinemejê, Spîndarê, Dêreşê, Gîrgaşê.

Li gorî gotina Kameran Usman ji sedê 80yê zevî û baxên van gundan ji ber şer û pevçûn û bombebaran şewitîne.

Kameran Usman eşkere kir ku heta niha bi temamî 162 gundên herêmê ji ber şerê PKK û Tirkîyeyê hatine valakirin û metirsî heye 602 gundên din jî bîna valakirin.

Dêra gundê Miskê ji ber êrişan zerer dîtiye

Kameran Usman amaje bi wê yekê kir ku metirsiya valabûnê li ser gundên Xiristîyanan jî heye.

Kameran Usman behsa êrişên li ser gundên Xiristîyanan jî kir û wiha got:

Metirsî heye gundên Xiristîyanan jî bîna valakirin. Wekî nimûne ji ber bombebaran dêra gundê Mîskayê zerer dîtiye û metirsî heye ew gund jî were valakirin. Gundekî Xiristîyanan ku 15 malên wê hebûn, aniha kesek lê nemaye. Xelkê gund ne tenê Kurdistan ji Iraqê jî derketine."

Kameran Usman behsa qurbanîyên şerê PKK û Tirkîyeyê jî kir û wiha got:

"Ji sala 1991an heta niha 334 sivîlên Herêma Kurdistanê ji ber şer û bombebaran, topbaranên Tirkîyeyê canê xwe ji dest daye.

Her wiha 358 kes jî ji ber êrişan birîndar bûne.

Îsal jî 8 kes şehîd bûne û kesek jî birîndar bûye.

ragihand ku ji ber şerê Tirkîyeyê û gerîlayên PKKyê 162 gundên li ser sînor ên Herêma Kurdistanê hatine valakirin.

Ji destpêka sala 2024an heta niha 8 sivîl jî ji ber şer û pevçûnan hatine kuştin. Berpîrsê Tîmên Aştiyê yên Civakî (CPT) Kameran Usman li ser şerê PKK û Tirkîyeyê ji Rûdawê re axivî. Kameran Usman eşkere kir ku Tirkîyeyê îsal hezar û 76 caran Herêma Kurdistanê bombebaran kiriye.

Ji sedî 93yê êrişan bi balafirên şer bûne û êrişên din jî bi dron û topxaneyan hatine kirin.

Rêxistina CPTyê raporan li ser êrişên Îranê û Tirkîyeyê yên li Herêma Kurdistanê belav dike.

Li gorî amarên CPTyê Tirkîyeyê hezaran û 548 caran Herêma Kurdistanê bombebaran û topbaran kiribû. CPTyê di rapora xwe de amaje bi wê yekê kir ku piraniya

Piraniya êrişan li çiyayên Gare, Metînê hatine kirin. Îsal jî dorûbera çiyayên Garê û Metînê tê topbaran kirin û bombebaran kirin.

20 hezar donim zevî şewitiye Li gorî zanyariyên CPTyê gundên herî zêde tîna bomberankirin ev in, Berçê, Belava, Kanê, Aşkê Bêrê, Sergelê. Kameran Usman di berdewamiya axaftina xwe de behsa şewata zewiyên xelkê herêmê jî kir û wiha got:

"20 hezar donim zevî, bax û rez şewitiye, ew gund ev demek e hatine valakirin lê belê xelkê gund ji bo cotkariyê û xwedîkirina ajelên xwe bi roj diçûn nava gund.

Piştî şer li herêmê zêde bû û bombebaranê dest pê kir êdî xelk naçin ser zewiyên xwe."

Metirsiya valabûnê li ser 602 gundan heye

Li dorûbera çiyayê Metînê jî gelek gund ji ber bombebaran û

Xaylaza Reşîd

Hîvê, hîvê...

Hîvê, hîvê bêje min
Çi dike delalê min,
Razaye xewa kûr da,
Nakevime bîrê da?

Bêjê, bê delaliya te
Pir digirî bona te
Bêxew maye hişyare,
Bê deng û his dizare.

Bê melûle dilê wê
Eynî dilqê sêwîyê
Bê ez im hevala wê,
Direvînim xemê wê.

Bêjê, bê te bîr nake
Tevî tu kesa nake
Bê dimire kerr û lal,
Hêşîr, reben, stuxwar.

Xuraman
Camalqızı

İlk dəfə kəndimə gəldiyim, o il,
Ağladım, hönkürdüm, dinclik tapmadım..
Bu il gəldiyimdə aram olsam da,
Gecəni sübhədək yuxu yatmadım.

Sanki sükut çöküb kəndin üstünə,
Xaraba deməyə dilim gəlməyir.
Atamın qardaşı Cəlil dədəmin --
Qapısın acmağa əlim gəlməyir.

Sanballı kişilər illərə təslim,
Qapılar bağlanıb, yurd xarabadır,
Səslədim, səsimə cavab verən yox,
Doğma, əzizlərim görəndə hardadır?!

Bu hisslər çəkilməz, bir işgəncədir,
Yurdumuz, ruhumuz talan olubdur.
Biz varıq, bu yurdda artıq bizimdir,
Çəkdiyimiz əzab "yalan" olubdur .

Köksümə sığmayan həsrət söndübdür,
Azad ruhum yenə keçmişə qonaq.
Unutmaq çətin sə sabah işıqdı ,
Bu bir imtahandı, bəlkə də sınaq.

Adil
CefakesKƏNDİM, KƏNDLİK
QALMAYLBDI TA SƏNDƏ

Kəndim, kəndlik qalmayıbdı ta səndə,
Kənd deyilsən, sən daha kənd yerisən.
Kəbədən də, Məkkədən də daha çox,
Bizim üçün müqəddəs and yerisən.
Kənd deyilsən, sən daha kənd yerisən.

Sazı susub, balabanı çalmayan,
Bir daşı da daş üstündə qalmayan.
Otuz ildir heç bir dadı olmayan,
Zəhər kəsən, ağzımın qənd yerisən.
Kənd deyilsən, sən daha kənd yerisən.

Adil, həyat bir yalançı nağılmış,
Fəlakətmiş, bu hər dərddən ağırılmış.
Leylak kimi çöp yuvası dağılmış,
Perik düşən ruhumun bənd yerisən,
Kənd deyilsən, sən daha kənd yerisən.

Fransa
Karîna Osêyan

ÇÎYAYÊ KURMANC

Darê zeytûnê li sîngê te
Bûne hezar xal û xet
Em wa hatin hemêza te
Em te nadine kesî qet.

Şkeftên te mera bûn mal
Zinarên te mera mertal
Bibe ji mera tu cî û war
Em te bernadin qet tu car.

Hatin peranîyê gurê har
Li Kurdistanê bûye hewar
Em nadin darên zeytûnê
Heta hebe dilopek ji xûnê.

Çîyayê Qendîl heta Kurmanc
Milet rabûne dikin armanc
Ber xwe bide çîyayê Kurmanc
Emê li serê te daynin tac.

WELAT XWEŞ E

Wa ye av û tofan dikişin
Ji sînga Sîpanî jorda tèn
Siyabend benda Xacê me
Welat xweş e em ne tê da

Zivistan çû biharê mewanî
Kulîlk çêbûn li benda kanî
Xweş kirin derdor û xanî
Welat xweş e em ne tê da

Min baxçe çand û veda
Birûsk lêxist wêran da
Lê nebû şîntiya gul û dara
Welat xweş e em ne tê da

Məhəbbət
KəlbəcərliHƏR KİTABDAN BİR
YARPAQ... . ÜSTƏ

Sinəm döşənəydi qədəmlərinə,
Göyərüb bitəydim yolların üstə !
Gözlər qan salaydı kəndə, kəsəyə,
Qaçıb "doğranaydım" xalların üstə !

Baxışın sinəmdə ocaq çataydı,
Görəndə canımı əsmə tutaydı.

Payız bû ne bihar e
Bû zivistan berf dibare
Bêmal bêwar û wêran e
Welat xweş e em ne tê da

Dilê min derbeder e
Li kolanên vala digere
Dike qêrîn û hawar e
Welat xweş e em ne tê da

Kesî negot ev çi hal e?
Em bûne feqîr û jar e,
Hawar û sed hawar e,
Welat xweş e em ne tê da

Penaberî û xeyalên perçe
Bextewarî dereng ma ji me
Lê zimanê me dewlemend e
Welat xweş e em ne tê da.

TU BI KURMANCÎ ZANÎ

İro yekî ji min pirsî
Gelo tu bi kurmancî zanî ?
Bêjin ji min re hevalno
Ez çi bersivê bidime wî ?

Rupela min, nexş bi nexş
Bi kurmancî xemilî ye
Min ken, şahî, êş û birîn
Bi kurmancî nivîs ye

Xerîb koçber û penaberim
Bi kurmancî dimeşim
Erf, edet û hemû qanûn
Bi kurmancî derbas dikim

Û roja kû bê xatir xwestin
Bi kurmancî ruhê xwe bidim
De bêjin min re hevalno
Ez çi bersiv bidime wî ?

WARÊ MIN

Derdê dilê min giran e
Ne mirî, ne jî giyan e
Ezdayî me, kar giran e
Jiyan her barê giran e

Barê giran li ser milan
Bi koçemalî baz didan

Zordest li warê min diman
Min hewar digehand Yezdan

Kanê û ka ye warê min?
Kanê baxçe û baxê min?
Ketin ber talan çûn ji min!
Ax tev rûxandin warê min!

War ket destê hov û guran
Pel ji daran weşiyar
Çilmisin kulîlkên mêrgan
Min xêr nedî ji xweşiyar

Bêjin, kanê ew warê min?
Birakujê me pir dibin!
Ters nabin, bi şûra dibin
Çima nayên hewara min?

Ez Ezda me, kûda herim?
Wenda kirin rê w dirb li min
Kanê ew Kurdistan min?
Ew cih û warê bavê min!

Bê war mam, derb lê ketin
Bêxwedî man, şof pê ketin
Gur û rûvî pey min ketin
Nîne hedan û veketin

Ez Ezda me, wer ku bêjim
Bo Kurdistan xwîn dirêjim
Bo cangoriyan dibêjim
Xwîn rijand wek Fırat bêjim

Lê min nedît ew Kurdistan?
Dilim bûye tûrê xeman
Sebr û aram hew min diman
Bûme evdalê dertûlan

Dibêjim û her dixwînin
Bilbil dūr e ji baxê min
Deng nema ku bikim qêrîn
Ka ye Kurdistan, dibêjin?

Êşa dilê min bê hal e
Ez ê bimrim ne li mal
Laşê min li Sîpan xal e
Ezda me, li wir helal e

Min re dibêjin, tu Ezda yî!
Çima ji Kurdistan mayî?
Erê birano tu ka yî?
Bo Kurdistan di xew mayî?

Dodağım təpiyib, nitqim bataydı,
Yazaydın adımı "lalların" üstə !

İtir Məhəbbəti, gözündən itir,
Öldür, bu əzablı anlar bitir.
Adın yazıladı sətirbə-sətir,
Qanım çilənsəydi kolların üstə !

. KƏSİLSİN

Gözüm bir gözəlin dilində qalıb,
Yalvarın, qoymuyun sözüm kəsilsin !
Dərdimi deməyə əl üzüməmiş,
Üzüm ki tutmadı, üzüm kəsilsin !

Yoldu "qızqaytaran" telimi mənim,
Doğradı yar deyən dilimi mənim.
Sovurun çöllərə külümü mənim,
Sevgi dünyasından izim kəsilsin !

Məhəbbət, sağım yox, sol gözləyirəm,
Qolbağı vurmağa, qol gözləyirəm.
Düz bir ömürdü ki, yol gözləyirəm,
Tökün gözlərimi, gözüm kəsilsin !

Gelê Kurd di nav rojên giring de derbaz dibe. Kevir û berdên ku dorberê Kurdistanê girtibûn û Kurdistan kiribûn zindan, ev çend salin ku li parçeyekî ji cihê xwe liviyane. Êdî kes nikare kevîr û berdên ku ji cihê xwe liviyane, duwarê ku rûxaye, rast bike û têxe şûna xwe ya berê.

Dîroka gelê Kurd, di destpêka sedsala 21an de niha li başûrê Kurdistanê de tê nivîsandin. Dijminên gelê me, neyarên gelê Kurd hewl didin, dicivin, berxwedidin ku çerxa dîrokê şunda bigerînin. Ev hewl, ev berxwedanên neyar û dijminên gelê me êdî bê feyde ne.

Ji Mehebad û Kermaşan heta Sêwas û Rûhayê, ji Agirî û Dêrsim heta Qamişlo û Barzanê, ji Xaniqîn û Silêmanî heta Amed û Gencê, Kurdistan ev 200 salin bi seranser wêran bû. Kurd bi sedhezaran şehid dan, bi milyonan insanên me ji warên bav û kalan hatin dîrxistin. Bi sedhezaran, bi milyonan zarok û mindal sêwî man, bi sedhezaran dayikên me reş girêdan û şingirtin. Qewlên bi dehhezaran keç û xortên Kurd ne gihîştin cîh.

Lê ewqas êş û azab, cefa û êşkence wala neçûn. Ala Kurd û Kurdistan niha li seranserê başûrê Kurdistanê li her derê, ji parlamenê heta parêzgehên bajar, ji nehiyan heta gundan li dar e. Pêwiste gelê Kurd bi tevayî spardariya xwe bo Kek Mesud Barzanî, bo Mam Celal Talabanî, bo her du hukümetên Kurdistanê, bo peşmergeyên dilsoz û qehreman û bo bi deh hezaran şehîdên Kurdistan nîşan bidin. Pêwiste hemû Kurd bi hevra ev destkevtiyên dîrokî wek çavên xwe biparêzin û nehêlin ku dijmin û neyar destên xwe dirêj wan bikin.

Kurdistan dewletek e

Sed sal berê dijminên Kurdan, ji Kurdan jîrtir bûn, Kurd ne li ser hev bûn, belav û sistbûn. Li ser de jî dewletên mezin wek Britanya û Fransa aliyê dagirkeran girtin û dewletên peyk, wek Irak û Suriye avakirin. Ji ber wan sedeman Kurd windakirin û Kurdistan bû çar beş, çar perçe.

Niha sed sal şunda, 2 ji dijminên Kurdan, Saddam bi dagirkirina Kuweytê û karbidestên Tirk bi rêgirtina hêzên Amerikî şaşiyek gelek mezin kirin. Ji ber şaşiyên Saddam û Tirkan Kurd bi qezenc derketin.

„Yan Kurdistan, yan Neman“ bû şiar, nîşan û parolaya Kurdên başûr. Di destpêka salên 90î de Kurd, di nav çeperên dijminan da pencereyek vekirin; deng û hawara xwe gihandin cîhan. Îro, dehpandeh sal şunda cîranên Kurdan êdî ne tenê rejîmên dagirker û neyar in, her ûsa Amerika û raya giştî ya cîhanê ye jî. Kurd êdî şunda ne mecbur in ku li payitextên karbidestan, li Enqerê, li Tehran û Şamê meqerên xwe vekin, bona ku ji cudayetiya dijminan sîd û feyde bigirin û rîyek bo derve vekin. Ev guhertinên dawî rê didin Kurdan ku tîkiliyên xwe di nav xwe de baştir bikin û dijayetiya hevûdu nekin.

Kek Mesud Barzanî û Mam Celal Talabanî hemû plan û dekdolabên neyarên pûç kirin û di dîroka Kurdistanê ji niha de cîhên xwe yê pîroz girtin. Alians û yekgirtina hîlbijartin û referandûmê, civînên serkirdayetiya her 2 partiyên, civînên parlamena yekgirtî, bîryara hukumeteka hevbeş, bîryar û kiryarên pîroz in. Pêwiste her Kurdek piştigiriya vê prosesê, vê pêvajoyê bike.

Kurdîstana Başûr, bi parlamen-to û hukumet, bi sistema aborî, dadî û îdarî, bi dezgehên asayiş, bi polis û leşger, bi sistema perwerdekirin û tendûristiyê kî çî dibê bila bibê, bi xwe de facto dewletek e, dewletek bê îlan kirî ye. Ger Efganistan, Tirkmenistan û Ozbekistan; ger Gurcistan û Azerbaycan; ger Filîpîn, Ruwanda û Nijerya; ger Kirgîstan, Malezya û Endonezya dewlet in, Kurdîstana me, Kurdîstana Başûr ji

wan ne kêmtir e, ji wan dewlettir e.

“Xetên sor” ya dewleta Tirk pûç bûn

Siyaseta dewleta Tirk li beramberî Kurdan pûç bû. Tirkîyê, bona ku Kurd jê sîdê negirin, rîya hêzên Amerikî girt û nehîşt ku ev derbazî Kurdistanê Başûr bin. Ev jî bo Kurdan baş bû. Ev cara yekem e ku Tirk şaşiyek baş û bi qezence Kurdan dikin. Ev şaşiyê Tirkan bo gelê Kurd pîroz û bimbarek be û xwedê Tirkan

bê şaşiyên wilo nehêlê!

Tirk bi tevayî, bê problem, bê mişgûle piştigiriya Filistin, Çeçenistan, Arnavutên Kosova dikin, bi dilûcan dewletbûna wan dixwazin. Lê dema ku dor tê Kurdan hemû bi hevra, çî kemalist û sosyalist, çî islamî û laik, dijî Kurdan dibin yek, dibin şovenîst, nîjadperest û rasîstên bê numûne. Ev ne tenê dijî daxwazên gelê me yê bakûr derdikevin, her ûsa dijî daxwazên Kurdên Kurdistanê Başûr jî derdikevin, dev davêjin wan jî. Hemû bi yekgirtî dibêjin mafê Kurdan nîn e ku, dewletek avabikin; mafê Kurdan tûne ku bi şeweyek federalî di nav Iraqek demokratîk û pirdengî da bijî. Gora raya wan tenê rîyek pêş Kurdan de heye: Ev jî nîrê kolektî ye, çî yê Ereba, çî yê Faris û Tirkan.

Derbarê Kurdan de terminolojiya militarîst û kemalist, islamîst û sosyalîstên Tirkan ji hevûdu ne gelek cûda ne. Ferqa wan tenê di nuansan de ye, di fiiliyê û pratîkê da ferqek mezin nîn e.

Tirkên ku heta ber çend mehan qala „xetên sor“ dikirin û damezrandina dewletek Kurdî, Iraqek federalî, Kerkûk û berjewendiyên Turkmenan li beramberî Kurdan wek sedemên şer û dagirkirina Kurdistanê Başûr bi navdikin, niha qet qala „xetên sor“ nakin. Ev jî nîşan dide ku „xetên sor“ ya dewleta Tirk li beramberî Kurdan pûç bûn, ber ku Kurd siyasetek baş meşandin.

Tirkîye, Îran û Suriyê mecbûr in siyasetên xwe yê qirêj li hemberî Kurdan biguhêrin. Yê ku naxwazin xwe biguhêrin, tîk gûhertin. Ber ku dem û wext hatin guhertin, ber ku dinya û cîhan ne ya berê ye.

Dinya, dem û wext hatin guhertin

Bi rûxandina duwarên Berlinê ne tenê şerê sar çû dawî û sistema sosyalîst hilweşiya. Her ûsa nexşeya siyasî ya cîhanê jî hat guhertin.

Kî dikaribû 15-20 sal berê texminbikira ku li Ewropayê dora 10 dewletên nû wê bînin avakirin?

Kî dikaribû 15-20 sal berê texminbikira ku reşik li Efrîka Başûr wê bibin desthilatdar û Timora Rohilat azad be? Kî dikaribû 15-20 sal berê texminbikira ku tekoşinên çekdar li Îrlanda, li Aceh û Endonezya biçin dawî û rîyên aşîtiyane vebin?

Û kî dikaribû 15-20 sal berê bigota ku rîya serxwebûna Filistinê wê vebe? Ev hemû guhertinên dawî jî nîşan didin ku, dinyaya me, dinyaya îro, ne ya duhîni ye, dem û wext, pîvan û nêrîn hatine guhertin.

...lê Kurdistan hên jî sêwî ye

Dema meriv nexşeya siyasî ya cîhanê binêre, dibîne ku îro dora 200 dewletên serbixwe hene. Ger mirov hêjmara Kurdan wek 35 milyon berbiçav bigre, dibîne ku ji wan 200 dewletan, ku nifûsa wan, ehlê wan ji ya Kurdan zêdetir in, tenê 32 dewlet in. Nifûsa 168 dewletan, ji ya Kurdan kêmtir in. Ji wan 200 dewletên ku niha endamên UN, netewên yekbûyî ne, 37 heb nifûsa wan ji 1 milyonê kêmtir in.

Kî wan dewletan nasdike? Sao Tome û Prinsîp, Seyselen, Antigua û Barbuda, Aruba, Bahamas, Barbados, Belize, Dominica, Grenada, Antilyaya Hollanda, St. Kitts û

Nevis, St. Lucia, St. Vincent, Virgin Îsland, Andora, Kanalinsel, Grönland, Samoya Amerikî, Polonezyayê Fransa, Guama Amerikî, Kiribati, Marshallinsel, Mikronesien, Neuekaledonien, Palau, Samoa, Tonga û Vanuatu.

Nifûsa van dewletan ji 200.000 kêmtir e. Her yek ji van 28 dewletan, qasî Zaxo nakin, lê ew wek dewletên serbixwe û soverên tîk naskirin û 35 milyon Kurd ji vê mafê

Irak a Federal. Û Kurd di nav hukumeta hevbeş da bi xurtî cih digirin.

Îro ne, lê sibê, şerê di navbera Sunnî û Şiiyên Ereba derkeve û Irak bibe gola xwînê, pêwiste Kurd çî bikin?

Îro ne, lê sibê, aliyek ji Ereban, an jî bi tevayî bêjin, em Irakek Federal naxwazin û dest bavêjin destkevtiyên Kurdan, pêwiste helwesta Kurdan çî be û ji Kurdan çî tê

rolek biçûk bigre ser milên xwe.

Yekitiya Ewropa dikare, bo avakirina dezgehêk parastîne wek OSZE (AGÛT) li Rohilata Navîn dest bi kar bike, ber ku Rohilata Navîn goristana kêmtewê û gelên bindest e, ber ku wek minak mesela Kurd çar dewletan alakadar dike, ber ku istikrara herêmê bi demokratîsekirina dewletên Rohilata Navîn û çareseriya pirsên gelên bindest derbaz dibe ûhwê.

Nifûsa 168 dewletan ji ya Kurdan kêmtir e

bêpar in? Ma ev adalet e?

Ger mirov wek pîvan, wek kriter mezinbûna welat û erdê bigire jî, tabloyek wek ya jorin dibîne. Erda Kurdan ji 500.000 kîlometrekare (km²) mezintir e. Ji van 200 dewletan, tenê erdê 22an ji Kurdistanê mezintir in. Gi gotinek din 180 dewletên cîhanê ji Kurdistanê biçûktir in.

Ger kriter û pîvan dewlemendiya binerd û sererd be, ji Kurdistanê dewlemendtir çend welat hene? Ma Kurdistan ne deryaya ava şîrîn û neftê ye?

Kurd li ser erda xwe, li ser warê bavûkalên xwe dijîn. Teritoriuma wan li ser hev e, yekgirtî ye, ne belav belav e. Zîmanek Kurdan heye û ev jî ji ya rejîmên koledar cuda ye. Navbera Kurdan de ji ali çand û kulturî de, ji alî dîrokî û historî de pêwendî û bingehên xurtirîn hene.

Dema ku qala Kurdan dibe, hinek dibên, mesele gelek girift e, tevlihev e û dema avakirina dewletên netewî bihûriye. Ev hêz û ev kes derevan û durûtiyê dikin.

Raste, di sedsala bûhuri de, sedsala 20an de bi dehan dewletên netewî sazûn û ev proses bi gelemperî çû dawî. Lê hin gel hene, ku tekoşina wan hên jî berdwam in. Ji van gelan yek ji Kurd in.

Ger dema dewletên netewî derbazbuji be, ev dewletên ku ev deh salin li Ewropayê avabûne çî nin?

Hirvatistan, Slovenya, Bosna û Hersek, Estonya, Litvanya, Letonya, Slovekyaya kîngê û li ku avabûn?

Rîya dewletbûna Filistinê, kîngê vebû? Timora Rohilat ne li vê dinyayê ye? Rêya dewletbûna Albanên, Arnavutên Kosova, kîjan hêz vedikin? Ma ev ne dezgehên wek UN, NATO, OSZE (AGÛT), Konseya Ewropa û Yekitiya Ewropa (EU) nin?

“Kes nikare gelekî, xelkekî di nav rejimek zordar da bigire”

Mirov qebûl bike an neke, îro Irak 3 beş e, ev fakt û rastiyek e. Kurd ne Ereba in, û Ereba jî ne wek hev in, di nav Şii û Sunniyan da bi sedan salin mişgûle û pîrgîrekên mezin hene.

Kurd bi dilsozî piştigiriya Irakek Federal dikin û hemû hêza xwe bo vê armançê pêşkeş û amade dikin. Di hîlbijartina meha Yekan da, di referandûma meha dehan (2005) de bi hemû hêza xwe beşdarbûn.

Di 80 saliya dewleta Irakê de cara pêşin hîlbijartinek demokratîk û adil pêk hat û Kurd 77 Parlamenter şandin Parlameta hevbeş ya Bexdayê û Kurdek, Birêz Mam Celal Talabanî bû serokê Komara

xwestin?

Dema ku Serokê Kurdistan, birêz Mesud Barzanî dibê, “eme heta dawiyê xwe biparêzin”, bê heq e?

Gotina sefirê berê ya Amerika li Hirvatistanê, Peter W. Galbraith, ku li pişt hîlbijartina meha yekan û referandûma ku li Kurdistanê pêk hat û jî sedî 98% Kurd bo serxwebûna Kurdistanê deng dan, gotiye ne rast e? Galbraith dibêje: “Dersên ku Amerika ji Yugoslavya’yê vergirtiye ev e: Kes nikare gelekî, xelkekî di nav rejimek zordar de bigire”.

Piraniya dewletên Ewropî dijî avakirina dewletek Kurd derdikevin. Ma dikarin ev bêjin, dema sibê erîşek li ser Kurdistanê Azad destpêbike tewr û helwesta wan çî dibe? Kurd çî bikin? Stûyê xwe dirêjî celladan bikin?

Ev dewletên mezin yê Ewropa, ev dezgehên navnetewî, ku dibên em li ser hîmên demokrasi û mafên mirovî pek hatine, dema Saddamê xwînaxar bi erîşekî de 182.000 Kurdên Barzan birin û kuştin, qet dengên wan derket? An jî dema Kurd wek li Halebçe bi hezaran bi gazên kimyevî hatin kuştin, ev çî kirin?

Ev hêzên mezin, ev dezgehên navnetewî, ku li beramberî kuştina sedhezaran Kurd, wêrankirina tevayîya Kurdistanê dengê xwe dernexistine, ma heqê wan heye li ser duweroja Kurdan gotinek bêjin? 98% Kurd bo serxwebûnê derdikevin û deng didin, maneya vê, giraniya vê qet nîne? Bo van sedeman ji Kurd dibêjin “garantiya jiyana me, em bi xwe ne”. Ev jî, rê û imkanên hevbeş a demokratîk li Irakê nebe, li ser dewletek serbixwe derbaz dibe. Wek her millet, heqê Kurdan ji heye, ku keştiya xwe bikşinin benderek aram.

Yekitiya Ewropa û Kurd

Belê dinya hat guhertin, lê pîvan, kriter û standartên wê li beramberî Kurdan yê berê ne, ji dema şerê sar mane û hên nehata guhertin. Bona vê jî, yê ku pêwiste xwe biguhêrin ne Kurd in, yê ku ji Kurdan jiyane di bin nîrê koledariyê de dixwazin in.

Yekitiya Ewropa (YE),

ku bo aşîtiya Endonezya û Aceh bi sedan pispor û imkanên mezin pêşkeş dike,

ku piştigiriya dewleta Filistin dike û her sal bi sedan milyon Euro li alî teknikî, personalî û aborî alikariya hukumeta Filistinê dike, ku bo parastina Albanên Kosova, leşger û timên taybet rêdike û rîya serxwebûna Kosovayê vedike, dikare, bo parastina Kurdistanê jî

Yekitiya Ewropa dikare, bo avakirina dezgehêk aborî û siyasî ya heremê û navdewletî dest bi kar bike. Ereba, Faris, Tirk û Kurd dikarin bi hevra pêvajoyek, prosesek nûjen û modern destpêbikin.

YE dikare li Hewlêrê Bûroyek, Officek veke û bo xurtkirina civaka sivil, bo piştigiriya dezgeh û rêxistinên sivil dest bi xebatê bike. Her ûsa emdamên Yekitiya Ewropa dikarin balyozxane û konsolosxaneyên xwe li Hewlêrê vekin. YE dikare bi rîya konferans û sempozyuman modela YE, ku li ser hîmên federalî pêk tê, hêzên heremê ronî û wana agahdar bike. YE dikare şirket û firmeyên Ewropî bo maslahata xwe teşvîkî heremê bike, daku ji ali aborî de pêwendî destpêbikin.

Û dinya û cîhan, dezgehên navtenewî, ku li ser kuştina Refik Hariri, koşa Beşar Esad dilerizînin, nikarin çavên xwe li hemberî tekoşina Tibetiyên, Çeçenên û Kurdan bigirin.

Mafê her neteweyan heye ku, di nav bexçeya xwe da bijîn

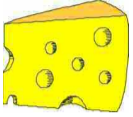
Min ev minakên, nûmûneyên jorin, ev mûqeseya mesela Kurd û yê din bo armanca baş fêmkirina Kurdan dan. Ez, wek şexs ne li dijî dewletên biçûk im, ku min navê wan dan. Mafê her millet û neteweyan heye ku, di nav bexçeya xwe de li gora dilê xwe bijîn. Dîsa, ez ne li dijî alikariya hêzên navnetewî bo çareserkirina hinek pirsên netewî me ku, îro li Filistin, li Aceh, li Kosovayê tîk meşandin. Lê ez dijî pîvan, kriter û standartên du alî me û dibêmin ev durûtiye. Pêwiste li qada navnetewî de pîvan û standart yek bin. Rêberên gelê Kurd, Birêz Mesud Barzanî û Birêz Celal Talabanî gelek caran diyar kirin ku Kurd, di nav Irakek demokratîk û federal da dixwazin bijîn. Lê dema ku rîyek ûsa bê girtin, bernamêyek, programek hêzên navnetewî heye, ku Kurdan li hemberî erîşan biparêzin? Wexta ku Kurd bexçeya xwe dijî erîşkeran biparêzin, ev sîdar dibin?

Erkên Kurdên Ewropayê

Îro li Ewropayê milyon heta milyonî Kurd dijîn. Bi sedan, bi hezaran insanên me yê tîgîhiştî hene. Lê dîsa jî, piştigiriya Kurdistanê Başûr gelek sist e. Di nav Kurdan de, di nav gelên Ewropî de bêdengiyek mezin heye û mesela Irakê îro jî, sibê jî naqete û hal nabe. Û piştigiriya Kurdistanê tenê bi daxuyaniyên internetê jî nagêhêje armançê. Pêwiste li her welatê Ewropayê komiteyên piştigiriya Kurdistanê bînin sazîkirin û lobî û gihandina raya gelemperî bi xurtî bê meşandin. Dema ku komite û dezgehên me heb in û di nav de dostên Ewropî, çî siyasîmedar, ji rojnemevan û çî pispor, cih bigrin, dikarin tesîrek baş li ser hukumetên wan dewletan bikin. Ber ku em hemû jî dizanin vîdana dewletan nîn e, dewlet di rîya maslahetên xwe dimeşin. Lê meriv dikare tesîrê li ser van bike. Dîsa pewiste hukumeta Kurdistanê, ji her dewletên Ewropa heyetên ku ji siyasîmedar, rojnemevan, pispor û ji dostên Kurdan pêktên, dawetê Kurdistanê bike, daku ev Kurdistan baş nasbikin û bo lobiya Kurdistanê bikaribin bixebitin.

LÜĞƏTLİ ƏLİFBA-ALFABÊYA BI FERHENG

Pp

penîr

Ev çiyey? Ev penîre.
Bu nədir? Bu pendirdir.
Что это? Это сыр.
What is it? It is a cheese.

pîvaz

Ev çiyey? Ev pîvaze.
Bu nədir? Bu soğandır.
Что это? Это лук.
What is it? It is an onion.

perçemek

Ev çiyey? Ev perçemeke.
Bu nədir? Bu yarasadır.
Что это? Это летучая мышь.
What is it? It is a bat.

pênûs

Ev çiyey? Ev pênûse.
Bu nədir? Bu qələmdir.
Что это? Это карандаш.
What is it? It is a pencil.

Qq

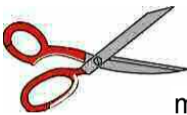

beq

Ev çiyey? Ev beqe.
Bu nədir? Bu qurbağadır.
Что это? Это лягушка.
What is it? It is a frog.

Ev çiyey? Ev qaze.
Bu nədir? Bu qazdır.
Что это? Это гусь.
What is it? It is a goose.

meqes

Ev çiyey? Ev meqese.
Bu nədir? Bu qaçıdır.
Что это? Это ножницы.
What is it? It is a scissors.

portqal

Ev çiyey? Ev portqale.
Bu nədir? Bu portağaldır.
Что это? Это апельсин.
What is it? It is an orange.

Rr

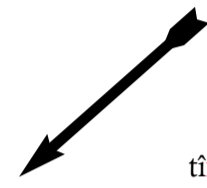
şêr

Ev çiyey? Ev şêre.
Bu nədir? Bu şirdir.
Что это? Это лев.
What is it? It is a lion.

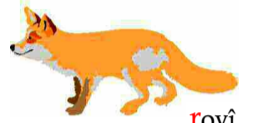
kêwrîşk

Ev çiyey? Ev kêwrîşke.
Bu nədir? Bu dovşandır.
Что это? Это заяц.
What is it? It is a rabbit.

tîr

Ev çiyey? Ev tîre.
Bu nədir? Bu oxdur.
Что это? Это стрела.
What is it? It is an arrow.

rovî

Ev çiyey? Ev roviye.
Bu nədir? Bu tülküdür.
Что это? Это лиса.
What is it? It is a fox.

Ss

sêv

Ev çiyey? Ev sêve.
Bu nədir? Bu almadır.
Что это? Это яблоко.
What is it? It is an apple.

stêrk

Ev çiyey? Ev stêrke.
Bu nədir? Bu ulduzdur.
Что это? Это звезды.
What is it? It is a star.

se

Ev çiyey? Ev seye.
Bu nədir? Bu itdir.
Что это? Это собака.
What is it? It is a dog.

sêvik

Ev çiyey? Ev sêvike.
Bu nədir? Bu kartofdur.
Что это? Это картофель.
What is it? It is a potato.

Şş

şûr

Ev çiyey? Ev şûre.
Bu nədir? Bu qilıncdır.
Что это? Это меч.
What is it? It is a sword.

şeh

Ev çiyey? Ev şeye.
Bu nədir? Bu daraqdır.
Что это? Это гребешок.
What is it? It is a comb.

şîr

Ev çiyey? Ev şîre.
Bu nədir? Bu süddür.
Что это? Это молоко.
What is it? It is a milk.

şûşe

Ev çiyey? Ev şûşeye.
Bu nədir? Bu şüşədir.
Что это? Это стекло.
What is it? It is a glasses.

Tt

tîr

Ev çiyey? Ev tiriye.
Bu nədir? Bu üzümdür.
Что это? Это виноград.
What is it? It is a grape.

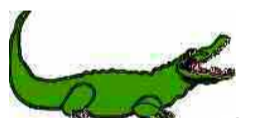
tûtî

Ev çiyey? Ev tûtiye.
Bu nədir? Bu tutuqşudur.
Что это? Это попугай.
What is it? It is a parrot.

pirtûk

Ev çiyey? Ev pirtûke.
Bu nədir? Bu kitabdır.
Что это? Это книга.
What is it? It is a book.

tîmsak

Ev çiyey? Ev tîmsahe.
Bu nədir? Bu tîmsahdır.
Что это? Это крокодил.
What is it? It is a crocodile.

Uu

utî

Ev çiyey? Ev utiye.
Bu nədir? Bu ütüdür.
Что это? Это утюг.
What is it? It is an iron.

guh

Ev çiyey? Ev guhe.
Bu nədir? Bu qulaqdır.
Что это? Это ухо.
What is it? It is an ear.

Ûû

bilûr

Ev çiyey? Ev bilûre.
Bu nədir? Bu tütəkdir.
Что это? Это свирель.
What is it? It is a pipe.

brûsk

Ev çiyey? Ev brûske.
Bu nədir? Bu yıldırımdır.
Что это? Это молния.
What is it? It is a lightning.

Vv

çav

Ev çiyey? Ev çave.
Bu nədir? Bu gözdür.
Что это? Это глаз.
What is it? It is an eye.

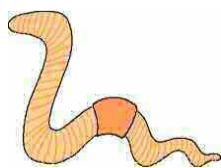
keVc

Ev çiyey? Ev keVoke.
Bu nədir? Bu göyərçindir.
Что это? Это голубь.
What is it? It is a pigeon.

gul

Ev çiyey? Ev gule.
Bu nədir? Bu güldür.
Что это? Это цветы.
What is it? It is a flower.

kurm

Ev çiyey? Ev kurme.
Bu nədir? Bu qurddur.
Что это? Это червяк.
What is it? It is a worm.

çûk

Ev çiyey? Ev çûke.
Bu nədir? Bu quşdur.
Что это? Это птица.
What is it? It is a sparrow.

dupişk

Ev çiyey? Ev dupişke.
Bu nədir? Bu əqrəbdir.
Что это? Это скорпион.
What is it? It is a skorpion.

bivir

Ev çiyey? Ev bivire.
Bu nədir? Bu baltadır.
Что это? Это топор.
What is it? It is an axe.

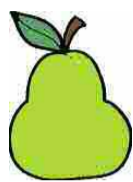

berçavik

Ev çiyey? Ev berçavike.
Bu nədir? Bu eynəkdir.
Что это? Это очки.
What is it? It is glasses.

LÜĞƏTLİ ƏLİFBA-ALFABÊYA BI FERHENG

Hh

hirmê

Ev çîye? Ev hirmêye.
Bu nêdir? Bu armuddur.
Что это? Это груша.
What is it? It is a pear.

hirç

Ev çîye? Ev hirçe.
Bu nêdir? Bu ayıdır.
Что это? Это медведь.
What is it? It is a bear.

hesp

Ev çîye? Ev hespe.
Bu nêdir? Bu atdır.
Что это? Это лошадь.
What is it? It is a horse.

hêştir

Ev çîye? Ev hêştire.
Bu nêdir? Bu dævêdir.
Что это? Это верблюд.
What is it? It is a camel.

li

dil

Ev çîye? Ev dile.
Bu nêdir? Bu ürêkdir.
Что это? Это сердце.
What is it? It is a heart.

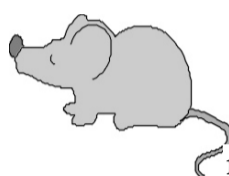
lepik

Ev çîye? Ev lepîke.
Bu nêdir? Bu êlcêkdir.
Что это? Это перчатки.
What is it? It is gloves.

ling

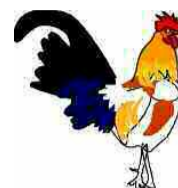
Ev çîye? Ev lînge.
Bu nêdir? Bu çîqdir.
Что это? Это нога.
What is it? It is a leg.

mişk

Ev çîye? Ev miške.
Bu nêdir? Bu siçandır.
Что это? Это мышь.
What is it? It is a mouse.

îi

dîk

Ev çîye? Ev dîke.
Bu nêdir? Bu xoruzdur.
Что это? Это петух.
What is it? It is a cock.

îsot

Ev çîye? Ev îsote.
Bu nêdir? Bu bibardır.
Что это? Это перец.
What is it? It is a pepper.

gustîl

Ev çîye? Ev gustîle.
Bu nêdir? Bu üzûkdür.
Что это? Это кольцо.
What is it? It is a ring.

keştî

Ev çîye? Ev keştîye.
Bu nêdir? Bu gêmîdir.
Что это? Это паропход.
What is it? It is a ship.

Jj

jûjî

Ev çîye? Ev jûjîye.
Bu nêdir? Bu kirpidir.
Что это? Это ёжик.
What is it? It is a hedgehog.

roj

Ev çîye? Ev roje.
Bu nêdir? Bu günêşdir.
Что это? Это солнце.
What is it? It is the sun.

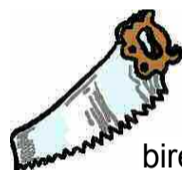
rojname

Ev çîye? Ev rojnameye.
Bu nêdir? Bu qezetdir.
Что это? Это газета.
What is it? It is a newspaper.

kevjal

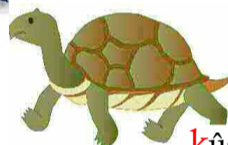
Ev çîye? Ev keviale.
Bu nêdir? Bu xəçəngdir.
Что это? Это краб.
What is it? It is a crayfish.

birek

Ev çîye? Ev bireke.
Bu nêdir? Bu mişardır.
Что это? Это пила.
What is it? It is a saw.

Kk

kûsî

Ev çîye? Ev kûsiye.
Bu nêdir? Bu bağadır.
Что это? Это черепаха.
What is it? It is a tortoise.

kund

Ev çîye? Ev kunde.
Bu nêdir? Bu bayquşdur.
Что это? Это сова.
What is it? It is an owl.

kevçî

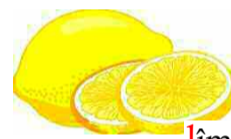
Ev çîye? Ev kevçiye.
Bu nêdir? Bu qaşiqdır.
Что это? Это ложка.
What is it? It is a spoon.

lêv

Ev çîye? Ev lêve.
Bu nêdir? Bu dodaqdir.
Что это? Это губы.
What is it? It is a lip.

Ll

lîmor

Ev çîye? Ev lîmone.
Bu nêdir? Bu limondur.
Что это? Это лимон.
What is it? It is a lemon.

xezal

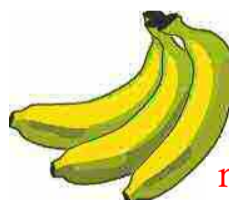
Ev çîye? Ev xezale.
Bu nêdir? Bu seyrandır.
Что это? Это джейран.
What is it? It is a deer.

kûlî.

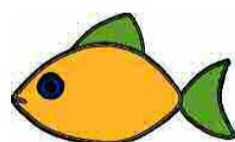
Ev çîye? Ev kûliye.
Bu nêdir? Bu çeyirtkêdir.
Что это? Это саранча.
What is it? It is a grasshopper.

Mm

mûz

Ev çîye? Ev mûze.
Bu nêdir? Bu banandır.
Что это? Это банан.
What is it? It is a banana.

masî

Ev çîye? Ev masîye.
Bu nêdir? Bu balıqdir.
Что это? Это рыба.
What is it? It is fish.

nan

Ev çîye? Ev nane.
Bu nêdir? Bu çörêkdir.
Что это? Это хлеб.
What is it? It is bread.

Nn

trên

Ev çîye? Ev trêne.
Bu nêdir? Bu qatardır.
Что это? Это поезд.
What is it? It is a train.

hûrbivîn

Ev çîye? Ev hûrbivîne.
Bu nêdir? Bu zərrəbindir.
Что это? Это лупа.
What is it? It is a magnifying-glass.

reng

Ev çîye? Ev reñge.
Bu nêdir? Bu boyadır.
Что это? Это краска.
What is it? It is a colour.

Oo

ode

Ev çîye? Ev Odeye.
Bu nêdir? Bu otaqdir.
Что это? Это комната.
What is it? It is a room.

otobûs

Ev çîye? Ev Otobûse.
Bu nêdir? Bu avtobusdur.
Что это? Это автобус.
What is it? It is a bus.

sol

Ev çîye? Ev sole.
Bu nêdir? Bu ayaqqabıdır.
Что это? Это обувь.
What is it? It is a shoe.

top

Ev çîye? Ev tOpe.
Bu nêdir? Bu topdur.
Что это? Это мяч.
What is it? It is a bool.

gamêş

Ev çîye? Ev gamêşe.
Bu nêdir? Bu camışdır.
Что это? Это буйвол.
What is it? It is a buffalo.

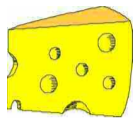

meymûn

Ev çîye? Ev meymûne.
Bu nêdir? Bu meymundur.
Что это? Это обезьяна.
What is it? It is a monkey.

LÜĞƏTLİ ƏLİFBA-ALFABÊYA BI FERHENG

Pp

penîr

Ev çiyey? Ev penîre.
Bu nədir? Bu pendirdir.
Что это? Это сыр.
What is it? It is a cheese.

pîvaz

Ev çiyey? Ev pîvaze.
Bu nədir? Bu soğandır.
Что это? Это лук.
What is it? It is an onion.

perçemek

Ev çiyey? Ev perçemeke.
Bu nədir? Bu yarasadır.
Что это? Это летучая мышь.
What is it? It is a bat.

pênûs

Ev çiyey? Ev pênûse.
Bu nədir? Bu qələmdir.
Что это? Это карандаш.
What is it? It is a pencil.

Qq

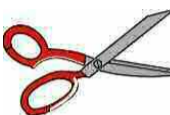

beq

Ev çiyey? Ev beqe.
Bu nədir? Bu qurbağadır.
Что это? Это лягушка.
What is it? It is a frog.

Ev çiyey? Ev qaze.
Bu nədir? Bu qazdır.
Что это? Это гусь.
What is it? It is a goose.

meqes

Ev çiyey? Ev meqese.
Bu nədir? Bu qaçıdır.
Что это? Это ножницы.
What is it? It is a scissors.

portqal

Ev çiyey? Ev portqale.
Bu nədir? Bu portağaldır.
Что это? Это апельсин.
What is it? It is an orange.

Rr

şêr

Ev çiyey? Ev şêre.
Bu nədir? Bu şirdir.
Что это? Это лев.
What is it? It is a lion.

kêwrîşk

Ev çiyey? Ev kêwrîşke.
Bu nədir? Bu dovşandır.
Что это? Это заяц.
What is it? It is a rabbit.

tîr

Ev çiyey? Ev tîre.
Bu nədir? Bu oxdur.
Что это? Это стрела.
What is it? It is an arrow.

rovî

Ev çiyey? Ev roviye.
Bu nədir? Bu tülküdür.
Что это? Это лиса.
What is it? It is a fox.

Ss

sêv

Ev çiyey? Ev sêve.
Bu nədir? Bu almadır.
Что это? Это яблоко.
What is it? It is an apple.

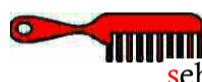
stêrk

Ev çiyey? Ev stêrke.
Bu nədir? Bu ulduzdur.
Что это? Это звезды.
What is it? It is a star.

şûr

Ev çiyey? Ev şûre.
Bu nədir? Bu qılıncdır.
Что это? Это меч.
What is it? It is a sword.

şeh

Ev çiyey? Ev şeye.
Bu nədir? Bu daraqdır.
Что это? Это гребешок.
What is it? It is a comb.

tîr

Ev çiyey? Ev tiriye.
Bu nədir? Bu üzümdür.
Что это? Это виноград.
What is it? It is a grape.

tûtî

Ev çiyey? Ev tûtiye.
Bu nədir? Bu tutuqşudur.
Что это? Это попугай.
What is it? It is a parrot.

se

Ev çiyey? Ev seye.
Bu nədir? Bu itdir.
Что это? Это собака.
What is it? It is a dog.

sêvik

Ev çiyey? Ev sêvike.
Bu nədir? Bu kartofdur.
Что это? Это картофель.
What is it? It is a potato.

şîr

Ev çiyey? Ev şîre.
Bu nədir? Bu süddür.
Что это? Это молоко.
What is it? It is a milk.

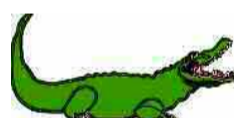
şûşe

Ev çiyey? Ev şûşeye.
Bu nədir? Bu şüşədir.
Что это? Это стекло.
What is it? It is a glasses.

pirtûk

Ev çiyey? Ev pirtûke.
Bu nədir? Bu kitabdır.
Что это? Это книга.
What is it? It is a book.

tîmsak

Ev çiyey? Ev tîmsahe.
Bu nədir? Bu timsahdır.
Что это? Это крокодил.
What is it? It is a crocodile.

Uu

utî

Ev çiyey? Ev utiye.
Bu nədir? Bu ütüdür.
Что это? Это утюг.
What is it? It is an iron.

guh

Ev çiyey? Ev guhe.
Bu nədir? Bu qulaqdır.
Что это? Это ухо.
What is it? It is an ear.

Ûû

bilûr

Ev çiyey? Ev bilûre.
Bu nədir? Bu tütökdir.
Что это? Это свирель.
What is it? It is a pipe.

brûsk

Ev çiyey? Ev brûske.
Bu nədir? Bu ıldırımır.
Что это? Это молния.
What is it? It is a lightning.

Vv

çav

Ev çiyey? Ev çave.
Bu nədir? Bu gözdür.
Что это? Это глаз.
What is it? It is an eye.

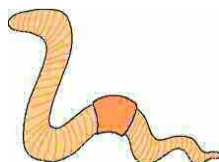
keVc

Ev çiyey? Ev keVoke.
Bu nədir? Bu göyərçindir.
Что это? Это голубь.
What is it? It is a pigeon.

gul

Ev çiyey? Ev gule.
Bu nədir? Bu güldür.
Что это? Это цветы.
What is it? It is a flower.

kurm

Ev çiyey? Ev kurme.
Bu nədir? Bu qurddur.
Что это? Это червяк.
What is it? It is a worm.

çûk

Ev çiyey? Ev çûke.
Bu nədir? Bu quşdur.
Что это? Это птица.
What is it? It is a sparrow.

dupişk

Ev çiyey? Ev dupişke.
Bu nədir? Bu əqrəbdır.
Что это? Это скорпион.
What is it? It is a skorpion.

bivir

Ev çiyey? Ev bivire.
Bu nədir? Bu baltadır.
Что это? Это топор.
What is it? It is an axe.

berçavik

Ev çiyey? Ev berçavike.
Bu nədir? Bu eynəkdir.
Что это? Это очки.
What is it? It is glasses.

LÜĞƏTLİ ƏLİFBA-ALFABÊYA BI FERHENG

Ww

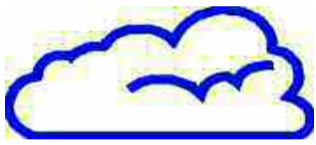
werdek

Ev çîye? Ev werdeke.
Bu nêdir? Bu ökdêkdir.
Что это? Это утка
What is it? It is a duck.

wêne

Ev çîye? Ev wêneye.
Bu nêdir? Bu şêkildir.
Что это? Это картина
What is it? It is a map.

ewr

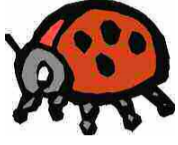
Ev çîye? Ev ewre.
Bu nêdir? Bu buluddur.
Что это? Это туча.
What is it? It is a cloud.

kew

Ev çîye? Ev kewe.
Bu nêdir? Bu kəklikdir.
Что это? Это цесарка
What is it? It is a partridge.

Xx

xalxalok

Ev çîye? Ev xalxaloke.
Bu nêdir? Bu arabüzendîr.
Что это?
Это божья коровка.
What is it? It is a lady-bird.

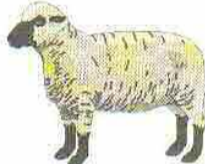
xanî

Ev çîye? Ev xanîye.
Bu nêdir? Bu evdir.
Что это? Это дом.
What is it? It is a home.

xaç

Ev çîye? Ev xaç e.
Bu nêdir? Bu xaçdır.
Что это? Это крест.
What is it? It is a cross.

berx

Ev çîye? Ev berxe.
Bu nêdir? Bu quzudur.
Что это? Это баран.
What is it? It is a sheep.

Yy

xîyar

Ev çîye? Ev xîyare.
Bu nêdir? Bu xiyardîr.
Что это? Это огурец.
What is it?
It is a cucumber.

heyve

Ev çîye? Ev heyve.
Bu nêdir? Bu aydır.
Что это? Это луна.
What is it? It is a moon.

1

yek

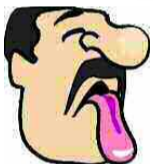
Ev çîye? Ev yeke.
Bu nêdir? Bu birdir.
Что это? Это единица.
What is it? It is a one.

çiya

Ev çîye? Ev çiyaye.
Bu nêdir? Bu dağdır.
Что это? Это горы.
What is it? It is a mountain.

Zz

ziman

Ev çîye? Ev zimane.
Bu nêdir? Bu dildir.
Что это? Это язык.
What is it? It is a tongue.

zengil

Ev çîye? Ev zengile.
Bu nêdir? Bu zəngdir.
Что это? Это звонок.
What is it? It is a bell.

zerik

Ev çîye? Ev zerike.
Bu nêdir? Bu vedrêdir.
Что это? Это ведро.
What is it? It is a bucket.

derzi

Ev çîye? Ev derziye.
Bu nêdir? Bu iynêdir.
Что это? Это игла.
What is it? It is a needle.

ALFABÊ

KURDÎ

Azerî

N b/s	KURDÎ		Azerî	DİKARÎ BIXWÎNÎ
	ya bi tîpên latinî	ya bi tîpên kirîlî	Latinî	
1	Aa	Аа	Aa	Artêş, armanc, av, agir, azadî, adar, azerî, aram, artêş,
2	Bb	Бб	Bb	Bazîd, beran, berf, Baran, ba, bahoz, berbang, bedew, berx
3	Cc	Цц	Cc	Cûdî, cêr, ceş, Decle, Cefer, Cemîl, cêv, Cello,
4	Çç	Чч	Çç	Çekdar, çem, çar, çepik, çav, çeleng, çil,
5	Dd	Дд	Dd	Dayîk, dewr, dar, dest, Dara, dû, deh, defter, don, dîwar, dinê
6	Êê	Ее	Ee	Êlnûr, êvar, êzîng, êş, êlek, Êldar,
7	Ee	Яя	Əə	Enî, ewr, erê, Ewreman, Elî, elek, Elegez, Erzurum,
8	Ff	Фф	Ff	Ferat, frtone, Fariz, fil, fûtbol, Ferman, Firat, Fatma
9	Gg	Гг	Gg	Gerîlla, Gebar, genim, gellî, germ, golig, gore, goh
10	Hh	Нн	Hh	Hewlêr, havîn, hirç hêsir, hewar, havîn, hurmê, hesp
11	Îî	Ии	Ii	Îsal, îni, bîr, pîr, sîr, Îdrîs, Îsa, îcar, valî, Îbrahîm, Îran
12	Ii	Ьь	Iı	Kirin, birin, firîn, kirîn, Miraz, mirin, minminîk,
13	Jj	Жж	Jj	Jîyan, jûjî, Nûjîn, jor, jêr, jehr, jale, jajik, Janna,
14	Kk	Кк	Kk	Kurdistan, karker, kevan, Kemal, Kerkuk, Kerem, kelem
15	Ll	Лл	Ll	Lûr, legleg, gul, bilbil, dil, Laliş, Lêyla, lazim, lempe, lîmon
16	Mm	Мм	Mm	Mîdîa, merd, mêr, mêvan, masî, meş, Misir,
17	Nn	Нн	Nn	Nan, nêrî, nig, Nîva, neví, ner, nav, nas, hinar, Hesên,
18	Oo	Оо	Oo	Osê, Oskan, dor, sor, Oric, ode, orxan, Oslo, Duhok
19	Pp	Пп	Pp	Par, piling, pîr, pola, pis, Paşa, Perîşan, pitî, petek, perçe
20	Qq	Qq	-	Quling, qawe, qîr, qelem, qaiş, qat, qeysî, Qasim, qesir, qend
21	Rr	Рр	Rr	Ro, Rostem, zer, ber, gerîlla, reş, ru, rast, ram, aram, zirav
22	Ss	Сс	Ss	Serok, Sîpan, Sencar, sêv, sor, sût, serî, saz, serbaz, Sefer, sê
23	Şş	Шш	Şş	Şoreş, şev, şe, şene, şêr, şûr, şapik, şalik, şirîn, sekir, şewaq
24	Tt	Тт	Tt	Tîr, tîrêj, tam, tas, tî, tendûr, Temam, temaşe, tîfing, top,
25	Ûû	Уу	Uu	Kûr û dûr, pênuş, hûr, şûr, nûr, bûyîn, çûyîn, bûyar
26	Uu	Юю	Üü	Gul, sur, duðu, guh, buhur, kurd, Kurdistan, guhdar, nuh
27	Vv	Вв	Vv	Vala, vrvêşî, vira, vîalî, av, valî, vajî, Vagîf, Van, vala, eva
28	Ww	Ww	-	War, welat, Wecîh, weşandin, Xwedê, Wezîr, Wekîl, walî
29	Xx	Хх	Xx	Xiyal, xewn, xanî, xurtî, Xelîl, xalo, xatî, Xalid, xaç, xêr, xas
30	Yy	Йй	Yy	Yasin, Yusif, Yagub, Yasemen, yeqîn, Yehya, yarmarka
31	Zz	Зз	Zz	Zozan, zer, zêr, zor, zengil, zend, zîv, zelal, Zîver, zêytûn

14-летняя курдская скрипачка из Казахстана получила гран-при в Италии

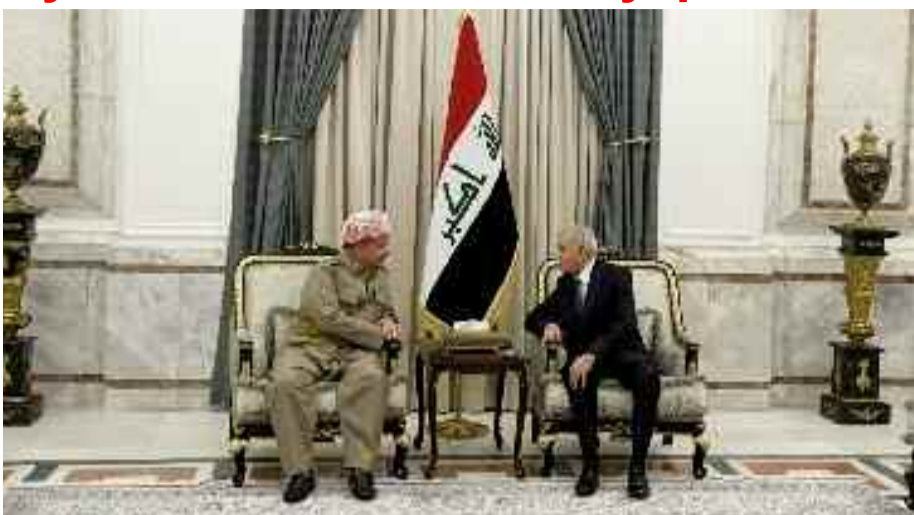

В Венеции, на родине скрипки, на Международном конкурсе сильнейших виртуозов мира 14-летняя курдская девочка Филит Дэльвин заняла второе место, выступив с сольным концертом. А в выступлении с ансамблем она получила гран-при, что означает больше, чем первое место. В состав жюри входили авторитетные мировые музыканты и профессора из Италии, Германии и ряда других европейских стран. Престижный Международный музыкальный конкурс проходил в Венеции с 04 по 11 июля.

Филит Дэльвин Ибрагимовна 2010 года рождения. Она родилась в Казахстане, в городе Алматы, в семье курдских интеллигентов. Девочка является неоднократной участницей международных фестивалей и конкурсов. В том числе:

- является лауреатом 1 степени вокального и инструментально-го искусства "Grand Music Festival" 2020 года.
- обладателем "Гран-При" в номинации "Инструментальная музыка (скрипка) на Международном фестивале - конкурсе.
- лауреатом 1 степени в номинации "Инструментальное искусство" на международном конкурсе "Magic Melodies".
- дипломированным лауреатом 3 степени Международного конкурса "Instrumental Art" Казахстан - Турция - Россия.

Президент Ирака надеется, что визит Барзани будет способствовать укреплению сотрудничества

Курдский лидер Масуд Барзани, президент "Демократической партии Курдистана" (ДПК), встретился в четверг с президентом Федеративной Республики Ирак Латифом Рашидом.

Президент Рашид назвал визит

Барзани в Багдад важным и выразил надежду на то, что его результаты пойдут на пользу стабильности и интересам Ирака.

Во время своей дипломатической миссии в Багдаде 3 и 4 июля Барзани провел переговоры с

несколькими послами и иракскими политическими лидерами, чтобы способствовать региональной стабильности и сотрудничеству. Он провел дискуссии о взаимоотношениях в экономических и политических вопросах, а также в более широком региональном контексте.

Барзани также встретился с лидерами различных иракских политических партий, чтобы обсудить политическую ситуацию в Ираке, включая выборы нового спикера и координацию общественных проектов и услуг.

В ходе переговоров он подчеркнул важность конституции в преодолении препятствий и развитии диалога, а также необходимость сотрудничества и соблюдения конституционных принципов для решения проблем и укрепления региональной стабильности.

Чехия стремится к более тесным связям с Курдистаном

3 июля премьер-министр Иракского Курдистана Масрур Барзани встретился с послом

Чешской Республики в Ираке Петром Штепанком, чтобы обсудить двусторонние отношения. Согласно заявлению канцелярии премьер-министра, Барзани поблагодарил посла Штепанка за его усилия по укреплению связей.

Со своей стороны, посол Штепанек выразил свою признательность за сотрудничество между Региональным правительством Курдистана (КРГ) и посольством Чехии и подчеркнул свою приверженность дальнейшему развитию отношений в различных областях.

Чешская Республика открыла свой дипломатический офис в Эрбиле в мае 2006 года, поддержав автономию Курдистана в условиях войны в Ираке. Это была первая европейская страна, открывшая свое генеральное консульство в Эрбиле с целью укрепления связей в различных областях.

Эрбиль и Прага поддерживают дружеские отношения на протяжении десятилетий, при этом прилагаются постоянные усилия по укреплению сотрудничества в различных секторах.

"Фонд Барзани" раздал почти 5 миллионов долларов помощи во время Курбан-Байрама

Курдский "Благотворительный фонд Барзани" (BCF) распределил почти пять миллионов долларов помощи во время Курбан-байрама в Курдистане, Ираке и сирийском Африне. Такой отчет был опубликован в воскресенье, 7 июля.

По традиции ежегодного праздника Курбан-Байрам Фонд подтвердил свою приверженность поддержке беженцев, перемещенных лиц, сирот и нуждающихся посредством различных гуманитарных и благотворительных проектов. Согласно отчету, во время Курбан-Байрама 2024 года BCF реализовал пять ключевых гуманитарных проектов:

1. Раздача мяса
2. Денежная помощь
3. Предоставление праздничной одежды детям-сиротам
4. Поддержка детей-сирот в регионе
5. Раздача продуктовых корзин.

Эти инициативы охватили 11 574 семьи и 15 803 сироты, общий бюджет составил 4 931 010 долларов США. Финансирование поступило от "Благотворительного фонда Барзани" в сотрудничестве с Обществом Красного Полумесяца Эмиратов и курдскими донорами.

Действуя в соответствии со знаменитым изречением муллы Мустафы Барзани "Служить своему народу – это честь", "Благотворительный фонд Барзани" продолжает оказывать значительное влияние. Основанная в 2005 году, неправительственная, неполитическая и некоммерческая организация возглавляется премьер-министром Курдистана Масруром Барзани.

Помимо оказания финансовой помощи сиротам и их опекунам, BCF снабжает инвалидов колясками и другим оборудованием, а также поддерживает тысячи курдов из Турции и Ирана, бежавших в Иракский Курдистан. Быстрая реакция Фонда на гуманитарные кризисы получила признание, в частности, он стал первой благотворительной организацией, оказавшей помощь курдским беженцам из Сирии (Рожава) в 2013 году.

Премьер-министр Барзани выступил перед общественностью

Премьер-министр Иракского Курдистана Масрур Барзани подтвердил свою приверженность служению всем гражданам Курдистана, отдавая приоритет их интересам над политическими повестками.

Во время специального мероприятия под названием "Разговор с премьер-министром", прошедшем в провинции Сулеймания, он затронул ключевые вопросы и напрямую пообщался с местными жителями. Мероприятие, продолжавшееся почти 50 минут, транслировалось по нескольким телеканалам.

Вот некоторые цитаты из его выступления.

Приверженность служению всем гражданам

"Я хочу служить всему народу Курдистана. Это было бы моим величайшим богатством, если бы люди были мной довольны", — заявил премьер-министр Барзани.

Акцент на проекте "Мой аккаунт"

Барзани подчеркнул значение проекта "MyAccount", направленного на обслуживание граждан, подчеркнув, что критика в адрес проекта часто проистекает из политических мотивов или отсутствия понимания. Экономическая диверсификация и создание рабочих мест

Что касается экономических инициатив, Барзани отметил: "Правительство помогает молодым людям найти работу и сосредотачивается на диверсификации экономики, чтобы уменьшить зависимость от энергии, нефти и газа".

Развитие инфраструктуры и строительство плотин

"Мы приложили значительные усилия для строительства многочисленных средних и малых плотин и водохранилищ по всему Курдистану. Кроме того, мы сотрудничали с федеральным правительством, чтобы включить четыре крупных плотины в нашу программу развития, обеспечив финансирование их строительства в Дохуке, Эрбиле и Сулеймании. Эти проекты имеют решающее значение, поскольку они вносят

значительный вклад в управление подземными водами, в устойчивость сельского хозяйства и даже в туризм", — сказал Барзани. "Я лично стремлюсь к максимальному использованию ресурсов подземных вод и продвижению строительства плотин по всему региону".

Экологическая устойчивость и управление

Барзани подчеркнул свой инклюзивный подход к управлению, решая самые разные проблемы: от развития инфраструктуры до экологической устойчивости.

Решение иммиграционных проблем

Говоря об иммиграционных проблемах, затрагивающих курдскую молодежь, Барзани указал на пагубную роль контрабандистов и политической эксплуатации, назвав их главными виновниками.

Прогресс в переговорах с Багдадом

Барзани выразил оптимизм по поводу достижения соглашения с Багдадом относительно зарплат курдских государственных служащих. Он также подчеркнул приверженность правительства развитию сельскохозяйственного сектора в рамках его нынешнего кабинета.

Министр пешмерга обещает серьезные шаги в объединении курдских сил

Министр пешмерга Иракского Курдистана подчеркнул усилия своего ведомства по реорганизации и объединению всех сил пешмерга, и укрепление отношений с министерством обороны Ирака.

Выступая на церемонии выпуска офицеров колледжа "Аркан" в Чаваркурне (администрация Рапарина), во вторник, 9 июля, министр Шореш Исмаил заявил, что эти выпускники укрепят возможности министерства пешмерга в борьбе с терроризмом и другими угрозами.

"На данном этапе министерство пешмерга предпринимает значительные шаги по реформированию, организации и объединению сил пешмерга Курдистана", — заявил министр. "Министерство пешмерга поддерживает позитивные отношения с министерством обороны Ирака и стремится к дальнейшему укреплению этих связей", — добавил он.

Министр также отметил, что десятки офицеров пеш-

мерга ежегодно проходят обучение за границей в сотрудничестве с союзниками Регионального правительства Курдистана, в то время как другие посещают курсы в военных учреждениях по всему Ираку, включая Багдадский военный колледж. Чиновник отметил, что процесс объединения, возглавляемый международными союзниками, направлен на создание в общей сложности 11 дивизий в течение двух-трех лет.

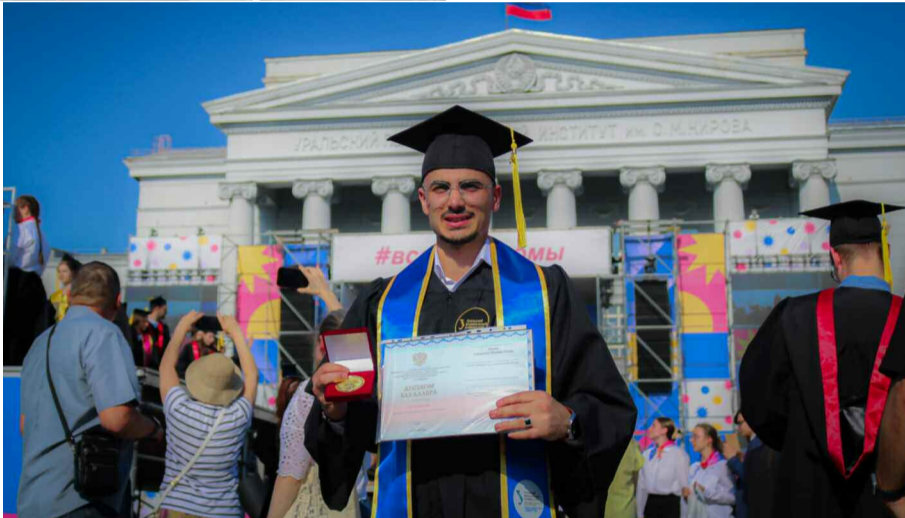
Курдский студент вошел в число лучших выпускников 2024 года

Осман Саадалах Шерван Осман, курдский студент из иракского Курдистана. На этой неделе с отличием окончил Уральский Федеральный университет и получил степень бакалавра в области Информатика и инженерия.

В рамках координации Регионального Правительства Курдистана и Россиской Федрации в 2020 года получил бюджетное обучение в Уральский Федеральный университет.

Саадалах Шерван опубликовал 4 научных статьи в изданиях РИНЦ, принял участия в более чем

20 конференциях и хакатонах. Является одним из разработчиков проекта «электронный деканат» внес большой вклад в разработку адаптационного материала ЭОР

по математике для иностранных студентов. принимал участие в проекте «Студент года 2021».

Студент является международной олимпиады Ассоциации «гло-

бальной университеты» - 2023.

За время обучения студент получал повышенные стипендии за достижения в научно-исследовательской и учебной деятельности.

Осман Саадалах Шерван Осман является старостой академической группы. Помогал университету в организации и проведении мероприятий адаптации иностранных студентов 1-го курса. также принимал участие в организации фестиваля дружбы народов 2019 года.

Церемония для выпускников

состоялась в среду, 3 июля 2024 Осман

Саадалах вошел в число лучших выпускников 2024 года.

В последние годы Региональное правительство Курдистана (КРГ) направило значительное количество студентов для обучения в аспирантурах развитых стран, в том числе в США, странах ЕС и РФ.

После сокращения бюджета Багдадом в 2014 году и последующих финансовых проблем программа КРГ по наращиванию человеческого потенциала была приостановлена. Но это не помешало курдским студентам заниматься наукой и технологиями. Многие уехали за границу в академических целях и сами спонсировали учебу.

КРГ построит самый большой водоем в Курдистане

Власти Иракского Курдистана объявили о строительстве нового искусственного водоема в районе Бинаслава провинции Эрбиль для решения проблем с водными ресурсами и смягчения последствий изменения климата.

Озеро Бинаслава емкостью три миллиона кубических метров станет одним из крупнейших в Курдистане.

Проект водоема, стоимость которого оценивается в четыре

миллиарда динаров, будет включать резервуар длиной 360 метров, предназначенный для сбора дождевой и родниковой воды. Высота сооружения составит 17 метров, и его планируют завершить в течение года.

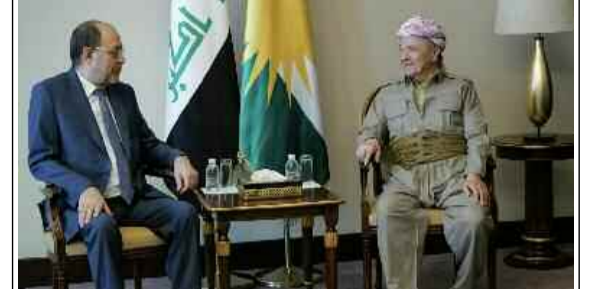
Эта инициатива является частью стратегии кабинета министров Регионального правительства Курдистана (КРГ), направленной на защиту водных ресурсов и противодействие изменению климата.

Кабинет министров одобрил строительство 41 пруда в три этапа с общим бюджетом, превышающим 27 миллиардов динаров.

На первом этапе было построено 20 водоемов, а на втором этапе было одобрено строительство еще 14. На третьем этапе планируется построить еще четыре, а в будущем планируется построить еще 23 искусственных озера. Кроме того, кабинет министров выделил 1,6 миллиарда динаров на реконструкцию существующих прудов и более 243 миллиардов динаров на проекты плотин. Все водоемы, расположенные в основном в сельской местности, предназначены для сохранения водных ресурсов и поддержки сельского хозяйства и туризма. Главное управление водных ресурсов сообщает, что близится к завершению строительство более 20 плотин и прудов, которые в совокупности способны удерживать 87 миллионов кубических метров воды.

Дипломатическая миссия главы ДПК в Багдаде: состоялись встречи с Малики и Халбоуси

Как уже сообщалось, 3 июля курдский лидер Масуд Барзани, президент "Демократической

партии Курдистана" (ДПК), отправился с дипломатической миссией в Багдад, участвуя в важных дискуссиях с международными послами и иракскими политическими лидерами, с целью укрепления региональной стабильности и решения давних проблем.

4 июля Барзани встретился с Нури аль-Малики, главой коалиции "Правовое государство". В ходе встречи они обменялись мнениями о двусторонних отношениях и установили механизмы координации со сторонами в рамках "Координационной структуры". Их дискуссии охватывали текущую политическую ситуацию и проблемы, стоящие перед политическим процессом в Ираке, включая важнейший вопрос выборов спикера иракского парламента.

Позже в этот же день Барзани встретился с Мохаммедом аль-Халбоуси, главой "Партии прогресса" и бывшим спикером иракского парламента. Они обсудили политическую ситуацию в Ираке и выборы нового спикера. Была подчеркнута важность реализации и соблюдения соглашения о государственном управлении всеми политическими партиями.

Визит Барзани подчеркивает продолжающиеся усилия по управлению сложной политической динамикой и продвижению взаимных интересов в Ираке. Ожидается, что запланированные встречи с высокопоставленными иракскими чиновниками и политическими лидерами еще больше укрепят эти дипломатические инициативы во время двухдневного визита курдского лидера в Багдад.

Масуд Пезешкиан избран новым президентом Ирана

Экс-депутат иранского парламента Масуд Пезешкиан одержал победу на президентских выборах в Иране, сообщило агентство Tasnim.

"В пятницу, 5 июля, состоялся второй этап президентских выборов, и по результатам подсчета голосов Масуд Пезешкиан был избран президентом Исламской Республики Иран", - говорится в сообщении.

Агентство отметило, что такой вывод был сделан, "согласно объявлению пресс-секретаря избирательного штаба, на основании подсчета 30 млн 530 тыс. 157 голосов, полученных из всех отделений внутри страны и за ее пределами".

Накануне в Иране состоялся второй тур выборов, первый прошел 28 июня. Во второй тур вышли экс-депутат иранского парламента Пезешкиан, набравший в первом туре 42,45% голосов, и член Совета по определению политической целесообразности Саид Джалили, получивший 38,61% голосов.

Кандидаты представляли два основных иранских политических течения. Джалили защищает интересы консерваторов, а Пезешкиан - представитель иранских реформистов.

ДИПЛОМАТ

№ 26 (586) 09 - 15 июль 2024-год ОБЩЕСТВЕННО-ПОЛИТИЧЕСКАЯ ГАЗЕТА

Барзани встретился в Багдаде с послами Ирана и Турции

4 июля в Багдаде президент "Демократической партии Курдистана" (ДПК) Масуд Барзани встретился с послом Ирана Мухаммадом Каземом аль-Садеком.

Согласно заявлению штаб-квартиры Барзани, стороны обсудили взаимоотношения между Ираком и Ираном и обменялись мнениями об иракской политической обстановке.

Иранский посол выразил надежду, что визит курдского лидера окажет положительное влияние и побудит иракские стороны придерживаться соглашений. Сотрудничество двух государств было ключевой темой встреч.

Кроме того, в тот же день Барзани встретился с послом Турции Анилом Бора Инаном. Их дискус-

сии были сосредоточены на экономических и политических отношениях между федеральным правительством Ирака, Курдистаном и Турцией. Они также рассмотрели текущий политический климат

в Ираке, отметив позитивные события.

Посол Турции подчеркнул поддержку своей страны решения политических вопросов посредством диалога и взаимопонимания, без маргинализации каких-либо сторон.

Визит Барзани подчеркивает продолжающиеся усилия по управлению сложной политической динамикой и продвижению взаимных интересов в Ираке. Ожидается, что встречи с высокопоставленными иракскими чиновниками и политическими лидера-

ми, а также с международными дипломатами еще больше укрепят эти дипломатические инициативы во время его двухдневного визита в Багдад.

ИНЕС распространила более 438 000 биометрических карт в Курдистане

Высшая Независимая Избирательная комиссия Ирака (ИНЕС) сообщила в четверг, 4 июля, что за последние семь месяцев она распространила более 438 000 биометрических карточек избирателей по всему Курдистану.

В своем отчете ИНЕС подробно рассказала о раздаче биометрических карт с 1 января

2024 года по 4 июля 2024 года, в том числе внутренне перемещенным лицам (ВПЛ) в провинциях Курдистана.

Только в провинции Эрбиль было роздано 139 136 общих карточек избирателей, 14 941 специальных биометрических карточек и 2837 биометрических карточек для беженцев.

26 июня 2024 года официальный представитель президента Курдистана Дильшад Шахаб объявил, что президент Нечирван Барзани назначил 20 октября 2024 года датой парламентских выборов в курдском регионе Ирака.

Региональное правительство Курдистана (КРГ) выразило готовность провести выборы.

Назначение новой даты выборов приветствовалось большинством политических партий Курдистана и дипломатическими миссиями разных стран.

Нечирван Барзани поздравил Масуда Базешкиана с победой на выборах

Президент Иракского Курдистана Нечирван Барзани поздравил новоизбранного президента Ирана Масуда Базешкиана, выразив надежду на развитие "старых дружеских связей".

"От себя и народа Курдистана я поздравляю г-на Масуда Пезешкиана с избранием на пост президента Исламской Республики Иран и желаю ему всяческих успехов", — написал Барзани в своей официальной странице на "X". "В Курдистане и Ираке мы надеемся на развитие давних дружественных отношений и продолжение сотрудничества с Исламской Республикой Иран на основе общих интересов и добрососедства".

Пезешкиан, хирург и бывший министр здравоохранения, одержал победу на президентских выборах во втором туре, победив консервативного кандидата Саида Джалили. Его победа рассматривается как потенциальный сдвиг в сторону более реформистской политики внутри Ирана.

Во втором туре Пезешкиан получил более 16 миллионов голосов (53,67%) по сравнению с Джалили, получившим 13 миллионов голосов (44,34%).

У Ирана исторически сложные отношения с курдским населением как внутри своих границ, так и в соседнем Ираке. Курдский регион Ирака ведет в отношении Тегерана осторожную, но сотрудничающую политику.

Ранее в пятницу, 5 июля, Нечирван Барзани, поздравил Кира Стармера с вступлением на пост премьер-министра Соединенного Королевства.

"Я рассчитываю на прочное партнерство с народом и руководством Великобритании", - сказано в поздравительном послании Барзани.

Британская Лейбористская партия одержала убедительную победу на недавних выборах в законодательные органы Великобритании, положив конец 14-летнему правлению консерваторов. Стармер привел Лейбористскую партию к убедительной победе на выборах, став первым лидером левоцентристской партии, победившим на национальных выборах в Великобритании после Тони Блэра, который выиграл три срока подряд, начиная с 1997 года.

ТӘСІСÇІ VƏ BAŞ REDAKTOR:

TAHİR SÜLEYMAN

İMTİYAZ Ü SERNİVİSAR:

TAHİR SİLĒMAN

УЧРЕДИТЕЛЬ И ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР:

TAXİR СУЛЕЙМАН

Tel: +994 50 352-33-18

Baş redaktorun müavini:

Tariyel Cəlil

Xüsusi müxbir:

Nofəl Ədalət

Региональный корреспондент:

Усуб Тейфур

Müəlliflərin mövqeyi ilə redaksiyanın mövqeyi üst-üstə düşməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri Az1040, küçə S.Mehmandarov ev 25, mənzil 17

Navnisan: Bakû Az1040, soçaq S.Mêhmandarov xani 25, mal-17

Адрес: Баку Az1040, улица С.Мехмандаров дом 25, кв.-17

Qəzet "Diplomat" qəzetinin bilgisayar mərkəzində yığılıb səhifələnilib və "Mətbuat" mətbəəsində çap olunmuşdur.

e-mail: hewler@mail.ru

Şəhadətnamə: NƏŞ 005004966

BUSB-un Sabunçu rayon filiali

VÖEN 1800061582

H/h 438010000

Sifariş: 1500